REGIONÁLNE DISPARITY A ICH VYROVNÁVANIE

(Materiál na diskusiu)

Odbúranie regionálnych disparít predstavuje jeden zo základných cieľov návrhu Európskej koncepcie priestorového rozvoja EUREK (vyrovnaná konkurencieschopnosť v európskom priestore) a malo by byť presadzované v členských štátoch Európskeho spoločenstva. Nastolenie rovnocenných životných podmienok tvorí predpoklad pre dosiahnutie cieľa trvalo-udržateľného rozvoja.

Regionálne disparity nesmú byť chápané len vo väzbe na ekonomický rozvoj. Oveľa viac je treba ponímať odbúravanie disparít v kontexte so zachovaním rovnocenných podmienok pre život aj pre budúce generácie.

V krajinách západnej Európy vystupujú namiesto protikladov mesta a vidieka nové druhy disparít. Naproti tomu sa ukazuje, že v transformujúcich sa krajinách výrazný prepad medzi mestom a vidiekom, zvlášť medzi hlavnými mestami a centrami regiónov a vidieckymi priestormi. Ťažiskové zameranie politiky pre vidiecke priestory je preto treba vidieť práve v naplnení princípu rovnocennosti.

1. ÚVOD

Zameranie štrukturálnej politiky EÚ, ktorá bude mať výrazný vplyv na regionálny rozvoj v členských krajinách bude v budúcom programovacom období zamerané na zvyšovanie konkurencieschopnosti regiónov a faktory rastu konkurencieschopnosti regiónov. Vzhľadom na špecifické podmienky rozvoja jednotlivých regiónov v ekonomike Slovenska ich konkurencieschopnosť bude formovaná predovšetkým:

1. rozvojom osídlenia a kultiváciou ľudského potenciálu a efektívneho využitia zdrojov pracovných síl
2. využitím, reštrukturalizáciou a rozvojom produkčného potenciálu regiónov
3. zvyšovaním inovačnej kapacity regiónov
4. zlepšením dostupnosti regiónov a dovybavením ich územia infraštruktúrou

Problematika vývoja regiónov a problematika regionálnej diferenciácie sa na Slovensku oneskorene dostáva do popredia záujmov politikov, ale aj odborníkov. Zatiaľ čo vo viacerých krajinách Európy má regionálny výskum spojený s s regionálnou politikou dlhú tradíciu, na Slovensku sa stáva predmetom záujmu predovšetkým v súvislosti s narastajúcimi regionálnymi disparitami. Čiastočne je to spôsobené tým, že v prvých rokoch transformácie sa na území malého Slovenska výrazne neprejavili medziregionálne rozdiely.

V súčasnosti sa aktuálnosť štúdia regionálnych problémov a ich riešení čoraz viac zvyšuje pod tlakom sociálnych a ekonomických problémov sprevádzaných rastom regionálnych disparít. navyše sa prejavuje dopyt zo strany subjektov regionálneho rozvoja po spracovaní stratégií regionálneho, príp. miestneho rozvoja z dôvodov koordinácie rozvojových aktivít, alebo ako podmienka pre získanie prostriedkov z rôznych fondov.

Výsledky rôznych analýz a vedecko-výskumných projektov ukazujú, že regionálna diferenciácia a výrazné regionálne rozdiely sú charakteristické pre súčasný stav na Slovensku. Na jednej strane sa sformovali rozvinuté regióny s prevažne mestskou štruktúrou, v ktorých prevláda priaznivé pôsobenie rastových faktorov. Ide o územia, ktoré vytvárajú vhodné prostredie pre investície a modernú sociálnu, technickú a environmentálnu infraštruktúru. Na druhej strane sa sformovali zaostalé (nerozvinuté) regióny, kde naopak viaceré faktory pôsobia negatívne. Ide o územia (okresy) s nedostatočnou nadväznosťou na „veľkú“ dopravnú infraštruktúru, s vyšším podielom obyvateľov žijúcich vo vidieckych sídlach, regióny s rastúcim počtom nezamestnaných, slabo rozvinutou a málo diverzifikovanou ekonomickou štruktúrou, nižšou vzdelanostnou úrovňou obyvateľstva a pod. Disparity zásadným spôsobom ovplyvňujú regionálny rozvoj a nepriaznivý

trend vývoja regionálnych rozdielov negatívne ovplyvňuje celkový vývoj Slovenska. Preto riešenie vyžaduje nasadenie efektívnych nástrojov na zmierňovanie tohto nepriaznivého vývoja a na odstraňovanie regionálnych disparít.

Na Slovensku sa v súčasnom období pozornosť viac sústreďuje na výskumy súčasnej regionálnej problematiky a na objasňovanie obsahu a rozsahu regionálnych rozdielov, kým v európskom priestore sa venuje hospodárskej problematike, stieraniu regionálnych rozdielov, sociálnej a migračnej problematike, regionálnej a nadregionálnej integrácií. Z hľadiska regionálnych disparít sa v rámci EÚ všeobecnejšie konštatuje, že výber teritórií by mal mať takú teritoriálnu úroveň, na ktorej korene disparít sú najzreteľnejšie a nie sú skresľované ekonomickou, sociálnou a infraštruktúrnou rôznorodosťou veľkých územných celkov NUTS II, či NUTS III. Memorandum EÚ k regionálnym disparitám konštatuje, že vhodnú priestorovú úroveň predstavujú NUTS IV (na Slovensku okresy, resp. územné obvody).

2. SOCIÁLNO - PRIESTOROVÁ ANALÝZA SLOVENSKA

Analýzy sociálno-priestorovej situácie SR signalizujú, že došlo ku značnému narušeniu sociálno-priestorovej situácie SR, k prehĺbeniu regionálnych disparít a ku koncentrácií sociálnych a ekonomických problémov v určitých územiach a regiónoch . Prejavujú sa tu vplyvy značných medziregionálnych rozdielov v podmienkach socio-ekonomického rozvoja, v infraštruktúrnej vybudovanosti i v investičnej a migračnej atraktivite regiónov. Regionálne disparity sú produktom pôsobenia viacerých faktorov a závisia od kvality rozvojových potenciálov jednotlivých regiónov.

2.1 Faktory ovplyvňujúce regionálne disparity:

- ekonomická produkčná výkonnosť
- zamestnanosť a trh práce
- krajinno-ekologická situácia (reliéf, pôda, voda, ovzdušie, lesy, emisie, poľnohosp.)
- environmentálna infraštruktúra (podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov, podiel obyvateľov napojených na kanalizáciu a ČOV)
- vybavenosť územia infraštruktúrou (dopravná dostupnosť, infraštruktúra, vybavenie domácností informačnými a komunikačnými prostriedkami, úroveň bytového fondu a parametre sociálnych, školských, zdravotníckych a obchodných služieb)
- ľudský potenciál (populačná situácia)
- ľudský potenciál -pohyb obyvateľstva
- ľudský potenciál -vzdelanostná úroveň
- sociálna situácia (priemerná mzda, miera nezamestnanosti)
- urbanizovanosť (podiel mestského obyvateľstva na celkový počet obyvateľov okresu)
- osídlenie (priemerná veľkosť obce, počet obcí)

2.2 Typológia regiónov SR

Typ 1 – 4 okresy: Bratislava, Košice, Banská Bystrica, Zvolen
Ide o najrozvinutejší regionálny typ. ktorý zahŕňa najväčšie mestá, resp. okresy s veľkými mestskými centrami v rámci Slovenska. Charakterizuje sa ako najrozvinutejší, s najpriaznivejšími rozvojovými dispozíciami a predpokladmi tak v sociálno-ekonomickej, infraštruktúrnej oblasti, v sídelnej oblasti, ako i v v kvalitách ľudských potenciálov. Medzi silné stránky patria ekonomická produkčná výkonnosť, zamestnanosť, infraštruktúrna vybavenosť tak environmentálnu ako aj technicko-obslužno-informačnú infraštruktúru. Ďalšie silné stránky sú vzdelanostná úroveň i priestorová mobilita obyvateľstva. Charakterizuje ich vysoká urbanizovanosť. Dobrá situácia je v sociálnej oblasti a v charaktere osídlenia.
Typ 2 – 8 okresov: Pezinok, Piešťany, Trnava, Prievidza, Púchov, Trenčín, Nitra, Žilina

Tento typ tvoria predovšetkým významné hospodárske centrá, resp. industriálno-urbanizačne rozvinuté okresy, situované na Považí, resp. v rozvojovom území Bratislavy. Celkove okresy tohto typu charakterizuje lepší stav v ekonomickej situácií a v kvalite ľudských potenciálov a v ekologickej situácií. Silnou stránkou je hlavne priaznivá situácia v ekonomickej produkčnej výkonnosti a tiež je priaznivý charakter osídlenia. Ďalej sú to priaznivé ukazovatele v oblastiach viazaných na ekonomiku – v zamestnanosti, a v sociálnej situácií. Dobrá situácia je i v oblasti vzdelania a urbanizovanosti.

Typ 3 – 13 okresov: Malacky, Senec, Dunajská streda, Hlohovec, Senica, Skalica, Bánovce nad Bebravou, Ilava, Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Topoľčany, Liptovský Mikuláš, Turčianske Teplice

Typ, ktorý je najpočetnejší a vo výraznej miere tvorený okresmi západného Slovenska. Najvýraznejšou charakteristikou je výrazne dobrá situácia v krajinno-ekologickej situácií. Pomerne dobrá situácia je tiež v zamestnanosti a v sociálnej situácií obyvateľstva. Priemerná, avšak stále skôr lepšia je situácia aj v ekonomickej produkčnej výkonnosti. Horšia situácia je v oblasti vzdelanostnej úrovne a v populačnej situácií. Je tu relatívne priaznivá situácia v technicko-obslužných infraštruktúrach a v osídlení. Priemernú situáciu v urbanizovanosti, ale prevažne nepriaznivú situáciu v oblasti vybavenosti enviromentálnou infraštruktúrou.

Typ 4 – 12 okresov: Poprad, Martin, Považská Bystrica, Prešov, Banská Štiavnica, Ružomberok , Žiar nad Hronom, Humenné, Dolný Kubín, Spišská Nová Ves, Kysucké Nové mesto, Michalovce

Dominantné zastúpenie v tomto „prechodnom“ type majú okresy zo severu stredného a čiastočne tiež východného Slovenska. Tento typ nemá zastúpenie žiadnych výrazne silných, ale ani výrazne slabých stránok. Relatívne dobrá je situácia v ekonomickej produkčnej výkonnosti a urbanizovanosti. Priemerná v zamestnanosti a v parametroch ľudských potenciálov, ako aj v pohybe obyvateľstva a nepriaznivá je situácia v sociálnej oblasti. Charakteristická je tiež priemerná situácia v oblasti vybavenosti environmentálnou infraštruktúrou, v zamestnanosti, ako i v charaktere osídlenia. Skôr nepriaznivá je technicko-obslužno-informačná infraštruktúra, vzdelanostná úroveň obyvateľov. Problémová je aj krajinno-ekologická situácia.

Typ 5 – 5 okresov: Bytča, Čadca, Námestovo, Tvrdošín, Stará Ľubovňa

S výnimkou okresu Stará Ľubovňa ide o ucelenú oblasť tvorenú okresmi Kysúc a Oravy. Najvýraznejšou charakteristikou tohto typu je veľmi dobrá situácia v krajinno-ekologickej oblasti a nízka miera urbanizovanosti. Medzi silnejšie stránky môžeme zaradiť populačný index a tiež charakter osídlenia postavený na väčších obciach. Ako priemerná sa môže charakterizovať situácia v zamestnanosti a v sociálnej oblasti. K slabým stránkam patrí aj nedostatočná infraštruktúrna vybavenosť – tak technicko-obslužno-informačnej, ako aj environmentálna. Nepriaznivý stav je vo vzdelanostnej úrovni ľudského potenciálu, jeho priestorovej mobilite a i ekonomickej produkčnej výkonnosti.

Typ 6 – 10 okresov: Galanta, Partizánske, Komárno, Levice, Nové Zámky, Šaľa, Zlaté Moravce, Brezno, Lučenec, Žarnovica

Typ je tvorený okresmi zo západného Slovenska najmä z Nitrianskeho a z časti aj Banskobystrického kraja. Ide prevažne o malé okresy s malými mestskými centrami a okresy z juhu Slovenska. Na východe Slovenska nemá tento typ zastúpenie. Typ charakterizuje prevaha slabých stránok, medzi ktorými dominuje najmä výrazne nepriaznivá situácia v sociálnej a populačnej oblasti. Vybavenosť environmentálnou infraštruktúrou, index vzdelania, zamestnanosť a ekonomickú produkčnú výkonnosť možno tiež považovať za slabšie stránky okresov tohto typu. Priemerná situácia je v oblasti vybavenosti technicko-obslužno-informačnou infraštruktúrou, ale i v urbanizovanosti. Silnejšou stránkou je charakter osídlenia a čiastočne index pohybu obyvateľov. Relatívne dobrá je aj krajinno-ekologická situácia, ktorá je však v jednotlivých okresoch značne diferencovaná.

Typ 7 - 10 okresov: Detva, Krupina, Poltár, Bardejov, Levoča, Medzilaborce, Snina, Stropkov, Svidník, Sobrance

Tento typ charakterizuje celkovo nepriaznivá situácia v ekonomickej oblasti i v kvalitách ľudského potenciálu. Jeho jedinou výrazne silnou stránkou je veľmi dobrá situácia v krajinno-

ekologickej oblasti. Výrazne je nepriaznivá situácia v ekonomickej produkčnej výkonnosti, zamestnanosti a sociálna situácia. Ďalšími slabými stránkami sú charakter osídlenia s vysokým podielom malých obcí, nízka vzdelanostná úroveň, oblasť technicko-obslužno-informačnej infraštruktúry. Priemerná je oblasť environmentálnych infraštruktúr a urbanizovanosť

Typ 8 – 10 okresov: Revúca, Rimavská Sobota, Veľký Krtíš, Kežmarok, Sabinov, Vranov nad Topľou, Gelnica, Košice – okolie, Rožňava, Trebišov

Typ je tvorený prevažne okresmi východného Slovenska a tiež stredného Slovenska. Okresy tohto typu tvoria ucelené územie, ktoré je značne rozsiahle. Tento typ nemožno charakterizovať žiadnou spoločnou silnou stránkou. Negatívna je ekonomická a sociálna situácia. Najslabšou stránkou je zamestnanosť a ekonomická produkčná výkonnosť. Výrazne zlá je aj vzdelanostná úroveň ľudských potenciálov, miera urbanizovanosti. Výrazne nepriaznivá je technicko-obslužno-informačná infraštruktúra. Charakteristika osídlenia a environmentálnej infraštruktúry sú na priemernej úrovni mierne smerom k negatívnemu hodnoteniu. Priestorový pohyb obyvateľstva a populačná situácia sú na priemernej úrovni.

2.3 Výsledky typológie

Výsledky typológie dokumentujú, že regionálna diferenciácia a výrazné regionálne disparity sú charakteristické pre súčasný stav sociálno-priestorovej situácie na Slovensku. Slovensko je diferencované prakticky na väčšine priestorových úrovní. Týka sa to rozdielov medzi mestom a dedinou, medzi okresmi, krajmi, či oblasťami NUTS II, čo dokumentuje, že regionálny rozvoj na Slovensku smeruje k prehlbovaniu regionálnych disparít a nerovnováh. Jasne sa vymedzila skupina (typy) regiónov s pomerne dobrými potenciálmi a rozvojovými možnosťami ako sa jasne vyprofilovala podstatne väčšia, početnejšia skupina málo rozvinutých a problémových regiónov. I v rámci tohto stavu je možné vymedziť viacero rozdielov – napr. medzi Bratislavou a zvyškom Slovenska, medzi bratislavským krajom a ostatnými krajmi a pod.. V rámci územia Slovenska je pozorovateľný najmä nápadný rozdiel medzi okresmi západnej a východnej časti územia, ako aj medzi oblasťami s rozvinutou mestskou štruktúrou a prevažne vidieckymi priestormi. Diferenciácia sa však prejavuje i medzi málo rozvinutými regiónmi južného a severného pohraničia i v rámci týchto územných oblastí.

Táto diferencovanosť nesie so sebou i diferencovanosť v potenciáloch, v ekonomických rozdieloch, v rozdieloch kvality ľudských potenciálov v infraštruktúrach a pod. Časť týchto problémových regiónov sa dostáva do pozície „regiónov chudoby“. Ide najmä o okresy východného a južných okresov stredného Slovenska.

3. SÚČASNÝ STAV SOCIÁLNO-EKONOMICKEJ ÚROVNE V JEDNOTLIVÝCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

3.1 Regionálne rozdiely v HDP na obyvateľa

Podľa najbežnejšie medzinárodne používaného meradla regionálnych rozdielov, ktorým je vyprodukované HDP na obyvateľa, sa bratislavský kraj výrazne odlišuje od ostatných krajov Slovenska. V bratislavskom kraji sa vyprodukuje vyše dvojnásobne viac hrubého produktu na obyvateľa než sa vyprodukuje priemerne za celé Slovensko. Na Slovensku sú disproporcie takmer výhradne medzi bratislavským krajom a ostatným územím Slovenska. Najvýraznejšie zaostáva podľa tohto ukazovateľa kraj prešovský.

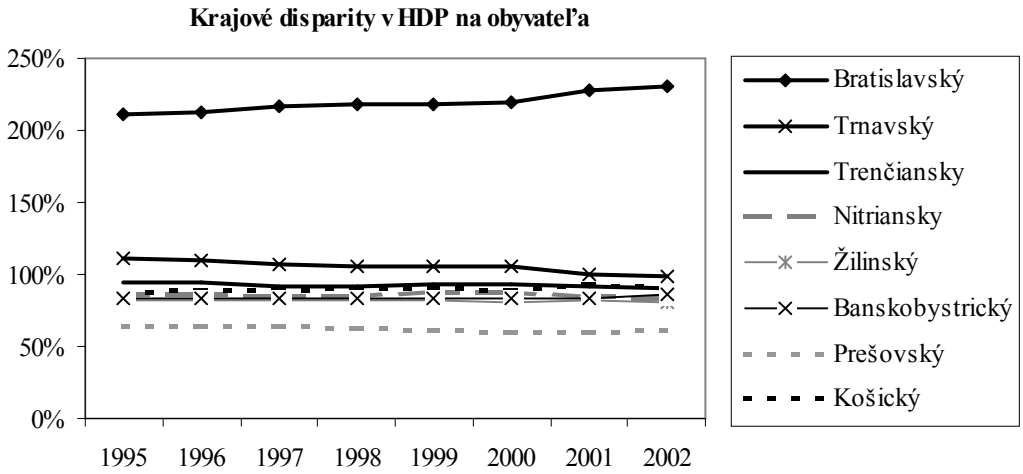

Zdroj: ŠÚ SR
Pozn.: HDP na obyvateľa je vyjadrené relatívne k priemeru Slovenska

V hlavnom meste a jeho okolí sú sústredené univerzity a výskum, služby, malé a stredné podniky, majú tu sídla centrály firiem operujúcich na celom území SR a je tu rozvinutejšia infraštruktúra, čo predstavuje dôležitý aglomeračný faktor pre rozvoj nových ekonomických aktivít domácich aj zahraničných investorov. V bratislavskom kraji, ktorý má 11% populácie, sa v roku 2002 vyprodukovalo 26% HDP krajiny. Ide o dôsledok tak vyššej produktivity práce v tomto kraji (1,8 násobok priemerného HDP na zamestnanca), ako aj vyššieho podielu zamestnaných na populácii daného regiónu (1,3 násobok priemeru). Výrazne vyššia ekonomická úroveň kraja s hlavným mestom je bežná aj v iných európskych krajinách. V európskych krajinách je tiež podiel hlavného mesta na priemernom HDP na obyvateľa vysoký, napr. vo Veľkej Británii je to 3,15-násobok a v Belgicku či Českej republike je to viac ako dvojnásobok.

Hrubý domáci produkt hovorí o ekonomickej sile regiónu a je výsledkom výrobných činností miestnych činnostných jednotiek, ktoré sa nachádzajú na jeho území. Tento ukazovateľ teda nezohľadňuje efekt dochádzania za prácou, následkom čoho je hrubý produkt na obyvateľa v kraji, do ktorého dochádzajú ľudia za prácou z okolitých krajov (väčšinou kraj s hlavným mestom), nadhodnotený. Príklady z krajín EÚ vidieť aj v nasledujúcej tabuľke.

Kraj s hlavným mestom[1]	HDP na (k 2002
Bratislava	119,7

3.2 Regionálne rozdiely v miere ekonomickej aktivity, zamestnanosti a nezamestnanosti

V tejto časti popisujeme vývoj regiónov na základe ukazovateľov trhu práce, a to miery ekonomickej aktivity, zamestnanosti a nezamestnanosti. Vychádzame z údajov výberového

zisťovania pracovných síl (ďalej len VZPS) spracovaného ŠÚ SR. ŠÚ SR zverejňuje ukazovatele počítané na základe údajov VZPS do úrovne krajov, pri ďalšom členení na úroveň okresov by štandardné chyby boli veľké a údaje nepresné. Keďže najaktuálnejšie údaje z VZPS sú za prvý štvrťrok 2005, používame v správe tieto údaje. Miera ekonomickej aktivity na úrovni krajov je aj v prvom štvrťroku 2005 v rámci Slovenska porovnateľná, výrazné rozdiely sú však v štruktúre EAO – v podiele pracujúcich a nezamestnaných v jednotlivých krajoch. Zatiaľ čo v miere ekonomickej aktivity je rozpätie medzi krajmi menej ako 7 percentuálnych bodov, v miere zamestnanosti je to takmer 18 percentuálnych bodov a v miere nezamestnanosti vyše 20 percentuálnych bodov.

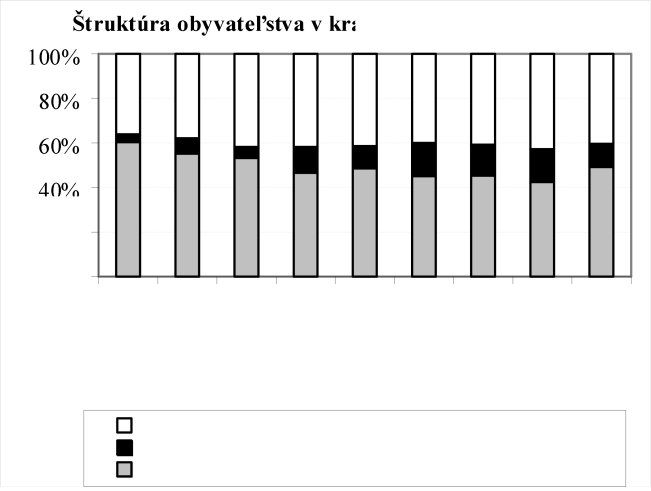

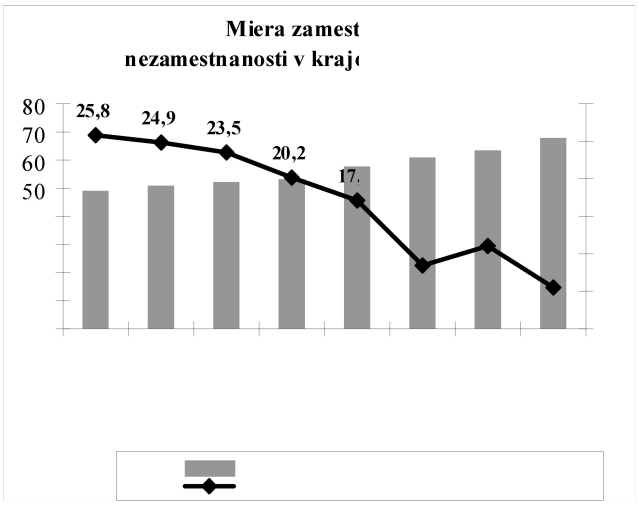

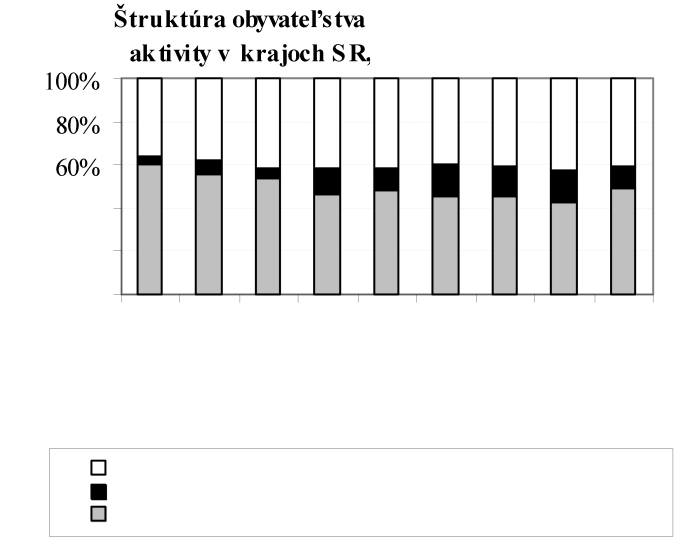

Zdroj: ŠÚ SR, spracované ISP

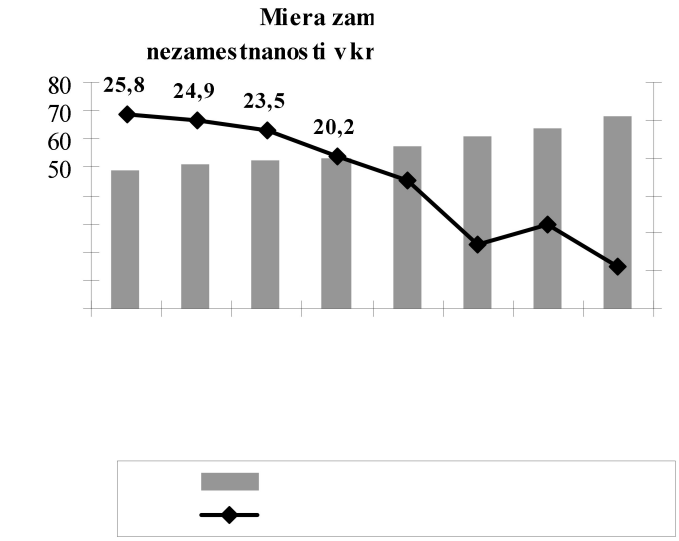

Zdroj: ŠÚ SR, spracované ISP

Najnižšia miera ekonomickej aktivity (57,2%) je v košickom kraji a najvyššia (63,9%) v bratislavskom kraji. Mieru ekonomickej aktivity výraznejšie nad priemerom SR má len kraj trnavský a bratislavský. Najvyššia miera zamestnanosti (meraná ako podiel zamestnaných na obyvateľstve vo veku 15 a viac rokov) je v bratislavskom kraji (60,4%) a najnižšia v kraji košickom (42,4%). Okrem bratislavského kraja mieru zamestnanosti nad celoslovenským priemerom majú kraj trenčiansky a trnavský, ktoré zároveň majú aj mieru nezamestnanosti pod celoslovenským priemerom. Krajom s najvyššou mierou nezamestnanosti v prvom štvrťroku 2005 je kraj košický.

V porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roku v 1. štvrťroku 2005 vzrástol počet pracujúcich vo všetkých krajoch okrem kraja prešovského a košického. Zároveň sme vo všetkých krajoch okrem kraja prešovského zaznamenali pokles počtu nezamestnaných. Výrazný medziročný pokles v miere nezamestnanosti (podľa VZPS) pozorujeme v kraji bratislavskom (o 3,1 percentuálnych bodov), kraji nitrianskom (o 3,3 percentuálnych bodov) a v kraji banskobystrickom (o 4,4 percentuálnych bodov).

Kraj	Počet	
	1Q2005 (tis. osôb	
Bratislavský	311,	
Trnavský	254,	

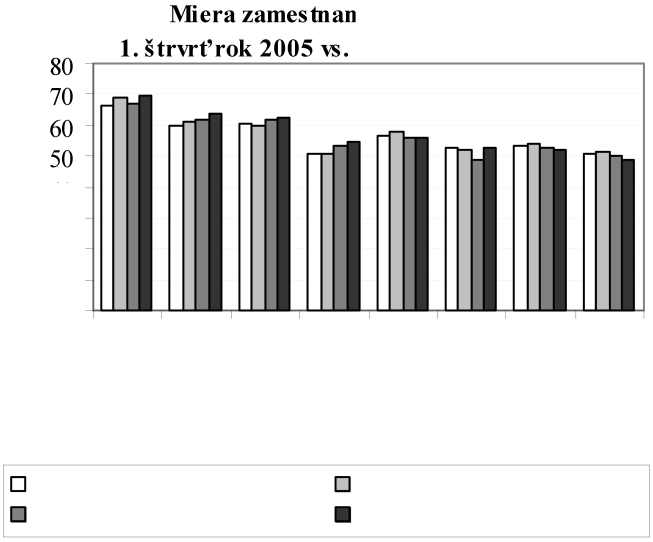

Zdroj: ŠÚ SR, spracované ISP

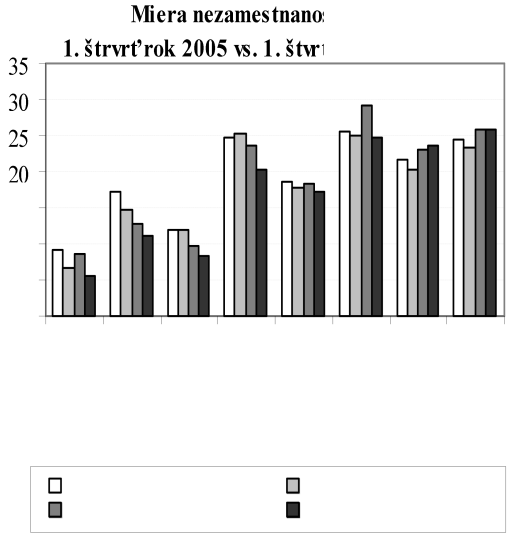

Zdroj: ŠÚ SR, spracované ISP

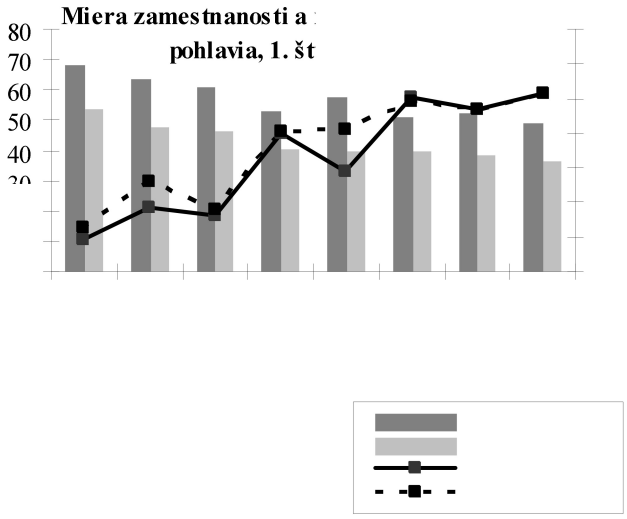

Zdroj: ŠÚ SR, spracované ISP

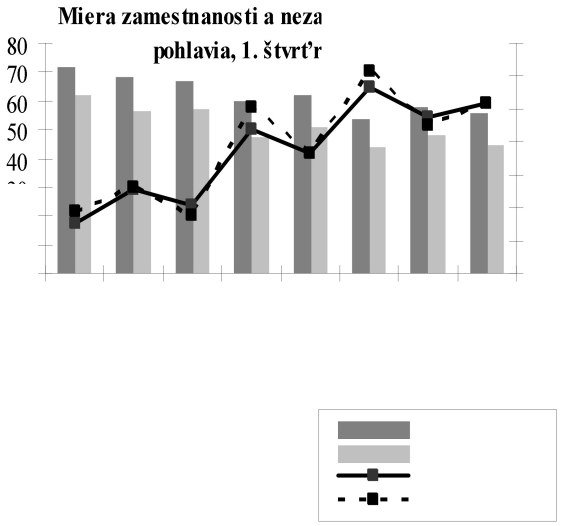

Zdroj: ŠÚ SR, spracované ISP

Vo všetkých krajoch bola v 1. štvrťroku 2005 miera zamestnanosti (obyvateľstva 15+) žien nižšia než miera zamestnanosti mužov, a to v priemere o 14 percentuálnych bodov. V miere nezamestnanosti sa postavenie mužov a žien v niektorých krajoch líši. Zatiaľ čo v kraji košickom, prešovskom, banskobystrickom, trenčianskom a nitrianskom je miera nezamestnanosti žien a mužov takmer rovnaká, výrazné rozdiely pozorujeme v kraji žilinskom a trnavskom. V porovnaní s predchádzajúcim rokom vidíme, že nárast rozdielu v miere nezamestnanosti žien a mužov v týchto krajoch bol spôsobený najmä poklesom v miere nezamestnanosti mužov (pravdepodobne v dôsledku nárastu pracovných príležitostí najmä pre mužov). Minimálny rozdiel v miere nezamestnanosti žien a mužov pozorujeme v kraji bratislavskom.

3.3 Regionálne rozdiely v miere evidovanej nezamestnanosti

Na rozdiel od miery nezamestnanosti zisťovanej výberovým zisťovaním, miera evidovanej nezamestnanosti je založená na administratívnych údajoch z úradov práce. Tieto dve miery nezamestnanosti sú založené na rozdielnych metodologických prístupoch. V prvom štvrťroku 2005 miera nezamestnanosti podľa VZPS prevyšuje mieru evidovanej nezamestnanosti vo všetkých krajoch.

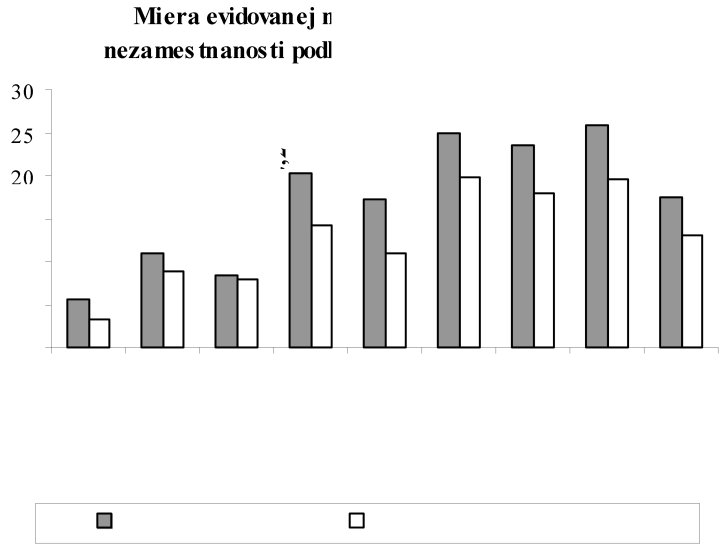

Zdroj: ŠÚ SR, UPSVR, spracované ISP

V prvom štvrťroku 2005 bola najnižšia priemerná miera evidovanej nezamestnanosti v bratislavskom kraji (3,2%), najvyššia v kraji banskobystrickom (19,8%). Disproporcia v priemernej miere evidovanej nezamestnanosti medzi týmito dvoma krajmi je 16,6 percentuálnych bodov. Rozdiely v miere evidovanej nezamestnanosti sú však výrazné i v rámci jednotlivých krajov. V prvom štvrťroku 2005 boli tak ako v minulom období najvýraznejšie rozdiely v rámci kraja banskobystrického, kde okres Banská Bystrica vykazuje mieru evidovanej nezamestnanosti 8,2%, zatiaľ čo okres Rimavská Sobota 29,9%. Predstavuje to rozdiel 21,7 percentuálnych bodov. Vo všeobecnosti najväčšie disproporcie vykazujú kraje s vysokou priemernou mierou evidovanej nezamestnanosti – okrem banskobystrického kraja aj kraj prešovský a košický. Najnižšie disproporcie sú v rámci kraja bratislavského, kde miera evidovanej nezamestnanosti dosahuje v jednotlivých častiach 2,1% až 5,9%. V porovnaní s prvým štvrťrokom 2004, sa disproporcie v miere evidovanej nezamestnanosti v rámci krajov výrazne nezmenili. Pozitívnym vývojom je pokles priemernej miery evidovanej nezamestnanosti vo všetkých krajoch, a to aj v zaostávajúcich okresoch. V krajoch s vysokou mierou evidovanej nezamestnanosti je vyšší podiel dlhodobo evidovaných nezamestnaných než v krajoch s nižšou mierou nezamestnanosti. Čo sa týka štruktúry nezamestnaných podľa dĺžky evidencie, najhoršie sú na tom kraje nitriansky, prešovský, banskobystrický a košický.

Štruktúra evidovanej nezamestnanosti podľa dosiahnutého stupňa vzdelania je v krajoch porovnateľná – najvyšší podiel tvoria ľudia so stredoškolským vzdelaním s maturitou, potom nasleduje stredoškolské vzdelanie bez maturity a základné vzdelanie. Ľudia s vyšším vzdelaním (vyššie odborné, vysokoškolské vzdelanie a vzdelanie s vedeckou kvalifikáciou) tvoria len malý podiel v evidencii nezamestnaných.

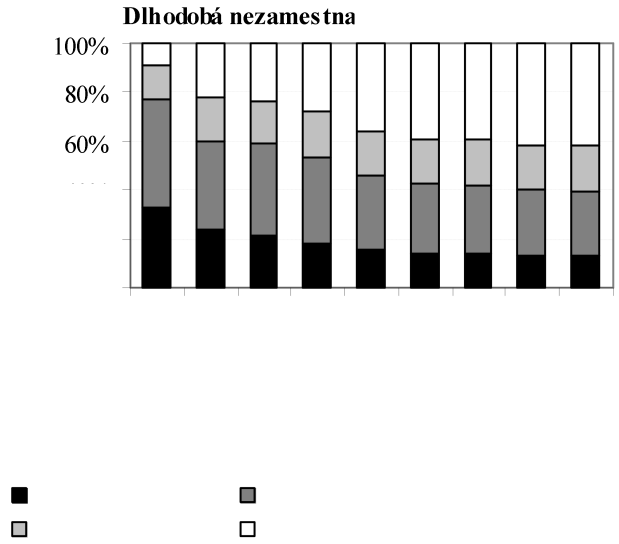

Zdroj: UPSVR, spracované ISP

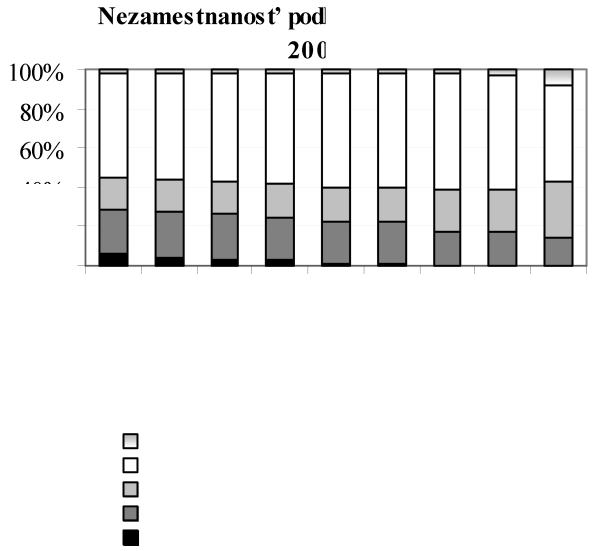

Zdroj: UPSVR, spracované ISP

3.4 Aktivácia nezamestnaných v regiónoch SR

Kumulatívne k 31.máju 2005 poberalo aktivačný príspevok 113 747 osôb. Najväčšie zastúpenie v rámci aktivácií mala skupina uchádzačov o zamestnanie (UoZ), ktorí sa zúčastňujú menších obecných služieb alebo dobrovoľníckych prác (k máju 2005 v počte 84 758). V menšom počte (1 780) sa aktivačných činností zúčastňujú aj občania, ktorí sú zamestnaní. Podiel uchádzačov o zamestnanie, ktorí sa v máji 2005 zúčastnili aktivačných činností na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie v kraji stúpa s počtom uchádzačov o zamestnanie ako i s mierou

nezamestnanosti v kraji. V banskobystrickom kraji tento podiel dosahuje až 35,1%. Naopak, v kraji bratislavskom sa na aktivačných činnostiach zúčastňuje iba 7,3% uchádzačov o zamestnanie.

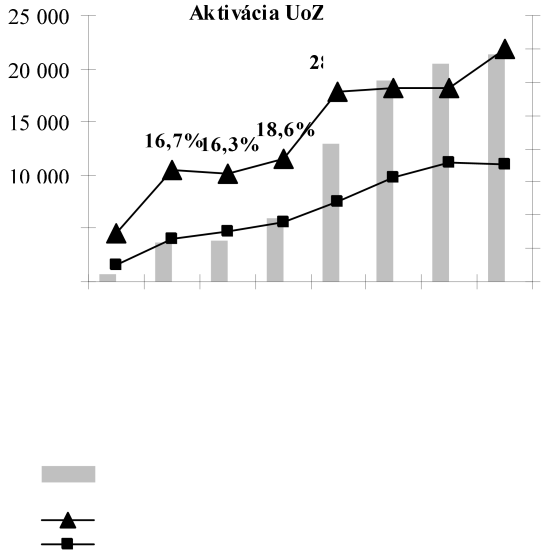

Zdroj: UPSVR, spracované ISP

Jedným z motivačných prvkov v rámci pomoci v hmotnej núdzi je poskytovanie aktivačného príspevku pre dlhodobo nezamestnaného občana, ktorý sa zamestnal a jeho príjem nepresiahol hranicu trojnásobku minimálnej mzdy, alebo začal vykonávať samostatne zárobkovú činnosť (SZČ) a bol predtým riešený v rámci pomoci v hmotnej núdzi. Najvyšší počet dlhodobo nezamestnaných, ktorým je poskytovaný aktivačný príspevok je v kraji banskobystrickom, košickom a prešovskom, teda v krajoch, kde je najvyššia miera nezamestnanosti i najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie. V priemere 2,1% dlhodobo nezamestnaným občanom sa poskytuje aktivačný príspevok. Z celkového počtu dlhodobo nezamestnaných občanov, ktorým sa v máji 2005 poskytuje aktivačný príspevok, sa v priemere 84% zamestnalo a 16% začalo vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť.

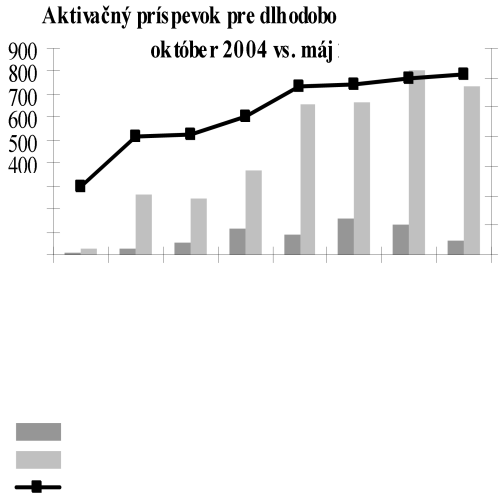

Zdroj: UPSVR, spracované ISP

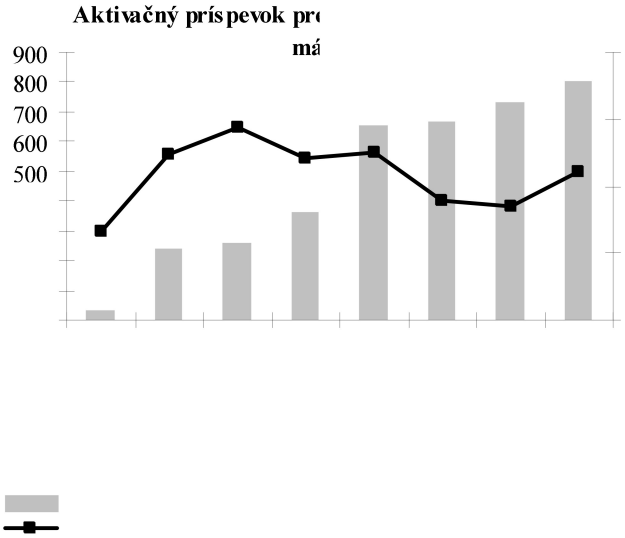

Zdroj: UPSVR, spracované ISP

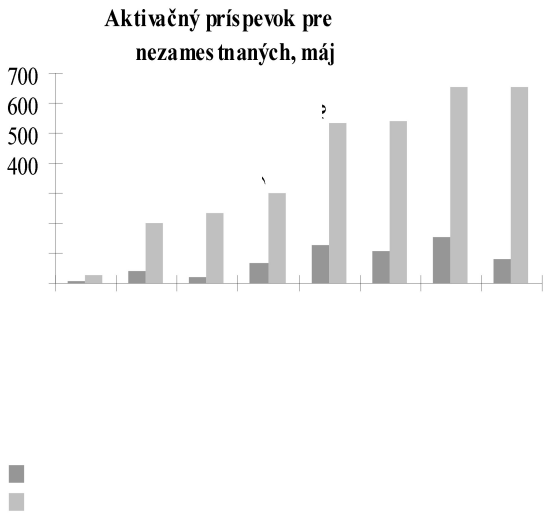

Zdroj: UPSVR, spracované ISP

3.5 Obyvatelia v hmotnej núdzi v regiónoch SR

V súčasnosti 7,2% obyvateľov SR je poberateľmi dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke (ďalej len DHN) a s nimi spoločne posudzované osoby. Podiel počtu osôb v hmotnej núdzi na obyvateľstve v jednotlivých krajoch SR kopíruje mieru nezamestnanosti v krajoch. Najvyšší podiel poberateľov DHN so spoločne posudzovanými osobami je v kraji košickom (k máju 2005 je to 12,8%), potom nasleduje kraj banskobystrický a prešovský (k máju 2005 je to 11,1%, resp. 10,2%), najnižší podiel vykazuje kraj bratislavský (k máju 2005 je to 1,2%).

Ak porovnáme priemernú výšku dávky v hmotnej núdzi v máji 2005 s jej hodnotou v máji 2004, vidíme, že výška pomoci v hmotnej núdzi medziročne narástla v priemere o 11,1%. Keďže medziročný nárast spotrebiteľskej inflácie bol k máju 2005 2,4%, môžeme hovoriť v priemere o 8,7% reálnom náraste výšky dávky v hmotnej núdzi. Opäť, pre absenciu údajov o vývoji cien na úrovni krajov nie je možné zhodnotiť reálny vývoj výšky pomoci v hmotnej núdzi na úrovni krajov.

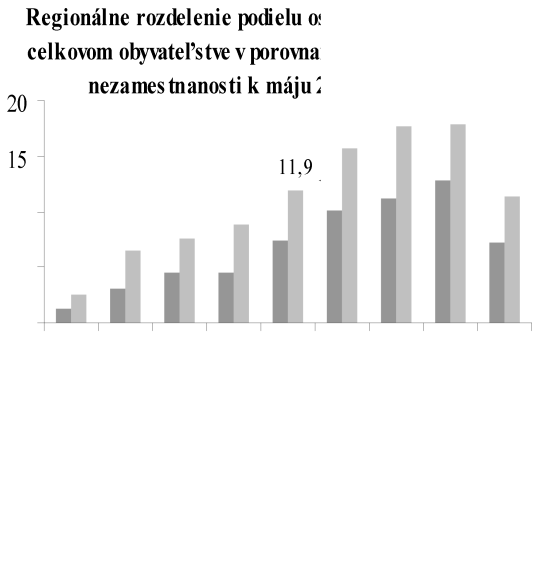

Zdroj: UPSVR, spracované ISP

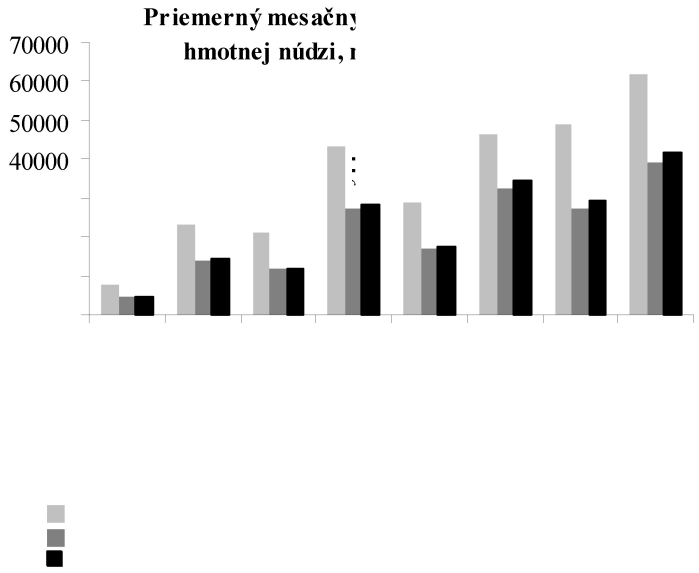

Zdroj: UPSVR, spracované ISP

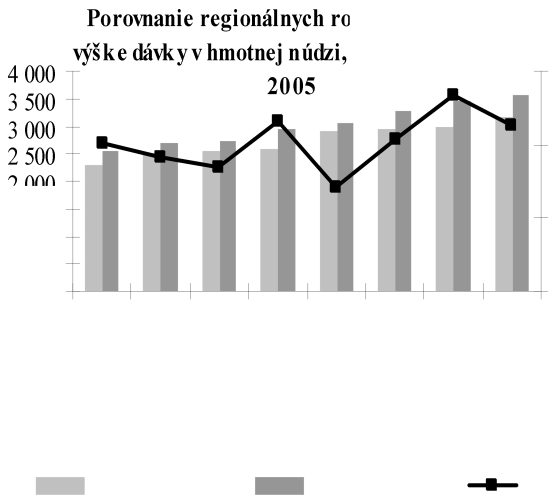

Zdroj: UPSVR, spracované ISP

3.6 Regionálne rozdiely v priemernej nominálnej mesačnej mzde

V analýze krajových disproporcií miezd čerpáme z údajov ŠÚ SR o priemernej nominálnej mesačnej mzde zamestnanca hospodárstva SR v prvom štvrťroku 2005, a štvrťročného výkazu o cene práce spracovaného Treximou. Podľa údajov ŠÚ SR v 1. štvrťroku 2005 dosiahla priemerná nominálna mesačná mzda v bratislavskom kraji 138% celonárodného priemeru, zatiaľ čo v prešovskom kraji bola priemerná nominálna mesačná mzda na úrovni 75% priemeru. Priemerná nominálna mesačná mzda v porovnaní s rovnakým obdobím minulého roku narástla vo všetkých krajoch SR, najvyšší nárast (13,2%) bol zaznamenaný v bratislavskom kraji. Najpomalšie rástla priemerná nominálna mzda v prešovskom kraji (5%). Údaje o cenovej hladine a jej vývoji na úrovni krajov nie sú štatistickým úradom zisťované, nie je teda možné presne posúdiť vývoj disparít v životnej úrovni na úrovni krajov. V tabuľke uvádzame ako by vzrástli priemerné mesačné reálne mzdy na úrovni krajov za predpokladu, že vývoj cien medzi jednotlivými krajmi nie je výrazne odlišný. Sledujeme nárast priemernej mesačnej reálnej mzdy vo všetkých krajoch.

1Q2005				
Kraj	Priemerný e zamest 1.Q.2005 (osoby)			

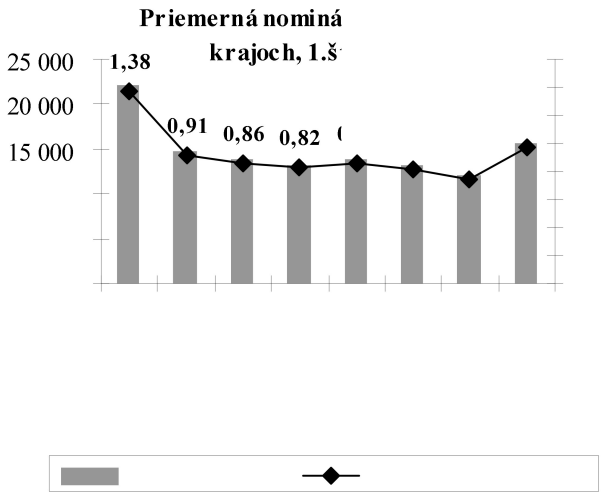

Zdroj: ŠÚ SR, spracované ISP

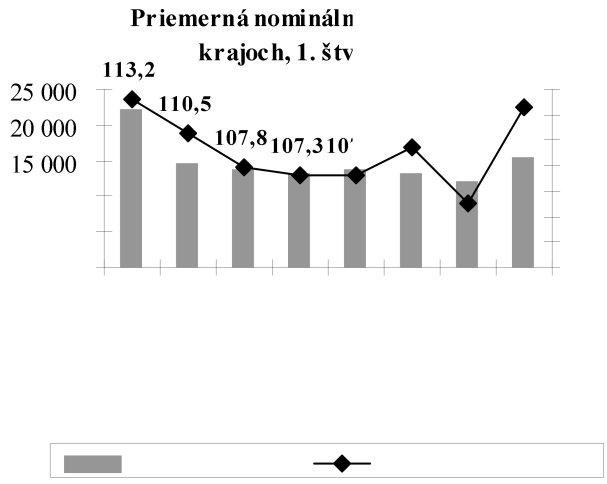

Zdroj: ŠÚ SR, spracované ISP

K vyššej úrovni priemernej nominálnej mesačnej mzdy v bratislavskom kraji prispieva aj to, že tu majú centrály celonárodné firmy, ktoré sústredia vysoký podiel riadiacich pracovníkov s vyššími platmi ako i vysoký podiel vysokoškolsky vzdelaných pracovníkov. K pohľadu na mzdovú diferenciáciu podľa vzdelania a kategórií zamestnania používame údaje o cene práce spracované Treximou. Upozorňujeme však, že údaje pochádzajúce z Treximy nereprezentujú celú populáciu pracujúcich. V nasledujúcom grafe poukazujeme na to, že priemerná nominálna mesačná mzda počítaná na vzorke firiem Treximy vykazuje vyššie hodnoty ako odhaduje ŠÚ SR za celé hospodárstvo SR. Oba zdroje však poukazujú na podobnú mieru disproporcie v priemernej nominálnej mesačnej mzde medzi krajmi.

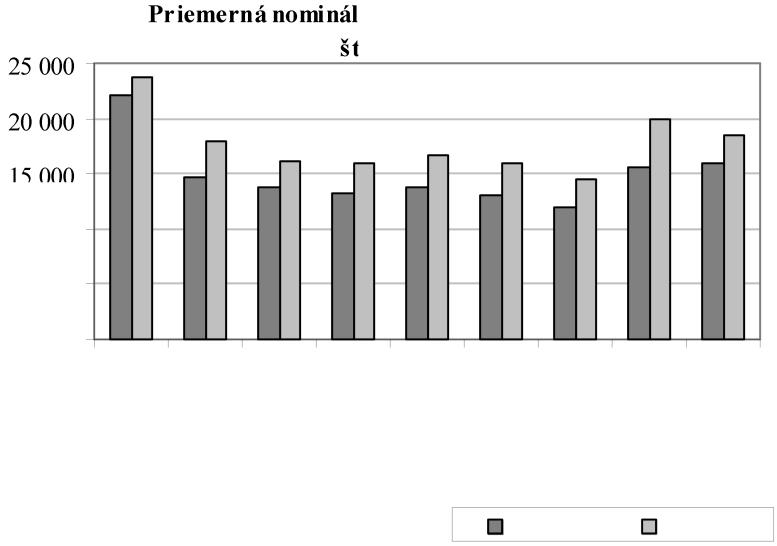

Zdroj: ŠÚSR a Trexima, spracované ISP

Z analýzy štruktúry mzdovej diferenciácie vyplýva, že medziregionálne rozdiely pramenia hlavne z rozdielov v odmeňovaní vyššie kvalifikovanej práce. Podľa údajov o cene práce zbieraných Treximou, najmenšia mzdová diferenciácia v prvom štvrťroku 2005 v absolútnom vyjadrení je v kategórii pracujúcich so základným vzdelaním, stredným vzdelaním bez maturity a v kategórii vyučených. Najväčšie rozdiely sú naopak v kategórii pracujúcich s vedeckou kvalifikáciou, nasleduje kategória pracujúcich s vysokoškolským vzdelaním a bakalárskym

vzdelaním. Podobne málo diferencovaní sú prevádzkoví zamestnanci v obchode a službách a pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci, čo sú zamestnania vykonávané prevažne ľuďmi so základným vzdelaním. Nízke mzdové rozdiely sú taktiež medzi kvalifikovanými robotníkmi v poľnohospodárstve a lesníctve.

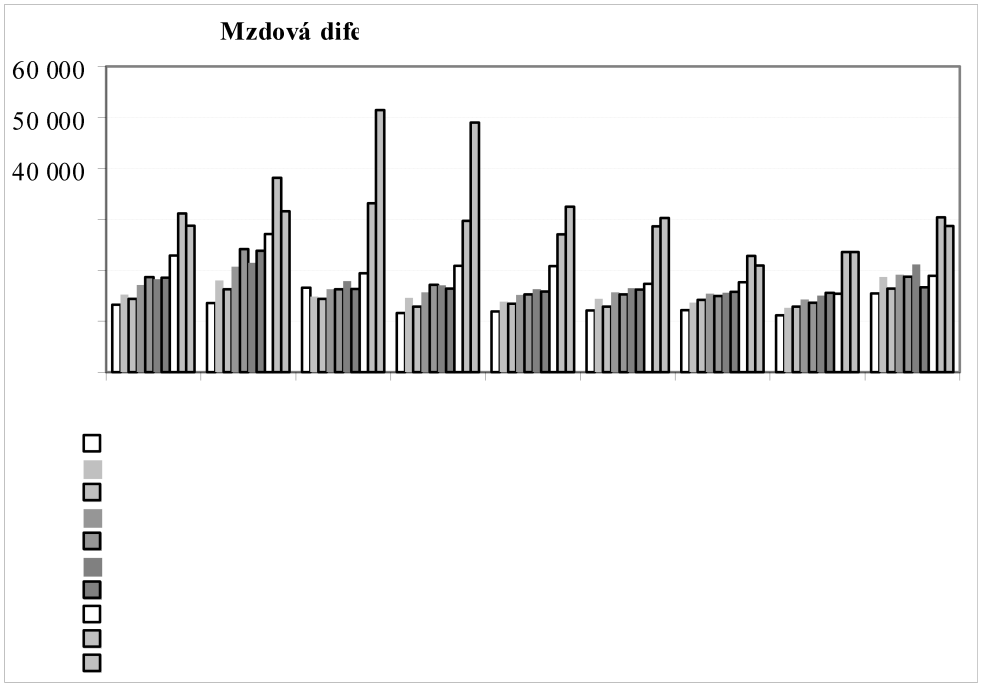

Zdroj: Trexima, spracované ISP

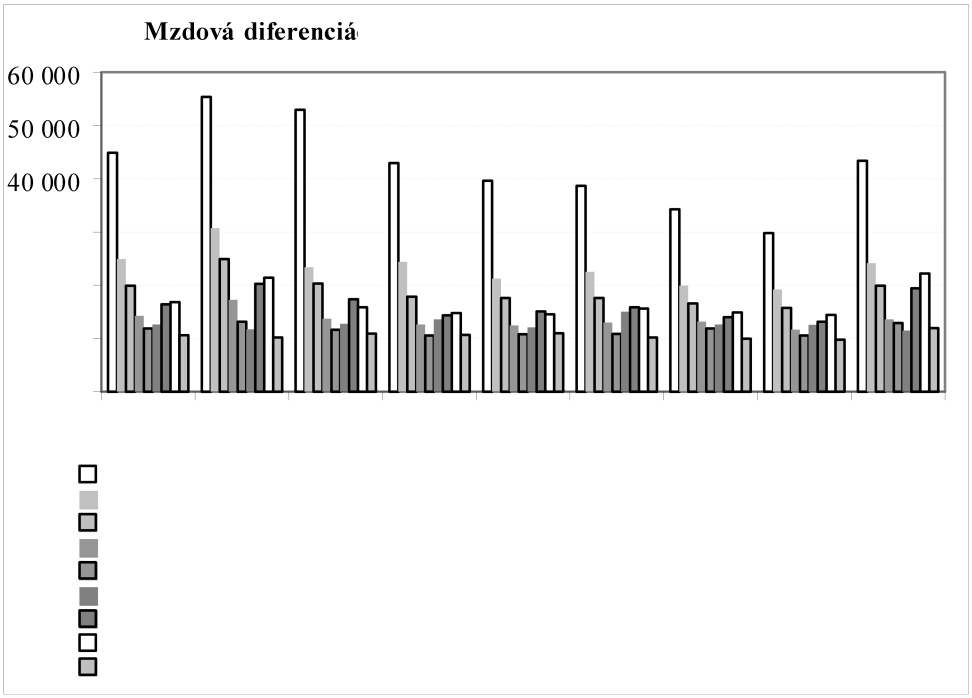

Zdroj: Trexima, spracované ISP

4. NIEKTORÉ MOŽNOSTI A OPATRENIA NA ODSTRÁNENIE SOCIÁLNO-EKONOMICKÝCH ROZDIELOV MEDZI REGIÓNMI

Opatrenia smerujúce k vyrovnávaniu rozdielov medzi jednotlivými regiónmi Slovenska možno rozdeliť do oblastí:: **rozvoj infraštruktúry**; **realizácia sociálno-ekonomických programov**; **podpora mobility pracovnej sily**; **fiškálna decentralizácia**; **programovacie obdobie na roky 2007 – 2013 - finančné prostriedky z fondov EÚ; výskum a vývoj a rozvoj informačných a telekomunikačných technológií.**

4.1 Rozvoj infraštruktúry

Infraštruktúra má vo svojej integrovanej podobe vplyv na ekonomické činnosti v regióne a jeho konkurencieschopnosť. Zlepšenia v infraštruktúre môžu redukovať náklady a čas a zvyšovať produktivitu, meniť zároveň konkurenčné výhody firiem lokalizovaných v rôznych regiónoch. Všeobecne sa uznáva multiplikačný efekt, ktorý prinášajú infraštruktúrne investície. Rovnako sa však zdôrazňuje, že regionálny rozvoj je príliš komplexný proces, aby jeho riešenie spočívalo iba na tomto faktore. Z hľadiska charakteru infraštruktúry a jaj diferencovaného vplyvu na regionálny rozvoj sa v teórií rozlišuje tzv. „tvrdá“ (infraštruktúra budovaná investíciami vo forme zariadení) a „mäkká“ infraštruktúra. SR má značný deficit v budovaní tvrdej infraštruktúry t.j. v budovaní a zlepšovaní cestnej siete, osobnej a nákladnej železničnej dopravy, miestnych prístavov, letísk, rozvoj komerčných a industriálnych plôch a priestorov (vrátane priemyselných a vedeckých parkov) a v rozvoji telekomunikačného systému. „tvrdá infraštruktúra je ďalej spojená s rozvojom energetickej sústavy, ako aj vodného hospodárstva a životného prostredia.

Investície do „mäkkej“ infraštruktúry by mali byť orientované do zariadení pre pokrok v oblasti vzdelávania, pre výskum a vývoj, poradenské služby a ich rozvoj, pre zariadenia umožňujúce prístup ku kapitálu a financiám, podporujúcich rozvoj priemyselných a obchodných asociácií, zlepšujúcich výkon regionálnej a lokálnej štátnej správy a samosprávy, podporujúcim sociálnu inklúziu. Ďalej by investície mali smerovať do opatrení podporujúcich prevenciu kriminality a korupcie.

Strategickou úlohou je udržať vyvážený rozvoj tvrdej a mäkkej infraštruktúry, tak aby napr. po „dobiehaní“ zaostávania v budovaní cestnej siete, diaľnic, nenasledovala etapa dobiehania v prístupe a používaní internetu, vzdelávacích zariadení, prípadne zariadení spojených s inovačným procesom.

Z hľadiska dopravno - infraštruktúrnej vybavenosti je teda možné na území Slovenska identifikovať pokles kvality nadradenej dopravnej infraštruktúry v smere od západu na východ. Navyše v oblasti stredného Slovenska je zjavná diferenciácia v kvalite dopravnej infraštruktúry pri lepších parametroch severného prepojenia Bratislavy a Košíc (cez Žilinu a Poprad) oproti južnému prepojeniu. Na úrovni VÚC najkvalitnejšou dopravnou infraštruktúrou v porovnaní so zvyškom územia štátu disponujú Bratislavský a Trnavský kraj, naopak najhoršia situácia je v Banskobystrickom, Košickom a Prešovskom kraji.

4.2 Sociálno-ekonomické programy

Zákon o službách zamestnanosti (zákon č. 5/2004 Z. z.) obsahuje viaceré finančné príspevky, ktoré sú svojou povahou štátnou pomocou, poskytované sú na základe systémových pravidiel a sú nárokovateľné po splnení zákonom stanovených podmienok. Konštrukcia finančných príspevkov je navrhnutá tak, aby bola kompatibilná s príslušnými nariadeniami Európskej komisie o štátnej pomoci.

Finančná stimulácia – výška príspevkov poskytovaných na samostatnú zárobkovú činnosť, zamestnávanie znevýhodneného uchádzača o zamestnanie, zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a občanovi so zdravotným postihnutím na vykonávanie alebo prevádzkovanie samostatnej zárobkovej činnosti (chránenej dielne alebo chráneného pracoviska) je v jednotlivých regiónoch diferencovaná v závislosti od dvoch kritérií. Prvým je výška HDP na obyvateľa v porovnaní

s referenčnou hodnotou Európskej únie a druhým priemerná miera evidovanej nezamestnanosti v okrese v porovnaní s celoslovenským priemerom ako motivácia okresov s vysokou mierou nezamestnanosti. Znamená to, že poskytované príspevky v okresoch, ktoré patria do regiónu, kde podiel hrubého domáceho produktu na obyvateľa nedosahuje 75 % hodnoty hrubého domáceho produktu na obyvateľa Európskej únie za posledné tri roky a s priemernou mierou evidovanej nezamestnanosti vyššou ako je celoslovenský priemer, sú vyššie ako v okresoch, ktoré tieto parametre nemajú. Zmyslom takto koncipovaných nástrojov je podnietiť vo vyššej miere tvorbu pracovných miest v týchto okresoch.

Tabuľka: Počet vytvorených pracovných miest podľa §§ 46, 51, 52, 49, 50, 56 a 57 Zákona o službách zamestnanosti

§46 Počet UoZ zaradených v roku 2004 do vzdelávania a prípravy na trh práce **§51** Počet UoZ zaradených v roku 2004 na vykonávanie absolventskej praxe	

Graf: Počet vytvorených pracovných miest podľa §46, 51, 52, 49 a 50 Zákona o službách zamestnanosti a vzťah k miere nezamestnanosti

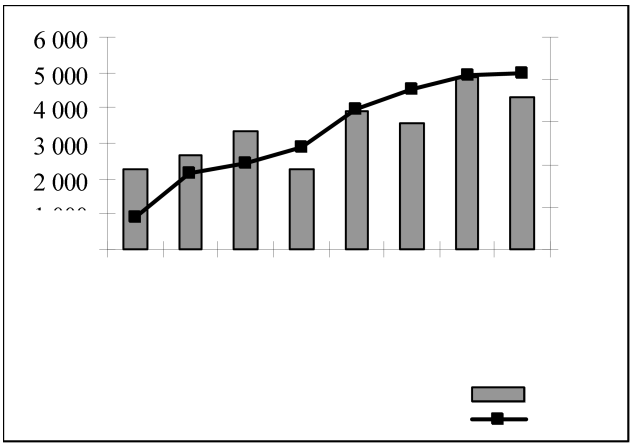

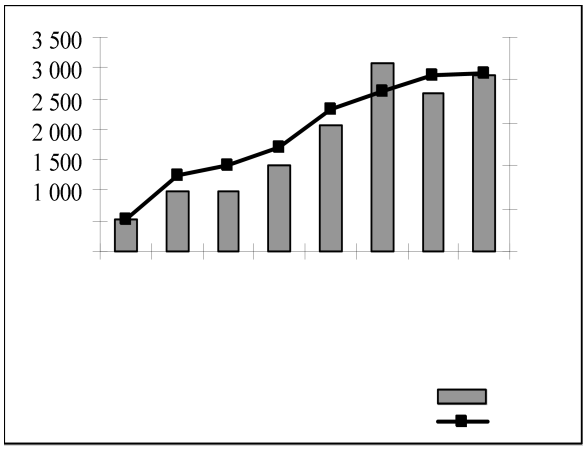

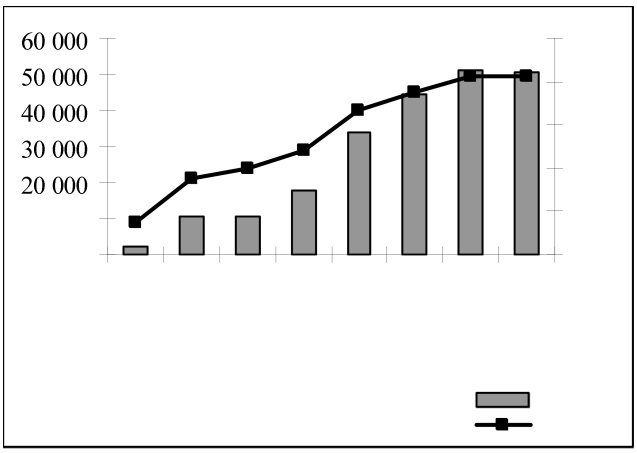

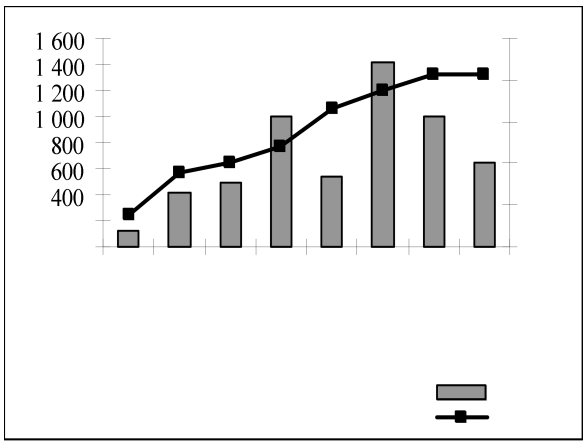

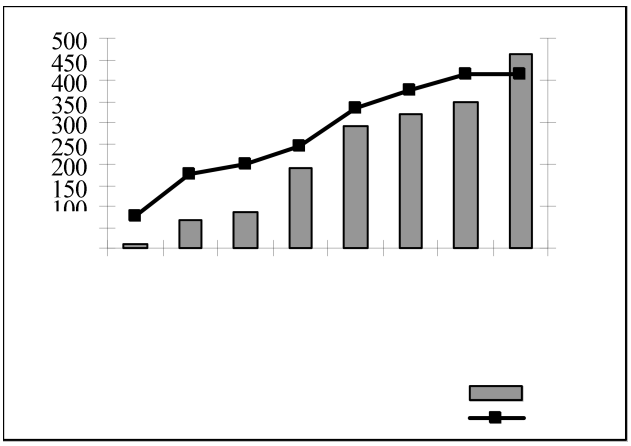

Zákon o pomoci v hmotnej núdzi (zákon č. 599/2003 Z. z.) upravuje poskytovanie pomoci v hmotnej núdzi formou dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke, ktorých výška nie je viazaná na regionálne rozdiely, ale je pevne ustanovená v zákone. Po uplynutí dvoch rokov od vzniku nároku na dávku a na príspevky sa platiteľom dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke stáva obec, a to v prenesenom výkone štátnej správy pri zabezpečovaní základných životných podmienok, príspevku na zdravotnú starostlivosť, ochranného príspevku a aktivačného príspevku podľa § 12 ods. 8 a 9 zákona č. 599/2003 Z. z. Do originálnej pôsobnosti obce bude prechádzať vyplácanie aktivačného príspevku podľa § 12 ods. 3 a 4 uvedeného zákona a príspevku na bývanie, ktorých podmienky priznania a ich výšku ustanoví všeobecne záväzným nariadením samotná obec. Pri originálnej pôsobnosti bude obec využívať vlastné finančné zdroje.

Hodnoteniu regionálneho vývoja počtu poberateľov a výšky pomoci v hmotnej núdzi sa venujeme v prvej časti tejto správy.

Regionálna podpora strategických investícií

V materiáli ministerstva financií „Pravidlá pre regionálnu podporu“ sa navrhujú nové pravidlá pre poskytovanie investičných stimulov tak, aby verejné zdroje smerovali hlavne do zaostalých regiónov. Pravidlá pre regionálnu podporu sú odporúčania Ministerstva financií SR, ktoré nie sú právne záväzné ale mali by byť zohľadnené pri konštrukcii nového zákona o investičných stimuloch.

V súčasnosti platný zákon o investičných stimuloch definuje základný všeobecný rámec, v ktorého medziach je možné poskytovať investičné stimuly, pričom v prípadoch, keď sú splnené zákonom stanovené požiadavky na strategickú investíciu, ponecháva vláde právo rozhodnúť

o poskytnutí investičného stimulu a jeho výške. Pravidlá pre regionálnu podporu strategických investícií majú byť záväzným sprievodcom pri tomto rozhodovaní. Podľa navrhovanej koncepcie sa budú v budúcnosti investičné stimuly poskytovať len do krajov s nadpriemernou mierou nezamestnanosti. Výnimku majú tvoriť investície gigantického objemu s významným dosahom na zamestnanosť, ktoré by Slovensko bez stimulu nezískalo, alebo investície do sektorov, kde treba zohľadniť efekty sieťových externalít (sektory s vysokým technologickým komponentom ako informačné technológie, nanotechnológie, biotechnológie atď.). Investičné stimuly by mali byť zamerané hlavne na kompenzáciu a zlepšenie nedostatočnej kvality produkčných faktorov (predovšetkým investície do ľudského kapitálu, jeho mobility a rozvoj infraštruktúry).

SARIO od r. 2004 eviduje 39 investičných projektov, ktoré predstavujú investície vo výške 164 mld. Sk. Podľa Ministerstva hospodárstva tieto investície vytvárajú priamo 27 tisíc nových pracovných miest a nepriamo vytvárajú podmienky pre vznik ďalších 25 tisíc až 30 tisíc pracovných miest. Zároveň predpokladajú daňovú úľavu vo výške asi 14 mld. Sk.

Vláda Slovenskej republiky v súlade so svojim programovým vyhlásením, v ktorom sa zaviazala podporiť investície pri zachovaní kontinuity prijatých Pravidiel na poskytovanie individuálnej štátnej pomoci, v decembri 2006 schválila na svojich zasadnutiach poskytnutie štátnej pomoci podľa „Schémy regionálnej pomoci pre veľké podniky a pomoci na vzdelávanie pre investičné projekty“ podnikateľským subjektom na 46 investičných projektov. Tieto subjekty investujú na Slovensku celkovo 35 900 mil. Sk a priamo vytvoria 14 353 nových pracovných miest. Očakáva sa, že tieto investície aj v období čerpania pomoci prinesú pre verejné financie najmenej 26 260 460 tis. Sk. Celková výška priamej i nepriamej štátnej pomoci na týchto 46 projektov dosiahne v najbližších 10 rokoch 9 113 495 tis. Sk. Štátna pomoc na jedno novovytvorené miesto bude v priemere 634 954 Sk.

Z hľadiska umiestnenia sa najviac projektov bude realizovať v Trenčianskom (11), Nitrianskom (10) a Košickom (10) kraji. Odvetvová štruktúra investícií je pestrá, 13 patrí do automobilového priemyslu, 10 do elektrotechnického priemyslu, 4 do oblasti metalurgie, 4 do výroby a spracovania plastov. Zastúpenie má i drevospracujúci a papierenský priemysel, informačné a telekomunikačné technológie, strojárstvo, potravinárstvo a call centrá. 17 investícií smeruje do regiónov s 15 a viac percentnou mierou nezamestnanosti, 11 do oblasti s 10-15 percentnou mierou nezamestnanosti, ostané sú v tzv. červenej zóne, kde miera nezamestnanosti je pod 10 %.

Mapa zón SR na základe ukazovateľa priemernej miery nezamestnanosti „miera nezamestnanosti vypočítaná z celkového počtu uchádzačov o zamestnanie“ (priemer za rok 2005)

s lokalizáciou 46 investičných projektov v roku 2006

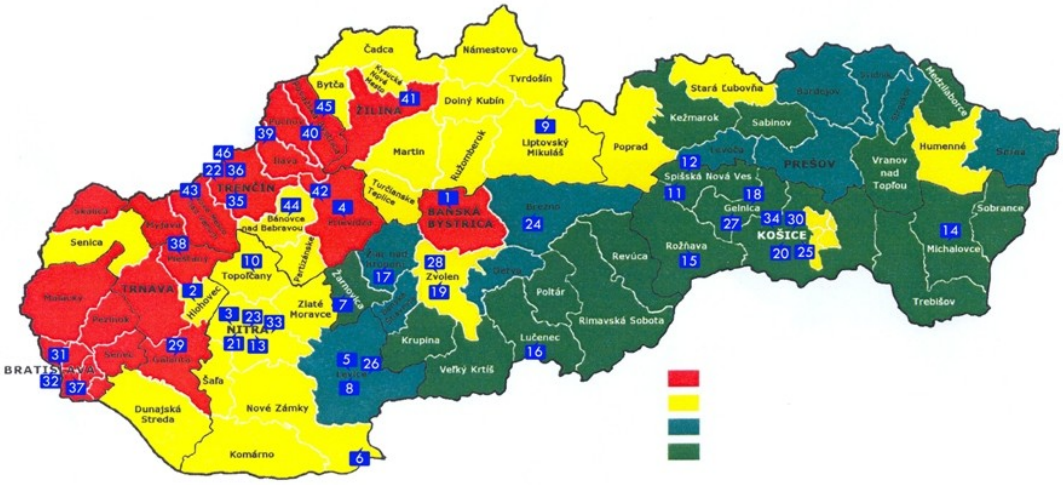

Červená zóna: okresy s mierou nezamestnanosti pod 10%
Žltá zóna: okresy s mierou nezamestnanosti od 10% do 15%
Zelená zóna: okresy s mierou nezamestnanosti od 15% do 20% a okresy s mierou nezamestnanosti nad 20%

Priemyselné parky

Vláda taktiež plánuje investovať nemalé prostriedky na budovanie infraštruktúry priemyselných parkov, ktoré môžu slúžiť ako póly rozvoja pre celý okolitý región, v ktorom sa nachádzajú. Verejné prostriedky by mali aj v tomto prípade prioritne smerovať na podporu rozvoja priemyselných parkov v zaostalých regiónoch. V súčasnosti sú vybudované nasledovné priemyselné parky tzv. I. kategórie, t.j. ihneď pripravené na vstup investora:

Názov parku	Zriaďovate
Senica	mestský úra
Kechnec	obecný úrad
Devínska Nová Ves	mestský úra súkromným

Zdroj: SARIO

V databáze priemyselných parkov, ktorú vedie SARIO, je evidovaných 75 území určených pre priemyselný park (tzv. II. kategória priemyselných parkov).

Rozvoj cestovného ruchu

S cieľom sociálno-ekonomického rozvoja regiónov bola Ministerstvom hospodárstva SR navrhnutá schéma **podpory rozvoja cestovného ruchu** v Slovenskej republike. Ide o poskytovanie pomoci de minimis na začatie realizácie poskytovania služieb cestovného ruchu novovzniknutým podnikateľom alebo existujúcim podnikateľom podnikajúcim v oblasti cestovného ruchu. Pomoc je určená na začatie podnikania alebo na rozšírenie a skvalitňovanie podnikania – poskytovanie služieb cestovného ruchu alebo činností, ktorých výsledkom sú kvalitatívne zmeny poskytovaných služieb v cestovnom ruchu.

Rozvoju regiónov môže napomôcť pomoc de minimis na rozvoj spracovania a využívania domácej obnoviteľnej suroviny - dreva v súlade s cieľmi akčného programu „Drevo - surovina 21. storočia“. Pomoc je určená pre projekty, ktoré sú zamerané na spracovanie a využitie domácej obnoviteľnej suroviny - dreva. Miera spracovania a využitia disponibilnej drevnej suroviny sa zohľadňuje vo výške pomoci.

Za oprávnené projekty v zmysle schémy sú považované individuálne projekty, ktoré sú zamerané na nákup nových technológií, strojov, prístrojov a zariadení a výstavbu alebo rekonštrukciu prevádzkových priestorov s cieľom spracovania a využívania disponibilnej suroviny – dreva. Okrem tejto podmienky pre poskytnutie pomoci musia byť splnené aj nasledujúce podmienky a to:
- ekonomické prínosy projektu (jasne vyčísliteľné kvantitatívnymi a kvalitatívnymi ukazovateľmi) a
- poskytnutá pomoc nesmie byť určená na výrobu komodít, ktoré sú v rozpore s platnými právnymi normami Slovenskej republiky a medzinárodným právom.

4.3 Podpora mobility pracovnej sily

Mobilita pracovnej sily zohráva kľúčovú úlohu pri odstraňovaní rozdielov životnej úrovne medzi regiónmi. Vláda SR podnikla patričné kroky a implementuje politiku, ktorá je zameraná tak na zvýšenie vnútornej mobility pracovnej sily, ako aj medzinárodnej, predovšetkým prihraničnej mobility pracovnej sily.

Mobilita v rámci sektoru dopravy je podporovaná Zmluvou o výkonoch vo verejnom záujme pri prevádzkovaní osobnej dopravy na dráhe, prostredníctvom ktorej MDPT SR kryje straty vznikajúce z poskytovania verejnej osobnej železničnej dopravy. Návrh Zmluvy na rok 2005 špecifikuje objem výkonov na úrovni roku 2004, zahrňuje vlaky IC a EC, poskytuje cestovné a sociálne zľavy na úrovni roku 2004. Uzatváranie zmluvy tak znižuje náklady podnikov prevádzkujúcich dopravu na železničnej dopravnej ceste. Z hľadiska vnútornej mobility pracovnej sily je okrem odstraňovania transakčných nákladov nevyhnutná aj dostupnosť adekvátneho bývania. Bolo by žiaduce koncentrovať v rámci existujúceho rozpočtu na podporu bývania väčší objem prostriedkov na **podporu nájomného bývania, predovšetkým v oblastiach s vysokou dynamikou rozvoja a rastom zamestnanosti**. Zákon o Štátnom fonde rozvoja bývania už obsahuje paragraf o možnosti osobitne vyčleniť prostriedky na tento účel. V záujme napĺňania cieľa podpory bývania sociálne slabších by bolo vhodné v porovnaní so súčasným stavom výrazne znížiť podlahovú plochu bytu, na ktorej podporu obstarania sa verejné prostriedky poskytujú. K vyššej externej mobilite by mal prispieť **systém služieb poskytovaných oddeleniami sprostredkovateľských služieb úradov práce, sociálnych vecí a rodiny**, ktoré pomáhajú uchádzačom o zamestnanie nájsť zamestnanie v členských štátoch EÚ, najmä v susediacich členských štátoch EÚ, ale aj vo vzdialenejších, najmä v tých, ktoré ponúkajú pracovné príležitosti pre Slovákov, či už trvalejšieho, sezónneho, resp. dočasného charakteru, napr. na britských farmách. Ku koncu roka 2004 pracovalo spolu takmer 100 000 Slovákov vo vybraných členských štátoch EÚ:

- v Maďarsku približne 20 000 Slovákov,
- v Slovinsku - 1440 Slovákov,
- v ČR - 60 000 Slovákov,
- vo Švédsku - 74 Slovákov,
- vo Veľkej Británii - 13 400 Slovákov,
- v Írsku - 4200 Slovákov.

V rámci novely zákona č. 5/2004 sa počíta s úpravou poskytovania príspevku na mobilitu za prácou (§53). V roku 2004 tento nástroj aktívnej politiky trhu práce patril medzi najmenej využívané nástroje, keď ho využilo iba 51 osôb. Novelizácia zákona zavádza nový paušálny príspevok na dochádzku za prácou a zvyšuje výšku príspevku na sťahovanie za prácou.

Príspevkom na mobilitu za prácou po novom je a) paušálny príspevok na dochádzku za prácou (ďalej len „príspevok na dochádzku"), b) príspevok na sťahovanie za prácou (ďalej len „príspevok na sťahovanie").

Príspevok na dochádzku poskytuje úrad mesačne na úhradu časti cestovných výdavkov na dochádzku z miesta trvalého pobytu alebo z miesta prechodného pobytu zamestnanca do miesta výkonu zamestnania uvedeného v pracovnej zmluve a späť alebo na úhradu časti cestovných výdavkov na dochádzku z miesta trvalého pobytu alebo z miesta prechodného pobytu občana do miesta prevádzkovania alebo vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti a späť. Príspevok sa poskytuje občanovi, ktorý bol znevýhodneným uchádzačom o zamestnanie vedeným v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej 6 mesiacov, v dĺžke zodpovedajúcej obdobiu ostatného vedenia v evidencii uchádzačov o zamestnanie, najviac počas 12 mesiacov od jeho nástupu do zamestnania alebo od začatia prevádzkovania alebo vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti. Opätovne sa príspevok na dochádzku poskytuje po uplynutí dvoch rokov od nástupu do ostatného zamestnania alebo od ostatného začatia prevádzkovania alebo vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti občanovi, ktorý bol znevýhodneným uchádzačom o zamestnanie vedeným v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej 6 mesiacov.

Príspevok na dochádzku poskytuje úrad občanovi, ktorý bol znevýhodneným uchádzačom o zamestnanie vedeným v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej 6 mesiacov a ktorý bol vyradený z tejto evidencie z dôvodu podľa § 36 ods. 1 písm. a) alebo písm. b), ak o tento príspevok požiada písomne. O príspevok na dochádzku môže občan požiadať najneskôr do šiestich mesiacov od nástupu do zamestnania alebo od začatia prevádzkovania alebo vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti. Výška príspevku na dochádzku je najviac 2 000 Sk mesačne a závisí od vzdialenosti miesta výkonu zamestnania alebo miesta prevádzkovania alebo vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti od miesta trvalého pobytu alebo od miesta prechodného pobytu zamestnanca alebo samostatne zárobkovo činnej osoby. Príspevok na dochádzku poskytuje úrad do 30 kalendárnych dní od preukázania trvania zamestnania alebo preukázania trvania prevádzkovania alebo vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti.

Príspevok na sťahovanie je náhrada časti preukázaných výdavkov spojených s presťahovaním uchádzača o zamestnanie z miesta jeho trvalého pobytu v súvislosti so získaním zamestnania, ak je miesto výkonu zamestnania vzdialené od miesta pôvodného trvalého pobytu najmenej 30 km.

Príspevok na sťahovanie poskytuje úrad občanovi, ktorý bol uchádzačom o zamestnanie vedeným v evidencii uchádzačov o zamestnanie v určenej dĺžke a ktorý bol vyradený z tejto evidencie z dôvodu podľa § 36 ods. 1 písm. a), ak o tento príspevok požiada písomne. O príspevok na sťahovanie môže občan požiadať najneskôr do dvanástich mesiacov od zmeny trvalého pobytu. Príspevok na sťahovanie poskytuje úrad na základe preukázania zmeny miesta trvalého pobytu zamestnancom. Ak o príspevok na sťahovanie požiadajú písomne obaja manželia, ktorí spĺňajú

podmienky, úrad poskytne príspevok len jednému z manželov. Príspevok na sťahovanie poskytuje úrad raz za dva roky jednorazovo vo výške najviac 30 000 Sk.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. sa podieľajú na realizácii **pilotného projektu na vytvorenie nového nástroja aktívnych opatrení na trhu práce "Preplácanie časti cestovných výdavkov pre uchádzačov o zamestnanie v prihraničných regiónoch."** (Plánovaný harmonogram: príprava projektu december 2004 -marec 2005, realizácia projektu apríl 2005 - apríl 2006). Cieľom je zvýšenie motivácie pre UoZ pri hľadaní zamestnania v Maďarskej republike, Rakúskej republike, Poľskej republike a Českej republike zavedením nového nástroja aktívnych opatrení na trhu práce. Pilotný projekt je zameraný na overenie nového nástroja aktívnych opatrení na trhu práce s cieľom zvýšiť podporu cezhraničnej mobility pracovných síl formou preplácania časti cestovných výdavkov v prihraničných regiónoch pre UoZ z prihraničných oblastí SR s Maďarskou republikou, Rakúskou republikou, Poľskou republikou a Českou republikou. Na základe žiadosti UoZ im bude poskytnutá náhrada časti cestovných výdavkov, ktorá má UoZ pomôcť preklenúť počiatočné obdobie po ich nástupe do zamestnania v cudzej krajine, spojené so zvýšenými výdavkami predovšetkým na cestovné hromadnými dopravnými prostriedkami z miesta trvalého pobytu do miesta výkonu práce a späť. Tento príspevok poskytuje úrad PSVR pre UoZ s trvalým pobytom v prihraničnej oblasti SR s Maďarskou republikou, Rakúskou republikou, Poľskou republikou a Českou republikou, ktorým sprostredkoval vhodné zamestnanie, alebo ktorí si našli zamestnanie sami mimo miesta svojho trvalého pobytu a cestujú do miesta výkonu práce v jednom z uvedených štátov. Na príprave projektu sa podieľajú Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. Projekt bude realizovaný prostredníctvom úradov PSVR v prihraničných oblastiach SR s Maďarskou republikou, Rakúskou republikou, Poľskou republikou a Českou republikou na základe Zmluvy o poskytnutí finančných prostriedkov na realizáciu projektu.

4.4 Fiškálna decentralizácia

Nový systém financovania posilnil samostatnosť a zodpovednosť územnej samosprávy pri rozhodovaní o použití verejných zdrojov na poskytovanie služieb občanovi. Podstatou tohto procesu je prechod od poskytovania dotácií územnej samospráve zo štátneho rozpočtu, na financovanie kompetencií prostredníctvom daňových príjmov.

4.5 Programovacie obdobie 2007 – 2013 - finančné prostriedky z fondov EÚ

Základným prvkom prípravy SR na programovacie obdobie 2007 až 2013 je vypracovanie hlavného programového dokumentu – Národného strategického referenčného rámca (NSRR) a s ním súvisiacich programov a strategických dokumentov.

4.5.1 Popis prioritných osí Národného strategického referenčného rámca na programovacie obdobie 2007 – 2013

Politika súdržnosti (kohézna politika) EÚ sa bude v programovom období 2007 - 2013 uskutočňovať prostredníctvom sústreďovania príspevkov z fondov na tri hlavné ciele: Konvergenciu, Regionálnu konkurencieschopnosť a zamestnanosť a Európsku územnú spoluprácu.

Po sformovaní novej vlády SR, ktorá vzišla z volieb 17. 6. 2006, sa ukázala potreba vykonať v dokumente schválenom predchádzajúcou vládou určité korekcie na základe technických pripomienok Európskej komisie, a predovšetkým na základe potreby zosúladiť Národný strategický referenčný rámec SR na programovacie obdobie 2007-2013 (ďalej len „NSRR") s prioritami vlády, vyjadrenými v jej programovom vyhlásení. NSRR bol schválený vládou SR 6. decembra 2006. Okrem určenia riadiacich orgánov, počtu a názvov operačných programov a finančných alokácií uznesenie definovalo aj ďalší postup prác na vypracovaní programových dokumentov

a implementačných procedúr - ustanovenie pracovných skupín na prípravu operačných programov, vypracovanie operačných programov a programových manuálov na základe usmernení MVRR SR, schém štátnej pomoci, príručiek pre predkladateľov projektov, vypracovanie koncepcií systému riadenia a finančného riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu a ďalšie úlohy.

NSRR pokrýva cieľ Konvergencia a cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť. Neobsahuje cieľ Európska územná spolupráca. Z obsahového hľadiska treba za kľúčové časti Národného strategického referenčného rámca považovať analýzu súčasnej situácie SR, víziu a stratégiu vrátane priorít NSRR, členenie stratégie na operačné programy a financovanie NSRR.

Pre každý cieľ stanovuje všeobecné nariadenie územia, ktoré sú oprávnené využívať pomoc z fondov určenú na jednotlivé ciele zvlášť. V rámci cieľa Konvergencia je oprávnené na financovanie z Kohézneho fondu celé územie Slovenskej republiky. Na financovanie zo štrukturálnych fondov je v rámci cieľa Konvergencia oprávnené územie Slovenskej republiky s výnimkou Bratislavského kraja, čo pokrýva 88,84% populácie SR. Územie Bratislavského kraja s 601 132 (11,16%) obyvateľmi spadá pod cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť. Cieľ Európska územná spolupráca je v prípade cezhraničnej spolupráce aplikovateľný na pohraničné regióny NUTS 3; v prípade nadnárodnej spolupráce sú pre tento cieľ oprávnené nadnárodné oblasti (ich zoznam vydáva Európska komisia); v prípade medziregionálnej spolupráce, sietí spolupráce a výmeny skúseností je oprávnené celé územie Spoločenstva.

Komisia samotná predpokladá, že väčšinu operačných programov schváli do mája 2007. Za predpokladu predloženia NSRR a operačných programov SR 15. 12. 2006 bude komisia musieť schváliť operačné programy SR najneskôr 15. 4. 2007.

4.5.1.1. Ciele národného strategického referenčného rámca

Dlhodobou víziou hospodárskeho a sociálneho rozvoja Slovenska obsiahnutou v NSRR je dosiahnuť „Celkovú konvergenciu ekonomiky Slovenskej republiky k priemeru EÚ 15 cestou trvalo udržateľného rozvoja“. NSRR prispeje aj k napĺňaniu dlhodobej vízie dosiahnutím strategického cieľa

Strategický cieľ Slovenskej republiky
Výrazne zvýšiť do roku 2013 konkurencieschopnosť a výkonnosť regiónov a slovenskej ekonomiky a zamestnanosť pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja.

Stratégia NSRR sa orientuje na podporu vytvárania podmienok a prechodu SR na vedomostne orientovanú ekonomiku cestou podpory existujúcich pólov rastu, vytvárania nových pólov rastu, v neposlednom rade napojenia a integrácie zaostávajúcich regiónov tak, aby bolo zabezpečené rozširovanie rastových efektov aj do nich. Na základe doterajších skúseností a očakávaného vplyvu príspevkov Štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na hospodársky a sociálny rozvoj sa budú príspevky NSRR realizovať koncentračným, nerozptylovým spôsobom. Znamená to, že stratégia pri napĺňaní strategického cieľa sústreďuje príspevky na vybrané témy a územia, aby sa dosiahla maximálna synergia a vytvoril predpoklad pre dosiahnutie najvyššej efektívnosti a účinnosti príspevkov Štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu. Na základe východísk stratégie a v nadväznosti na vytýčený strategický cieľ SR, je stratégia NSRR postavená na troch **strategických prioritách a ich troch cieľoch,** ktoré sa bude snažiť prostredníctvom financovania projektov v programovom období 2007 – 2013 naplniť.

Napĺňanie dlhodobej vízie a dosiahnutie strategického cieľa v programovom období 2007 – 2013 znamená pre SR nutnosť zvyšovať konkurencieschopnosť krajiny a jej regiónov rýchlejším

tempom ako porastie konkurencieschopnosť EÚ, pričom zvolený smer rozvoja musí spĺňať podmienku vyrovnaného a trvalo udržateľného rozvoja v podmienkach globálnej ekonomiky.

4.5.1.2.Zoznam sústavy strategických priorít, špecifických priorít a horizontálnych priorít

Sústava priorít NSRR pre Cieľ 1. Konvergencia

Strategická priorita	Špecifická priorita	Fond
1. Infraštruktúra a regionálna dostupnosť	1.1 Regionálna infraštruktúra	ERDF
	1.2 Environmentálna infraštruktúra a ochrana životného prostredia	ERDF + KF
	ERDF + KF	
2. Vedomostná ekonomika	2.1 Informatizácia spoločnosti	ERDF
	2.2 Výskum a vývoj	ERDF
	2.3 Infraštruktúra vysokých škôl	ERDF
	2.4 Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií	ERDF
3.1 Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť 3. Ľudské zdroje	3.2 Podpora rastu zamestnanosti a sociálnej inklúzie	ESF
	3.3 Modernizácia zdravotníctva	ERDF
	4.1 Príprava, riadenie, monitorovanie, hodnotenie, informovanie a posilňovanie administratívnych kapacít v týchto oblastiach	ERDF
	4.2 Finančné riadenie, kontrola a ,posilňovanie administratívnych kapacít v týchto oblastiach	ERDF

Sústava priorít NSRR pre Cieľ 2 Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť

Strategická priorita	Špecifická priorita	Fond
1. Infraštruktúra a regionálna dostupnosť	1.1 Regionálna infraštruktúra	ERDF
	1.2 Environmentálna infraštruktúra a ochrana životného prostredia	ERDF
2. Vedomostná ekonomika	ERDF	
	2.2 Výskum a vývoj	ERDF
2.1 Informatizácia spoločnosti	2.4 Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií	ERDF
3. Ľudské zdroje	3.1 Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť	ESF
	3.2 Podpora rastu zamestnanosti a sociálnej inklúzie ESF	

Horizontálne priority NSRR

Horizontálna priorita	Cieľ horizontálnej priority

Horizontálna priorita	Cieľ horizontálnej priority
B. rovnosť príležitostí • Zabezpečiť rovnosť príležitostí pre všetkých a predchádzanie všetkým formám diskriminácie	
C. trvalo udržateľný rozvoj	• Zabezpečenie environmentálnej, ekonomickej a sociálnej udržateľnosti ekonomického rastu
D. informačná spoločnosť	• Rozvoj inkluzívnej informačnej spoločnosti

4.5.1.3. Štruktúra operačných programov

Zoznam operačných programov s určením riadiacich orgánov (RO) a sprostredkovateľských orgánov prvej úrovne pod riadiacim orgánom (SO/RO) je nasledovný:

	Operačný program	RO	Fond
1.	Regionálny operačný program MVRR SR	ERDF	
2.	Životné prostredie	MŽP SR	ERDF, KF
3.	Doprava	MDPT SR	ERDF, KF
4.	Informatizácia spoločnosti	ÚV SR	ERDF
5.	Výskum a vývoj[1]	MŠ SR	ERDF
6.	Konkurencieschopnosť a hospodársky rast	MH SR	ERDF
7.	Zdravotníctvo	MZ SR	ERDF
8. Vzdelávanie[2]	MŠ SR	ESF	
9.	Zamestnanosť a sociálna inklúzia[3]	MPSVR SR	ESF
10.	Technická pomoc	MVRR SR	ERDF
11.	Bratislavský kraj	MVRR SR	ERDF

Stratégia, priority a ciele NSRR budú implementované cez **11 operačných programov** v rámci jednotlivých cieľov kohéznej politiky EÚ:

- **šesť operačných programov v rámci cieľa Konvergencia,** z toho:
  - štyri operačné programy spolufinancované z ERDF pokrývajúce celú SR okrem Bratislavského kraja (Regionálny operačný program, OP Informatizácia spoločnosti, OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast a OP Zdravotníctvo);
  - dva operačné programy spolufinancované z ERDF a KF pokrývajúce celú SR vrátane Bratislavského kraja[4] (OP Doprava a OP Životné prostredie);
- **tri operačné programy spoločné pre obidva ciele – cieľ Konvergencia i cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť**, t.j. pokrývajúce celú SR vrátane Bratislavského kraja –

[1] zahŕňa i cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť
[2] zahŕňa i cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť
[3] zahŕňa i cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť
[4] Pričom prioritné osi spolufinancované z ERDF sa vzťahujú na celú SR okrem Bratislavského kraja a prioritné osi spolufinancované z KF sa vzťahujú na celú SR vrátane Bratislavského kraja.

jeden spolufinancovaný z ERDF (OP Výskum a vývoj) a dva z ESF (OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia a OP Vzdelávanie);

- **jeden Operačný program Technická pomoc** v rámci cieľa Konvergencia pokrývajúci *horizontálne aktivity*, za ktoré je zodpovedný centrálny koordinačný orgán pre NSRR (príprava, riadenie, monitorovanie, hodnotenie, informovanosť, posilňovanie administratívnych kapacít); aktivity finančného riadenia, ktoré zabezpečuje certifikačný orgán a aktivity súvisiace s overovaním riadiacich a kontrolných systémov, vydávaním vyhlásení o ukončení pomoci a kontrolou vzorkových operácií, ktoré zabezpečuje orgán auditu. Komplementárne bude v rámci každého operačného programu vyčlenená finančná alokácia na technickú pomoc vzťahujúcu sa na *špecifické aktivity* príslušného riadiaceho orgánu a sprostredkovateľských orgánov pod riadiacim orgánom;
- **jeden operačný program** spolufinancovaný z ERDF **v rámci cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť** pre Bratislavský kraj.

REGIONÁLNY operačný program

Prioritné osi programu	Opatrenia	Fond
1 Rozvoj zariadení občianskej infraštruktúry	1.1 Infraštruktúra vzdelávania	ERDF
	1.3 Infraštruktúra pamäťových a fondových inštitúcií na miestnej a regionálnej úrovni	
	1.4 Revitalizácia a hospodárske využitie pamiatkových objektov v území	
2 Posilnenie vybavenosti územia	2.1 Regionálne komunikácie zaisťujúce dopravnú obslužnosť regiónu	ERDF
	2.2 Regenerácia sídiel	
	2.3 Podpora a obnova infraštruktúry cestovného ruchu	
3 Technická pomoc		ERDF

Operačný program ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Prioritné osi programu	Opatrenia	Fond
1 Integrovaná ochrana, racionálne využívanie vôd	1.1 Zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou	KF
	1.2 Odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd	
2 Ochrana pred povodňami	2.1 Opatrenia na ochranu pred povodňami	ERDF

Prioritné osi programu	Opatrenia	Fond
	2.2 Vybudovanie povodňového varovného a predpovedného systému	
3.1 Ochrana ovzdušia 3 Ochrana ovzdušia, ozónovej vrstvy a minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie	3.2 Ochrana ozónovej vrstvy Zeme	
	3.3 Minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien, vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie	
	KF	
	4.2 Podpora aktivít na zhodnocovanie odpadov	
	4.3 Nakladanie s nebezpečnými odpadmi spôsobom priaznivým pre životné prostredie	
	4.4 Riešenie problematiky environmentálnych záťaží vrátane ich odstraňovania	
	5.1 Programy starostlivosti o chránené územia vrátane území NATURA 2000 a programy záchrany pre kriticky ohrozené rastliny a živočíchy vrátane monitoringu druhov a biotopov	
	5.2 Infraštruktúra ochrany prírody a krajiny	
	5.3 Informačné a propagačné aktivity	
	ERDF	

Operačný program DOPRAVA

Prioritné osi programu	Opatrenia	Fond
1 Železničná infraštruktúra 1.1 Modernizácia a rozvoj železničných tratí (TEN -T + ostatné trate v súlade s nariadením pre Kohézny fond)	KF	
2 Cestná infraštruktúra (TEN -T)	2.1 Rozvoj diaľnic (TEN -T)	KF

Prioritné osi programu	Opatrenia	Fond
ERDF**3 Infraštruktúra intermodálnej prepravy**	**3.1 Rozvoj siete základných verejných terminálov intermodálnej prepravy**	**KF**
4.1 Modernizácia a rozvoj rýchlostných ciest 4 Cestná infraštruktúra (rýchlostné cesty a cesty I. triedy)	4.2 Modernizácia a rozvoj ciest I. triedy	
	5.1 Rozvoj železničnej verejnej osobnej dopravy	
ERDF 6 Technická pomoc		

Operačný program INFORMATIZÁCIA SPOLOČNOSTI

Prioritné osi programu	Opatrenia	Fond
1 Elektronizácia verejnej správy a rozvoj elektronických služieb	1.1 elektronizácia verejnej správy na centrálnej úrovni	ERDF
	ERDF	
2 Rozvoj pamäťových a fondových inštitúcií a obnova ich národnej infraštruktúry	2.1 zlepšenie systémov získavania, spracovania, ochrany a sprístupňovania obsahu pamäťových a fondových inštitúcií	ERDF
	2.2 digitalizácia obsahu pamäťových a fondových inštitúcií, archivovanie a sprístupňovanie digitálnych dát	ERDF
3 Zvýšenie prístupnosti k širokopásmovému internetu	3.1 rozvoj infraštruktúry širokopásmového prístupu	ERDF
	ERDF	
4 Technická pomoc		

Operačný program VÝSKUM A VÝVOJ

Prioritné osi programu	Opatrenia	Fond
1 Výskum a vývoj	1.1 Obnova a budovanie technickej infraštruktúry výskumu a vývoja	ERDF
	1.3 Prenos poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe	
2 Výskum a vývoj v Bratislavskom kraji	2.1 Obnova a budovanie technickej infraštruktúry výskumu a vývoja v Bratislavskom kraji	ERDF

Prioritné osi programu	Opatrenia	Fond
	2.2 Podpora sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja ako pilierov rozvoja regiónu v Bratislavskom kraji	
	2.3 Prenos poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe v Bratislavskom kraji	
4 Technická pomoc3.1 Budovanie infraštruktúry vysokých škôl a modernizácia ich vnútorného vybavenia za účelom zlepšenia podmienok vzdelávacieho procesu 3 Infraštruktúra vysokých škôl	ERDF	

Operačný program KONKURENCIESCHOPNOSŤ A HOSPODÁRSKY RAST

Prioritné osi programu	Opatrenia	Fond
1 Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií	1.1 Inovácie a technologické transfery	ERDF
	1.2 Podpora spoločných služieb pre podnikateľov	
	1.3 Podpora inovačných aktivít v podnikoch	
	1.5 Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu	
2 Technická pomoc	2.1 Technická pomoc	ERDF

Operačný program ZDRAVOTNÍCTVO

Prioritné osi programu	Opatrenia	Fond
1 Modernizácia zdravotníckeho systému	1.1 reštrukturalizácia systému zdravotnej starostlivosti	ERDF
	1.2 budovanie a rozvoj inštitúcií realizujúcich vzdelávanie v oblasti zdravotníctva	
2 Podpora zdravia a predchádzanie zdravotným rizikám	2.1 budovanie a rozvoj inštitúcií zaoberajúcich sa podporou zdravia, prevenciou ochorení a verejným zdravotníctvom	ERDF

3 Technická pomoc		ERDF

Operačný program ZAMESTNANOSŤ A SOCIÁLNA INKLÚZIA

Prioritné osi programu	Opatrenia	Fond
1.Podpora rastu zamestnanosti 1.1 Podpora programov v oblasti podpory zamestnanosti a riešenia nezamestnanosti a dlhodobej nezamestnanosti	ESF	
	1.2 Podpora zosúladenia rodinného a pracovného života a starostlivosti o malé deti	
	1.3 Budovanie kapacít a zlepšenie kvality verejnej správy	
	1.4 Podpora tvorby pracovných miest prostredníctvom rozvoja podnikania	
Podpora sociálnej inklúzie prostredníctvom rozvoja sociálnych služieb, opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a zdravotníckych služieb s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity 2. Podpora sociálnej inklúzie	2.2 Podpora vytvárania rovnosti príležitostí v prístupe na trh práce a podpora integrácie znevýhodnených skupín na trh práce s osobitným zreteľom na marginalizované rómske skupiny	
	3.1 Podpora rastu zamestnanosti a zlepšenia zamestnateľnosti a zosúladenie pracovného a rodinného života v Bratislavskom kraji	
3.2 Podpora sociálnej inklúzie prostredníctvom rozvoja sociálnych služieb a podpora integrácie znevýhodnených skupín na trh práce v Bratislavskom kraji		
	3.3 Budovanie kapacít a zlepšenie kvality verejnej správy	
	3.4. Podpora rastu zamestnanosti a zlepšenie zamestnateľnosti pre vedomostnú spoločnosť	
	ESF	

Operačný program VZDELÁVANIE

Prioritné osi programu	Opatrenia Fond	
	1.1 Premena tradičnej školy na modernú	ESF

1 Reforma systému vzdelávania a odbornej prípravy	1.2 Vysoké školy a výskum a vývoj ako motory rozvoja vedomostnej spoločnosti	
2 Celoživotné vzdelávanie ako základný princíp vedomostnej spoločnosti	2.1 Podpora celoživotného vzdelávania	ESF
	2.2 Podpora celoživotného vzdelávania v zdravotníctve	
3 Podpora vzdelávania osôb s osobitými vzdelávacími potrebami	3. Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít	ESF
4 Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť pre Bratislavský kraj	4.1 Premena tradičnej školy na modernú pre Bratislavský kraj	ESF
	4.2 Zvyšovanie konkurencieschopnosti Bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a celoživotného vzdelávania	
5 Technická pomoc		ESF

Operačný program BRATISLAVSKÝ KRAJ

Prioritné osi programu	Opatrenia	Fond
1 Infraštruktúra	1.1 Obnova a rozvoj školskej infraštruktúry	ERDF
	1.2 Podpora investícií do ochrany životného prostredia	
	1.3 Modernizácia a rozvoj ciest II. a III. triedy	
	1.4 Regenerácia sídiel	
2 Inovácie a informatizácia	2.1 Inovácie	ERDF
	2.2 Informatizácia spoločnosti	
3 Technická pomoc		ERDF

Operačný program TECHNICKÁ POMOC

Prioritné osi programu	Opatrenia	Fond

1. Príprava, riadenie, monitorovanie, hodnotenie, informovanie a posilňovanie administratívnych kapacít v týchto oblastiach	1.1 Monitorovanie, pracovné a koordinačné skupiny, výbory a komisie	ERDF
	1.2 Hodnotenie a štúdie	
	1.3 Informovanie a publicita	
	1.4 Posilnenie administratívnych kapacít a podpora riadenia pomoci	
	1.5 Informačné systémy pre účely riadenia a implementácie regionálnej politiky SR	
2. Finančné riadenie, kontrola, audit a posilňovanie administratívnych kapacít v týchto oblastiach	2.1 Finančné riadenie	ERDF
	2.2 Finančná kontrola a audit	
	2.4 Informačné systémy	
	2.5 Podpora zavádzania inovatívnych finančných nástrojov	

4.5.1.4. Finančný rámec strategických dokumentov

Európska komisia dňa 4.8. 2006 prijala rozhodnutia o nasledujúcich finančných alokáciách zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu v rámci jednotlivých cieľov kohéznej politiky EÚ pre Slovensko:

Finančná alokácia NSRR 2007-2013 pre Cieľ 1. konvergencia a Cieľ 2 Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť

Ciele kohéznej politiky EÚ	Fondy EÚ	Finančná alokácia pre Slovensko na daný cieľ kohéznej politiky EÚ v EUR	
		v stálych cenách roku 2004	v bežných cenách
Konvergencia[5]	**ŠF + KF**	9 638 999 602	10 911 601 421
	ŠF	6 214 921 468	7 012 862 858
	KF	3 424 078 134	3 898 738 563
Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť[6],	**ŠF**	398 057 758 (108 782 757 + transfer z cieľa Konvergencia na výskum a vývoj 289 275 001)	449 018 529 (122 603 156 + transfer z cieľa Konvergencia na výskum a vývoj 326 415 373)
Európska územná spolupráca[7]	**ŠF**	201 606 786	227 284 545
Spolu ŠF + KF	**10 238 664 146**	**11 587 904 495**	

Alokácia pre štrukturálne fondy a Kohézny fond pre Národný strategický referenčný rámec SR na programovacie obdobie 2007-2013, pre Národný strategický plán rozvoja vidieka SR na programovacie obdobie 2007-2013 a pre Národný strategický plán rybného hospodárstva na programovacie obdobie 2007-2013 je nasledovná:

[5] Rozhodnutie Komisie K(2006)3474
[6] Rozhodnutie Komisie K(2006)3472
[7] Rozhodnutie Komisie K(2006)3473

Fondy EÚ	**EUR** (v bežných cenách)
Kohézny fond	3 898 738 563
Európsky fond regionálneho rozvoja	6 189 562 776
Európsky sociálny fond	1 499 603 156
Spolu **11 587 904 495**	
Fondy EÚ	**EUR** (v bežných cenách)
Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka	1 969 418 078
Európsky fond pre rybolov (EFF)	13 688 528
Spolu	**1 983 106 606**

Finančná alokácia NSRR 2007-2013 pre Cieľ 1 Konvergencia a Cieľ 2 Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť podľa Operačných programov

NSRR		Príspevok ES (v EUR, v bežných cenách)							
Operačný program	**Fond**	**Celkom**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**
	ERDF a KF								
Regionálny OP	ERDF	**1 445 000 000**	205 515 550	199 983 512 192 452 432	177 546 535	191 179 553	210 935 525	267 386 894	
OP Životné prostredie	ERDF+KF	**1 800 000 000**	117 019 128	170 272 572	231 927 776	314 350 930	337 649 329	348 947 545	279 832 720
	ERDF	**230 756 935**	32 819 473	31 936 043	30 733 379	28 353 006 30 530 109	33 685 007	42 699 917	
	KF	**1 569 243 065**	84 199 655	138 336 529	201 194 396	285 997 924	307 119 220	315 262 538	237 132 803
OP Doprava	ERDF+KF	**3 206 904 595**	249 781 696	326 787 231	415 525 000	532 362 447	571 994 412	596 078 824	514 374 985
	ERDF	**877 409 097**	124 789 767	121 430 694	116 857 795	107 806 882	116 084 899	128 080 795	162 358 265
	KF	**2 329 495 498**	124 991 929	205 356 537	298 667 205	424 555 565	455 909 513	467 998 029	352 016 720
OP Informatizácia spoločnosti	ERDF	**993 095 405**	141 243 286	137 441 319	132 265 485	122 021 210	131 390 682	144 968 236	183 765 187
OP Výskum a vývoj (vrátane presunu na výskum a vývoj)	ERDF	**1 209 415 373**	172 009 457	167 379 330	161 076 075	148 600 352 160 010 720	176 545 791	223 793 648	
OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast	ERDF	**772 000 000**	109 797 927	106 842 402	102 818 877	94 855 311	102 138 834	112 693 582	142 853 067
OP Zdravotníctvo	ERDF	**250 000 000**	35 556 324	34 599 223	33 296 268 30 717 394	33 076 047	36 494 035	46 260 708	
OP Technická pomoc	ERDF	**97 601 421**	13 881 391	13 507 733	12 999 052	11 992 245	12 913 077	14 247 479	18 060 443
OP Bratislavský kraj	ERDF	**87 000 000**	11 702 540	11 936 592	12 175 323	12 418 829	12 667 206	12 920 549	13 178 961
881 801 578125 277 179122 017 332117 563 168108 700 401116 902 730128 767 136162 573 632	**ESF**								
1 269 514 1791 376 247 7991 494 501 7641 629 828 4881 751 897 0161 872 828 1361 965 802 568 **OP VzdelávanieESF OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia**	**ESF**	**617 801 578**	**87 729 701**	**85 480 552**	**82 402 308**	**76 262 834**	**81 974 425**	**90 229 434**	**113 722 324**
Spolu ERDF11 360 619 950 Spolu všetky fondy NSRR 2007 - 2013	**5 962 278 231**	**847 315 715**	**825 056 849**	**794 674 687**	**734 311 764**	**789 991 128**	**870 570 999**	**1 100 357 089**	
Spolu KF		**3 898 738 563**	**209 191 584**	**343 693 066**	**499 861 601**	**710 553 489**	**763 028 733**	**783 260 567**	**589 149 523**
Spolu ESF		**1 499 603 156**	**213 006 880**	**207 497 884**	**199 965 476**	**184 963 235**	**198 877 155**	**218 996 570**	**276 295 956**
		EAFRD a EFF							
EAFRD		**1 969 418 078 303 163 265**	**286 531 906**	**268 049 256**	**256 310 239**	**263 028 387**	**275 025 447**	**317 309 578**	

NSRR	Príspevok ES (v EUR, v bežných cenách)							
1 821 7081 655 2661 782 3861 971 5512 543 929 EFF								13 688 528
1 996 2481 917 440								

FINANČNÁ ALOKÁCIA PRE CIEĽ KONVERGENCIA

SR plánuje mať tri operačné programy spoločné pre obidva ciele – Konvergenciu a Regionálnu konkurencieschopnosť a zamestnanosť (OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia a OP Vzdelávanie financované z ESF a OP Výskum a vývoj financovaný z ERDF), t. j. celková finančná alokácia na tieto tri programy je vyššia o sumy uvedené pre cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť v tabuľke v rámci kapitoly 6.1.2.

Čl. 46, ods. 1a všeobecného nariadenia[8] stanovuje, že celková suma na technickú pomoc (v prípade SR súčet alokácie na OP Technická pomoc a prostriedkov vyčlenených na technickú pomoc v ostatných OP v rámci cieľa Konvergencia a cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť) nesmie presiahnuť 4% z celkovej alokácie na tieto dva ciele. V nadväznosti na uvedený celkový 4% limit a na stanovenú finančnú alokáciu pre OP Technická pomoc pokrývajúci horizontálne aktivity, prostriedky vyčlenené na technickú pomoc v rámci každého z ostatných OP nesmú prekročiť 3,14% z príspevku ES na daný OP.

Finančné alokácie 2007 – 2013 na jednotlivé operačné programy v rámci cieľa Konvergencia podľa rokov (ŠF a KF) v EUR, bežné ceny

Cieľ Konvergencia		Príspevok ES							
Operačný program	Fond	Celkom	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ERDF a KF									
Regionálny OP	ERDF	**1 445 000 000**	205 515 550	199 983 512	192 452 432 177 546 535	191 179 553	210 935 525	267 386 894	
OP Životné prostredie	ERDF+KF	**1 800 000 000**	117 019 128	170 272 572	231 927 776	314 350 930	337 649 329	348 947 545	279 832 720
	ERDF	**230 756 935**	32 819 473	31 936 043	30 733 379	28 353 006	30 530 109	33 685 007 42 699 917	
	KF	**1 569 243 065**	84 199 655	138 336 529	201 194 396	285 997 924	307 119 220	315 262 538	237 132 803
OP Doprava	ERDF+KF	**3 206 904 595**	249 781 696	326 787 231	415 525 000	532 362 447	571 994 412	596 078 824	514 374 985
	ERDF	**877 409 097**	124 789 767	121 430 694	116 857 795	107 806 882	116 084 899	128 080 795	162 358 265
	KF	**2 329 495 498**	124 991 929	205 356 537	298 667 205	424 555 565	455 909 513	467 998 029	352 016 720
OP Informatizácia spoločnosti	ERDF	**993 095 405**	141 243 286	137 441 319	132 265 485	122 021 210	131 390 682	144 968 236	183 765 187

8

Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006 z 11. júla 2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1260/1999.

Cieľ Konvergencia		Príspevok ES							
OP Výskum a vývoj	ERDF	**883 000 000**	125 584 935	122 204 457	117 602 420	108 493 834	116 824 599	128 896 933	163 392 822
OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast	ERDF	**772 000 000**	109 797 927	106 842 402	102 818 877	94 855 311	102 138 834	112 693 582	142 853 067
OP Zdravotníctvo	ERDF	**250 000 000**	35 556 324	34 599 223	33 296 268	30 717 394	33 076 047	36 494 035	46 260 708
OP Technická pomoc	ERDF	**97 601 421**	13 881 391	13 507 733	12 999 052	11 992 245	12 913 077	14 247 479	18 060 443

ESF									
OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia	ESF	**864 000 000**	122 882 654	119 574 916	115 071 904	106 159 312	114 310 819	126 123 387 159 877 008	
OP Vzdelávanie	ESF	**600 000 000**	85 335 177	83 038 136	79 911 044	73 721 745	79 382 513	87 585 685	111 025 700

Spolu všetky fondy v rámci cieľa Konvergencia 2007 – 2013	**10 911 601 421**	**1 206 598 067**	**1 314 251 502**	**1 433 870 258**	**1 572 220 963 1 690 859 866**	**1 806 971 231**	**1 886 829 534**	
Spolu ERDF	**5 548 862 858**	**789 188 652**	**767 945 384**	**739 025 709**	**681 786 417**	**734 137 800**	**810 001 592**	**1 026 777 303**
Spolu KF	**3 898 738 563**	**209 191 584**	**343 693 066**	**499 861 601**	**710 553 489**	**763 028 733**	**783 260 567**	**589 149 523**
Spolu ESF	**1 464 000 000**	**208 217 831**	**202 613 052**	**194 982 948**	**179 881 057**	**193 693 333**	**213 709 072**	**270 902 708**
EAFRD a EFF								
EAFRD	1 930 817 486							
EFF	12 681 459	1 849 383	1 776 374	1 687 685	1 533 487	1 651 255	1 826 503	2 356 772

FINANČNÁ ALOKÁCIA PRE CIEĽ REGIONÁLNA KONKURENCIESCHOPNOSŤ A ZAMESTNANOSŤ

Prerozdelenie finančných prostriedkov (398 057 758 EUR v stálych cenách roku 2004, 449 018 529 EUR v bežných cenách) medzi OP Bratislavský kraj financovaný z ERDF, OP Výskum s vývoj financovaný z ERDF a pokrývajúci obidva ciele (Konvergenciu a Regionálnu konkurencieschopnosť a zamestnanosť), OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia a OP Vzdelávanie financované z ESF a pokrývajúce obidva ciele (Konvergenciu a Regionálnu konkurencieschopnosť a zamestnanosť):

Finančné alokácie 2007 – 2013 na jednotlivé operačné programy v rámci cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť podľa rokov (ŠF a KF) v EUR, bežné ceny

Celkom2007200820092010201120122013Cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť		Príspevok ES							

Celkom2007200820092010201120122013Cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť		Príspevok ES							
11 936 59212 175 32312 418 82912 667 20612 920 54913 178 961ERDF a KF OP Bratislavský kraj					ERDF				
- Presun na výskum a vývoj[9]87 000 00011 702 540	ERDF	**326 415 373**	46 424 523	45 174 873	43 473 655	40 106 518	43 186 121	47 648 857	60 400 826
									ESF**17 801 578**2 394 5252 442 4162 491 2642 541 0892 591 9112 643 7492 696 624
2 442 4162 491 2642 541 0892 591 9112 643 7492 696 624 OP Vzdelávanie[10]ESF OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia[11]					ESF				
17 801 5782 394 525									
Spolu všetky fondy cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť 2007 - 2013	**449 018 529**	**62 916 112**	**61 996 297**	**60 631 506**	**57 607 525**	**61 037 150**	**65 856 905**	**78 973 034**	
					57 111 465	55 648 978	52 525 347	55 853 328	60 569 407 73 579 786 Spolu ERDF
Spolu ESF 413 415 37358 127 062		35 603 156	4 789 050	4 884 832	4 982 528	5 082 178	5 183 822	5 287 498	5 393 248
		EARDF a EFF							
EAFRD		38 600 592							
EFF	1 007 069	146 865	141 066	134 023	121 779	131 131	145 048	187 157	

[9] Suma pre prioritnú os pre výskum a vývoj pre Bratislavský kraj v rámci OP Výskum a vývoj.
[10] Jeden spoločný OP pre obidva ciele: Konvergencia a Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť, suma len pre druhú prioritnú os.
[11] Jeden spoločný OP pre obidva ciele: Konvergencia a Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť, suma len pre druhú prioritnú os.

4.5.2. Finančné nástroje európskej Únie

Vzťahy s Európskou investičnou bankou

Slovenská republika zvažuje zapojiť Európsku investičnú banku aj pre programové obdobie 2007 - 2013 berúc do úvahy dobré skúsenosti touto inštitúciou pri financovaní programového obdobia 2004 - 2006, počas ktorého EIB financuje opatrenia ERDF pre verejný sektor formou rámcového úveru vo výške 95 mil. EUR.

Diskusie k zapojeniu EIB v novom programovom období sa budú môcť začať až po rozhodnutí vlády a negociácií s EK o definitívnom rozdelení prostriedkov v rámci operačných programov do úrovne opatrení, ktoré sa predpokladá v decembri 2006. Nadväzne na toto rozhodnutie budú identifikované tie opatrenia operačných programov (vrátane finančných čiastok), ktoré môžu byť spolufinancované z úveru EIB prostredníctvom Ministerstva financií SR. Ide predovšetkým o opatrenia orientované pre verejný sektor financované z ERDF a Kohézneho fondu.

Zapojenie EIB v budúcom programovom období nebude pravdepodobne spočívať len v úverovom financovaní, ale i v rámci iniciatív JEREMIE, JASPERS a JESSICA.

Iné finančné nástroje Spoločenstva

Vo vzťahu k ostatným nástrojom Spoločenstva mimo EAFRD a EFF, bude pri príprave konkrétnych operačných programov potrebné zabezpečiť deliace línie s:

- s finančným nástrojom **LIFE+** (projekty zamerané na environmentálne stratégie, nové technológie, zvyšovanie povedomia verejnosti) v prípade Operačného programu Životné prostredie (ERDF a KF);
- s komunitárnym akčným programom „**Verejné zdravotníctvo**“ (projekty s európskym rozmerom a pridanou hodnotou EÚ) v prípade Operačného programu Zdravotníctvo ;
- s „**Rámcovým programom Konkurencieschopnosť a inovácie**“ v prípade Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast a Operačného programu Informatizácia spoločnosti;
- s „**Rámcovým programom Výskum a vývoj**“ v prípade Operačného programu Výskum a vývoj“.

Demarkačné línie budú zabezpečené príslušnými rezortmi v rámci internej prípravy tohto operačného programu.

V rámci prostriedkov, z ktorých väčšina sa poskytuje na centralizovanom základe (projekty vyberá Európska komisia (EK), existuje priamy vzťah medzi EK a prijímateľom), a na ktoré nemá Slovenská republika nárok, ako je to napr. u prostriedkov kohéznej politiky sa odhaduje, že Slovensko by mohlo v období 2007-2013 získať približne 1 mld. EUR v rámci komunitárnych programov a iniciatív (napr. Mládež, Socrates, Marco Polo, Rámcový program pre vedu a výskum a pod.). Pri hodnotení efektívnosti a účinnosti vynakladania zdrojov z rozpočtu EÚ je hlavným meradlom pomer získaného kapitálu vo vzťahu k vynakladaným výdavkom vyjadrený v percentách (tzv. leverage efekt). V prípade čiastky alokovanej pre Slovensko zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu sa predpokladá, že prostriedky poskytnuté z ERDF, ESF a Kohézneho fondu budú generovať ďalšie potenciálne národné verejné zdroje a súkromné zdroje. Celkový objem prostriedkov (zdroje EÚ, národné, verejné a súkromná zdroje) sa očakáva v priemere 17 287,0 mil. EUR, vyjadrený v stálych cenách roku 2004. Na základe odhadov Slovenská republika odvedie v období 2007-2013 do rozpočtu EÚ približne 3,8 miliardy eur (vyjadrené v bežných cenách). Tento prepočet je urobený na základe ešte neschváleného nového rozhodnutia Rady o systéme vlastných zdrojov Európskeho spoločenstva.

Predsedovia Európskeho parlamentu a Rady podpísali 15. novembra 2006 rozhodnutie, ktorým sa ustanovuje nový **program celoživotného vzdelávania**. Program celoživotného vzdelávania zahŕňa štyri odvetvové programy týkajúce sa školského vzdelávania (Comenius), vyššieho vzdelávania (Erasmus), odborného vzdelávania (Leonardo da Vinci) a vzdelávania dospelých (Grundtvig) a dopĺňa ho transverzálny program zameraný na politickú spoluprácu, jazyky, informačné a komunikačné technológie a na šírenia využívanie výsledkov. Program Jean Monnet sa zameriava na európsku integráciu a podporu určitých kľúčových inštitúcií a združení pôsobiacich v tejto oblasti. Rozpočet programu na celé obdobie rokov 2007 – 2013 **je 6,970 mil. eur.** Cieľom tohto nového programu je prispievať prostredníctvom celoživotného vzdelávania k rozvoju Európskej únie ako vyspelej spoločnosti založenej na vedomostiach vyznačujúcej sa trvalým hospodárskym rastom, väčším počtom lepších pracovných miest a väčšou sociálnou súdržnosťou. Zameriava sa na podporu súčinnosti, spolupráce a mobility medzi systémami vzdelávania a odbornej prípravy v rámci Spoločenstva, aby sa stali svetovou značkou kvality. Pokiaľ ide o štyri odvetvové programy, stanovili sa kvantifikované ciele tak, aby sa zabezpečil významný, identifikovateľný a merateľný dosah programu. Program Comenius je súčasťou vzdelávacieho a mobilitného programu SOCRATES. Jeho hlavným cieľom je zvyšovať kvalitu a posilniť európsku dimenziu na školách podporou medzinárodnej spolupráce škôl. Cieľom je zapojiť počas trvania tohto programu do spoločných vzdelávacích činností aspoň tri milióny žiakov. Pre program Erasmus je cieľom prispieť k tomu, aby sa do roku 2012 v rámci tohto programu, ale aj predchádzajúcich programov, zapojili do študentskej mobility tri milióny mladých. Pre program Leonardo da Vinci zasa zvýšiť do skončenia tohto programu počet umiestnení v podnikoch na 80 000 ročne. Program GRUNDTVIG je názov akcie 3 programu EÚ v oblasti vzdelávania - Socrates. Je podporným program EÚ pre spoluprácu v oblasti vzdelávania dospelých a má pomôcť do roku 2013 podporovať mobilitu 7 000 ľudí zapojených do vzdelávania dospelých ročne.

Slovenská republika môže na základe dohody o finančnom rámci EÚ na roky 2007-2013 získať v rámci štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu čiastku 11.587.904.495 EUR (v bežných cenách). Táto čiastka však nie je netto suma. Ide o záväzky, ktoré SR môže v danom období získať z rozpočtu EÚ. Čiastka blízka 15 mld. EUR predstavuje odhad celkových príjmov Slovenska z rozpočtu EÚ v rokoch 2007-2013, t.j. príjmy zo štrukturálnych fondov, Kohézneho fondu, poľnohospodárske príjmy - priame platby, trhovo-orientované výdavky, rozvoj vidieka, rybolov, príjmy na ochranu, bezpečnosť a spravodlivosť - ochrana vonkajšej hranice EÚ a príjmy z ďalších komunitárnych programov EÚ.

V zmysle nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006 z 11. júla 2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1260/1999 v znení Nariadenia Rady (ES) č. 1989/2006, ktorým sa mení a dopĺňa príloha III nariadenia (ES) č. 1083/2006 sa pre členské štáty, ktorých priemerný HDP na obyvateľa bol v období rokov 2001 – 2003 nižší ako 85% priemeru EÚ 25 v tom istom období, stanovila **maximálna miera príspevku oprávnených nákladov z ERDF, ESF a KF pre všetky operačné programy v rámci cieľa Konvergencia a cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť na úrovni 85%**. Podľa článku 53, bodu 1 všeobecného nariadenia sa Slovensko rozhodlo príspevok z fondov uplatňovať na základe oprávnených verejných výdavkov.

Príslušné články finančnej perspektívy a všeobecného nariadenia, sa premietli do **Stratégie financovania štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007 – 2013** ktorej cieľom je zavedenie jednotných pravidiel a limitov pre stanovenie účasti jednotlivých zdrojov financovania na financovaní rôznych typov projektov prijímateľov v rámci cieľov Konvergencia a Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť.

4.5.2.1. Harmonogram ďalšieho postupu spracovania nsrr a dokumentov súvisiacich s čerpaním štrukturálnych fondov a kohézneho fondu na programové obdobie 2007-2013

Termín / do	Obsah prác/vytvorenie pracovnej skupiny – vypracovanie dokumentu
december 2006 systém koordinácie implementácie horizontálnych priorít	
	systém ukazovateľov pre NSRR
január 2007	interné manuály procedúr (vrátane audit trialy) RO a SO/RO
február 2007	príručka pre predkladateľov projektov na úrovni riadenia ROP (RO, SO/RO)
	schémy štátnej pomoci
	prvá verzia príručiek pre predkladateľov projektov na úrovni riadenia ŠF a KF
marec 2007	pripravenosť administratívnych a organizačných štruktúr RO, SO/RO, CO, PJ, OA na implementáciu ŠF a KF v programovom období 2007-2013
jún 2007	odstránenie nedostatkov v súvislosti s pripravenosťou na riadenie, implementáciu a audit ŠF a KF v programovom období 2007-2013
apríl 2007	zhodnotenie stavu a odporučenie na odstraňovanie nedostatkov (1. fáza) spoznaných externým systémovým auditom na úrovni všetkých RO, SO/RO, CO, PJ, OA v súvislosti s pripravenosťou na riadenie, implementáciu a audit ŠF a KF v programovom období 2007-2013
jún 2007	odstránenie nedostatkov zistených auditom v súvislosti s pripravenosťou na riadenie, implementáciu a audit ŠF a KF v programovom období 2007-2013
	aktívna pomoc a konzultačné služby pri odstraňovaní nedostatkov spoznaných externým systémovým auditom na úrovni všetkých RO, SO/RO, CO, PJ, OA v súvislosti s pripravenosťou na riadenie, implementáciu a audit ŠF a KF v programovom období 2007-2013
august 2007	posúdenie pripravenosti Slovenska na čerpanie ŠF a KF externým systémovým auditom na úrovni všetkých RO, SO/RO, CO, PJ, OA v súvislosti s pripravenosťou na riadenie, implementáciu a audit ŠF a KF v programovom období 2007-2013

V nadväznosti na vydanie Strategických usmernení Spoločenstva finálna verzia návrhu NSRR bola oficiálne dňa 14.12.2006 poskytnutá predstaviteľom Európskej komisii. Systém riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na roky 2007 až 2013 – základná verzia spracovaná MVRR SR - vytvára priestor k plnohodnotnému nadviazaniu komunikácie medzi ústrednými orgánmi štátnej správy, subjektami územnej samosprávy, organizáciami miestnej samosprávy a prijímateľom pri efektívnom využívaní zdrojov EÚ určených k znižovaniu regionálnych disparít Slovenskej republiky v nasledovnom programovom období 2007-2013. Systém finančného riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007 až 2013 – spracovaný MF SR - spracovaný v súlade s právnymi predpismi Európskych spoločenstiev a Slovenskej republiky a inými dokumentmi vytvára priestor na aktívnu spoluúčasť a určenie subjektov zapojených do riadenia prostriedkov štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu pri náležitom oddelení funkcií riadiaceho orgánu, certifikačného orgánu a orgánu auditu.

4.5.3. Popis prioritných osí a opatrení Národného strategického plánu rozvoja vidieka na roky 2007 – 2013 (NSPRV)

Národný strategický plán rozvoja vidieka SR na roky 2007 – 2013 schválený vládou SR dňa 6.12. 2006 je východiskovým dokumentom pre možnosť čerpania finančných prostriedkov z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (ďalej len „EAFRD“). Dokument predstavuje referenčný nástroj na prípravu Programu rozvoja vidieka na roky 2007 – 2013.

Stanovuje národné priority, ktoré budú spolufinancované z EAFRD v programovom období 2007 – 2013.

Snahou Národného strategického plánu rozvoja vidieka SR na programovacie obdobie 2007-2013 (ďalej len „NSPRV“) bolo stanoviť priority a ciele v súlade so Strategickými usmerneniami Spoločenstva pre rozvoj vidieka, Stratégiou rozvoja konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010 (Lisabonskou stratégiou) a stratégiou trvalo udržateľného rozvoja (Göteborgskou stratégiou).

NSPRV stanovuje globálny cieľ, ktorý definuje oblasť záujmu z pohľadu multifunkčného poľnohospodárstva, potravinárstva, lesného hospodárstva a udržateľného rozvoja vidieka. Dôraz kladie na:

- zlepšenie stavu životného prostredia a krajiny v zmysle zavádzania vhodných poľnohospodárskych a lesohospodárskych postupov,
- zlepšenie konkurencieschopnosti agropotravinárskeho a lesného sektora prostredníctvom zvyšovania efektívnosti a kvality výroby so zachovaním princípov udržateľného rozvoja a princípov ekologizácie hospodárenia na vidieku,
- skvalitnenie života vo vidieckych oblastiach a diverzifikáciu vidieckeho hospodárstva v rámci vytvárania nových pracovných príležitostí, vzdelávania, obnovy a rozvoja obcí, čo prispeje k zníženiu regionálnych rozdielov vidieka na Slovensku.

V strategických usmerneniach Spoločenstva sa stanovujú oblasti dôležité z hľadiska plnenia priorít Spoločenstva, najmä v súvislosti s cieľmi trvalej udržateľnosti stanovenými na zasadnutí Európskej Rady v Göteborgu a prepracovanou Lisabonskou stratégiou pre ekonomický rast a zamestnanosť. Cieľom národného strategického dokumentu pre rozvoj vidieka na roky 2007-2013 ako i samotného Programu rozvoja vidieka (2007-2013) je stanoviť také priority/aktivity/opatrenia/operácie, ktoré budú v súlade s prioritami Spoločenstva vymedzenými v Strategických usmerneniach Spoločenstva ako i národnými prioritami. Stratégia rozvoja vidieka odráža 4 kľúčové priority zamerané na konkurencieschopnosť poľnohospodárskeho, potravinárskeho a lesného sektora, ochranu a zlepšenie kvality životného prostredia, zlepšenie kvality života na vidieku a zlepšenie riadenia vo vidieckych oblastiach.

Os 1: Zvýšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárstva a lesného hospodárstva

Cieľ osi: Zvýšiť konkurencieschopnosť agropotravinárskeho a lesníckeho sektora

	Cieľ priority	**Podporované aktivity**
• Zintenzívnenie šírenia a podpory vedomostí, informácií a poradenských služieb pre pracovníkov agrárneho, potravinárskeho a lesníckeho odvetviaOdborné vzdelávanie a informačné aktivity (poľnohospodárstvo, potravinárstvo a lesné hospodárstvo)Priorita • Využívanie		

poradenských služieb 2. Prehlbovanie vedomostí a zvyšovanie odborného prehľadu v oblasti agropotravinárstva a lesníctva		
Podporiť modernizáciu, reštrukturalizáciu a inováciu, ako aj zvýšiť kvalitu produktov v poľnohospodárskom, potravinárskom a lesnom sektore • Modernizácia poľnohospodárskych podnikov • Pridávanie hodnoty do poľnohospodárskych produktov a produktov lesného hospodárstva • Infraštruktúra súvisiaca s rozvojom a prispôsobovaním poľnohospodárstva a lesného hospodárstva (pozemkové úpravy) • Zvyšovanie hospodárskej hodnoty lesov 1. Podpora modernizácie, inovácie a efektivity agropotravinárskeho a lesníckeho sektora		

Os 2: Zlepšenie životného prostredia a krajiny

Cieľ Osi: Vytvárať multifunkčné poľnohospodárske a lesnícke systémy s priaznivým dosahom na životné prostredie, prírodu a vzhľad krajiny

Priorita	Cieľ priority	Podporované aktivity
1.Zachovanie biodiverzity na vidieku a poľnohospodárskych a lesohospodárskych systémov s vysokou pridanou hodnotou Zavádzanie vhodných poľnohospodárskych a lesohospodárskych postupov k zachovaniu biodiverzity a vidieckej	• Znevýhodnené oblasti(LFA) • Agroenvironmentálne platby (zachovanie ekosystémov s vysokou pridanou hodnotou) • Životné podmienky zvierat • Lesnícko-environmentálne platby (zachovanie ekosystémov s vysokou prírodnou hodnotou)	

krajiny		
2.Zachovanie a zlepšenie kvality podzemných a povrchových vôd	Zavádzanie vhodných poľnohospodárskych postupov k zlepšeniu stavu kvality vody a pôdy • Agroenvironmentálne platby (vhodné poľnohospodárske postupy šetrné k životnému prostrediu) • Lesnícko - environmentálne platby (vhodné lesnícke postupy šetrné k životnému prostrediu)	
3.Zachovanie a zlepšenie kvality poľnohospodárskej pôdy a lesných pozemkov		
4.Zmiernenie dôsledkov klimatických zmien	Podporiť vhodné poľnohospodárske a lesohospodárske postupy prispievajúce k zníženiu emisií skleníkových plynov a zachovaniu organickej hmoty v pôde	• Prvé zalesnenie poľnohospodárskej pôdy • Obnova potenciálu lesného hospodárstva a zavedenie preventívnych opatrení

Os 3: Kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva
Cieľ Osi: Zvýšiť zamestnanosť na vidieku a podporiť rozvoj obcí

Priorita	Cieľ priority	Podporované aktivity
1.Vytváranie pracovných príležitostí na vidieku Vytvoriť pracovné miesta pre obyvateľov vidieka prostredníctvom diverzifikačných činností a podporou vidieckej turistiky	• Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam • Podpora činností v oblasti cestovného ruchu	
2.Podpora vzdelávacích aktivít	Zvýšenie vzdelanosti a informovanosti vidieckeho obyvateľstva	• Vzdelávanie a informovanie
• Získavanie zručností, oživovanie a vytváranie stratégií miestneho rozvoja3.Obnova a rozvoj obcí	Zabezpečiť rozvoj technickej infraštruktúry obcí, zlepšiť vybavenie a vzhľad obcí, a tým prispieť ku kvalitnejšiemu životu obyvateľstva vo vidieckom priestore	• Obnova a rozvoj obcí
Získavanie zručností, oživovanie a vykonávanie stratégií miestneho rozvoja 4.Vytváranie miestnych skupín		

Os 4: Leader

Cieľ Osi: Podpora budovania a rozvoj miestnych partnerstiev a využitia vnútorného rozvojového potenciálu vidieka

Priorita	Cieľ priority	Podporované aktivity
1.Zlepšovanie správy (manažmentu) a riadenia a mobilizácia rozvojového potenciálu vo vidieckych oblastiach Vytvoriť a implementovať miestne vidiecke stratégie prostredníctvom miestnych akčných skupín, povzbudiť a zapojiť občanov žijúcich v danom území pri smerovaní a rozhodovaní o aktivitách, ktoré majú prispieť k integrovanému rozvoju územia	• Vykonávanie stratégií miestneho rozvoja • Vykonávanie projektov spolupráce • Chod miestnej akčnej skupiny, získavanie zručností a oživovanie územia	

Aby NSPRV spĺňal svoje poslanie a prispieval k rozvoju vidieka na Slovensku je potrebné aby v tomto strategickom dokumente boli zakomponované aj nasledovné odporúčania:

- riešiť na národnej úrovni a zahrnúť DPH do oprávnených nákladov žiadostí o nenávratný finančný príspevok z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka poskytovaných v rámci NSPRV a Programu rozvoja vidieka SR tam, kde sú oprávnenými prijímateľmi pomoci obce a ich združenia
- u všetkých relevantných opatrení v rámci NSPRV a Programu rozvoja vidieka, kde môže byť prijímateľom pomoci miestna samospráva, uvádzať v rámci princípov partnerstva a združovania aj združenia obcí - teda mestá, obce a ich združenia , aby sa aj združenia obcí mohli uchádzať o finančnú podporu z eurofondov a aby nedochádzalo k ich diskriminácií
- riešiť vyvážený počet členov miestnych akčných skupín (MAS) v pomere 1/3 podnikatelia + 1/3 miestna samospráva + 1/3 tretí sektor a rešpektovať miestnu samosprávu ako iniciátora na zostavenie MAS.

Združenie miest a obcí Slovenska podporuje ciele takých osí, priorít a ciele priorít, ktoré sú zamerané na zvyšovanie potenciálu obcí so zameraním sa na vyrovnávanie regionálnych rozdielov a zvyšovanie zamestnanosti v zaostalých regiónoch. regionálne disparity nesmú byť chápané len vo väzbe na ekonomický rozvoj. Oveľa viac je treba ponímať odbúravanie disparít v kontexte so zachovaním rovnocenných podmienok pre život aj pre budúce generácie.

Nariadenie Rady (ES) č. 1698/2005 o podpore rozvoja vidieka z EPFRV

Národný strategický plán je zosúladený so Strategickými usmerneniami Spoločenstva a obsahuje také monitorovacie a hodnotiace indikátory, ktoré napomôžu pri hodnotení celkového Programu rozvoja vidieka.

Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV) prispieva k podpore trvalo udržateľného rozvoja vidieka v celom Spoločenstve spôsobom, ktorý dopĺňa politiky podpory trhu a príjmov spoločnej poľnohospodárskej politiky, Kohéznu politiku a spoločnú politiku rybného hospodárstva.

Podpora rozvoja vidieka prispieva k dosiahnutiu týchto cieľov:

a) zlepšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárstva, potravinárstva a lesného hospodárstva podporovaním reštrukturalizácie, modernizácie, rozvoja a inovácie;
b) zlepšenie životného prostredia a vidieka;
c) zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach a podpora diverzifikácie hospodárskej činnosti.

Na základe čl. 68 nariadenia Rady ES č. 1698/2005 Slovenská republika zriadi **Národnú sieť rozvoja vidieka** (ďalej len „sieť"). Úlohou siete bude spojiť všetky organizácie a orgány správy, ktoré sa podieľajú na rozvoji vidieka, informovať o všetkých aktivitách odohrávajúcich sa v priestore vidieka a motivovať subjekty k integrovanému a trvalo udržateľnému rozvoju vidieka s využitím všetkých siedmych základných znakov prístupu Leader.

Snahou Slovenskej republiky je čo najefektívnejšie prispieť k zriadeniu siete s cieľom zabezpečiť potrebné úlohy vyplývajúce z nariadenia:
- zhromažďovať, analyzovať a šíriť dáta o opatreniach Spoločenstva v oblasti rozvoja vidieka,
- sledovať a monitorovať údaje v oblasti rozvoja vidieka,
- poskytovať informácie v oblasti rozvoja vidieka pre verejnosť a potreby Európskej siete pre rozvoj vidieka,
- zabezpečovať školenia, semináre a výmenu skúseností s implementáciou programu rozvoja vidieka,
- pripravovať vzdelávacie programy pre miestne akčné skupiny v procese ich formovania,
- poskytovať technickú pomoc pre národnú a nadnárodnú spoluprácu a podporu agroturizmu,
- slúžiť ako kontaktný bod v rámci aktivít prístupu Leader pre všetkých vidieckych partnerov.

Sieť bude zriadená v rámci Programu rozvoja vidieka SR na roky 2007-2013 (ďalej len „PRV"). Riadiaci orgán pre PRV na úrovni Ministerstva pôdohospodárstva SR vypracuje kompletný rámec s cieľom efektívneho zabezpečenia chodu siete pre programovacie obdobie 2007-2013 (strategický, finančný, administratívny, monitorovací a právny rámec) a poverí vhodný subjekt zabezpečovaním úloh. Sieť bude vykonávať svoje činnosti v súlade s metodickým usmernením riadiaceho orgánu. Skupina potenciálnych beneficientov siete je veľmi široká a rôznorodá. Sieť bude v budúcnosti spájať pravdepodobne nasledovné subjekty: obce a ich združenia, samosprávne orgány, existujúce mikroregióny, vzniknuté miestne akčné skupiny, členov existujúcich partnerstiev sociálnej inklúzie vytvorených v rámci Európskeho sociálneho fondu, združenia farmárov, zástupcov komôr a únií pôdohospodárskeho, potravinárskeho a lesníckeho sektora, mimovládne organizácie, špecializované vládne organizácie, ako aj ostatných nezastúpených potenciálnych beneficientov v rámci PRV.

4.5.3.1. Rozdelenie finančných zdrojov podľa jednotlivých osí na roky 2007-2013

Podpora formou finančných zdrojov z EAFRD a prostredníctvom Programu rozvoja vidieka SR na obdobie 2007-2013 bude poskytovaná na celom území Slovenskej republiky vrátane Bratislavského kraja, ktorý bude mať odlišné percento spolufinancovania ako oblasti Konvergenčného cieľa.

Regióny cieľa Konvergencia **(v bežných cenách)**

Osi	Verejný príspevok			Celkom ročne EUR	Podiel osi v % z EAFRD
	celkom	EFPRV	SR		
	EUR	EUR	EUR		
Os 1	810 612 482	607 959 361	202 653 121	115 801 826,00	31,50
Os 2	1 206 268 574	965 014 859	241 253 715	172 324 082,00	50,00

Os 3	347 405 350	260 554 012	86 851 338	49 629 335,71	13,50
Os 4	72 376 115	57 900 892	14 475 223	10 339 445,00	3,00
Technická pomoc	52 517 816	39 388 362	13 129 454	7 502 545,15	2,00
Prevádzkové náklady	533 333	400 000	133 333	76 190,43	-
Akčný plán	2 133 333	1 600 000	533 333	304 761,86	-
Celkom	2 489 180 337	1 930 817 486	558 362 851	355 597 191,00	100

Ostatné regióny **(v bežných cenách)**

Osi	Verejný príspevok			Celkom ročne EUR	Podiel osi v % z EAFRD
	celkom	EFPRV	SR		
	EUR	EUR	EUR		
Os 1	24 814 668	12 407 334	12 407 334	3 544 952,58	31,50
Os 2	35 807 600	19 694 180	16 113 420	5 115 371,43	50,00
Os 3	10 634 856	5 317 428	5 317 428	1 519 265,15	13,50
Os 4	2 148 455	1 181 650	966 805	306 922,14	3,00
Technická pomoc	-	-	-	-	2,00
Prevádzkové náklady	-	-	-	-	-
Akčný plán	-	-	-	-	-
Celkom	73 405 579	38 600 592	34 804 987	10 486 511,29	100

Celkom alokácia finančných zdrojov na roky 2007-2013 **(v bežných cenách)**

Osi	Verejný príspevok			Celkom ročne EUR	Podiel osi v % z EFPRV
	celkom	EFPRV	SR		
	EUR	EUR	EUR		
Os 1	835 427 150	620 366 695	215 060 455	119 346 735,72	31,50
Os 2	1 242 076 174	984 709 039	257 367 135	177 439 453,43	50,00
Os 3	358 040 206	265 871 440	92 168 766	51 148 600,86	13,50
Os 4	74 524 570	59 082 542	15 442 028	10 646 367,15	3,00
Technická pomoc	52 517 816	39 388 362	13 129 454	7 502 545,15	2,00
Prevádzkové náklady	533 333	400 000	133 333	76 190,43	-
Akčný plán	2 133 333	1 600 000	533 333	304 761,86	-
Celkom	2 562 585 916	1 969 418 078	593 167 838	366 083 702,29	100

Budúca politika rozvoja vidieka sa sústredí na tri kľúčové oblasti: agropotravinárske hospodárstvo, životné prostredie a vidiecke hospodárstvo a obyvateľstvo v širšom zmysle. Nová generácia stratégií a programov rozvoja vidieka bude vychádzať z osi „konkurencieschopnosť“ pre poľnohospodárstvo, potravinárstvo a lesné hospodárstvo, z osi „manažment krajiny a životné prostredie“ a z osi „kvalita života/diverzifikácia“ vo vidieckych oblastiach.

4.5.4 Program rozvoja vidieka

Nová politika rozvoja vidieka pre obdobie 2007-2013 ponúka nástroje na dosiahnutie ekonomického rastu prostredníctvom trhovej orientácie, zlepšenie kvality životného prostredia, ktoré prispieva aj k udržaniu atraktívnosti vidieka ako i vytvoreniu možností pre aktivity podporujúce ekonomiku a zamestnanosť. Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (ďalej len „EPFRV,“) prispieva k podpore trvalo udržateľného rozvoja vidieka v celom Spoločenstve spôsobom, ktorý dopĺňa politiky podpory trhu a príjmov spoločnej poľnohospodárskej politiky, Kohéznu politiku a spoločnú politiku rybného hospodárstva. Oblasť rozvoja vidieka ako druhý pilier agrárnej politiky predstavuje široké spektrum možností podpôr vo vidieckych oblastiach. Z tohto aspektu pokrýva rôznorodých beneficientov a umožňuje realizáciu ochrany životného prostredia, zachovania poľnohospodárstva v menej priaznivých oblastiach a tým aj ich osídlenia, umožňuje diverzifikáciu činností vo vidieckom priestore a napomáha zabezpečovať prijateľné podmienky obyvateľov vidieka.

4.5.4.1. Ciele a priority programu rozvoja vidieka

Podpora rozvoja vidieka prispieva k dosiahnutiu týchto cieľov:

- zlepšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárstva, potravinárstva a lesného hospodárstva podporovaním reštrukturalizácie, modernizácie, rozvoja a inovácie,
- zlepšenie životného prostredia a vidieka,
- zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach a podpora diverzifikácie hospodárskej činnosti.

Slovenská republika pre programové obdobie 2007–2013 vychádza zo súčasne implementovaných opatrení v rámci Sektorového operačného programu „Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka“ a Plánu rozvoja vidieka na obdobie rokov 2004 – 2006. Snahou SR je nielen pokračovať v realizácii týchto opatrení a plnení priorít, ale implementovať aj nové opatrenia, ktoré prispejú k zvýšeniu konkurencieschopnosti, hodnoty životného prostredia a krajiny ako i kvalite života vo vidieckych oblastiach

K prioritám programového obdobia 2007-2013 patrí:

- zvýšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárstva a lesného hospodárstva,
- zlepšenie životného prostredia a krajiny,
- kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva,
- prístup Leader.

4.5.4.2. Strategický rámec programu rozvoja vidieka

V strategických usmerneniach Spoločenstva sa stanovujú oblasti dôležité z hľadiska plnenia priorít Spoločenstva, najmä v súvislosti s cieľmi trvalej udržateľnosti stanovenými na zasadnutí Európskej Rady v Göteborgu a prepracovanou Lisabonskou stratégiou pre ekonomický rast a zamestnanosť. Cieľom národného strategického dokumentu pre rozvoj vidieka na roky 2007-2013 ako i samotného Programu rozvoja vidieka (2007-2013) je stanoviť také priority/aktivity/opatrenia/operácie, ktoré budú v súlade s prioritami Spoločenstva vymedzenými v Strategických usmerneniach Spoločenstva ako i národnými prioritami. Stratégia rozvoja vidieka odráža 4 kľúčové priority zamerané na konkurencieschopnosť poľnohospodárskeho, potravinárskeho a lesného sektora, ochranu a zlepšenie kvality životného prostredia, zlepšenie kvality života na vidieku a zlepšenie riadenia vo vidieckych oblastiach.

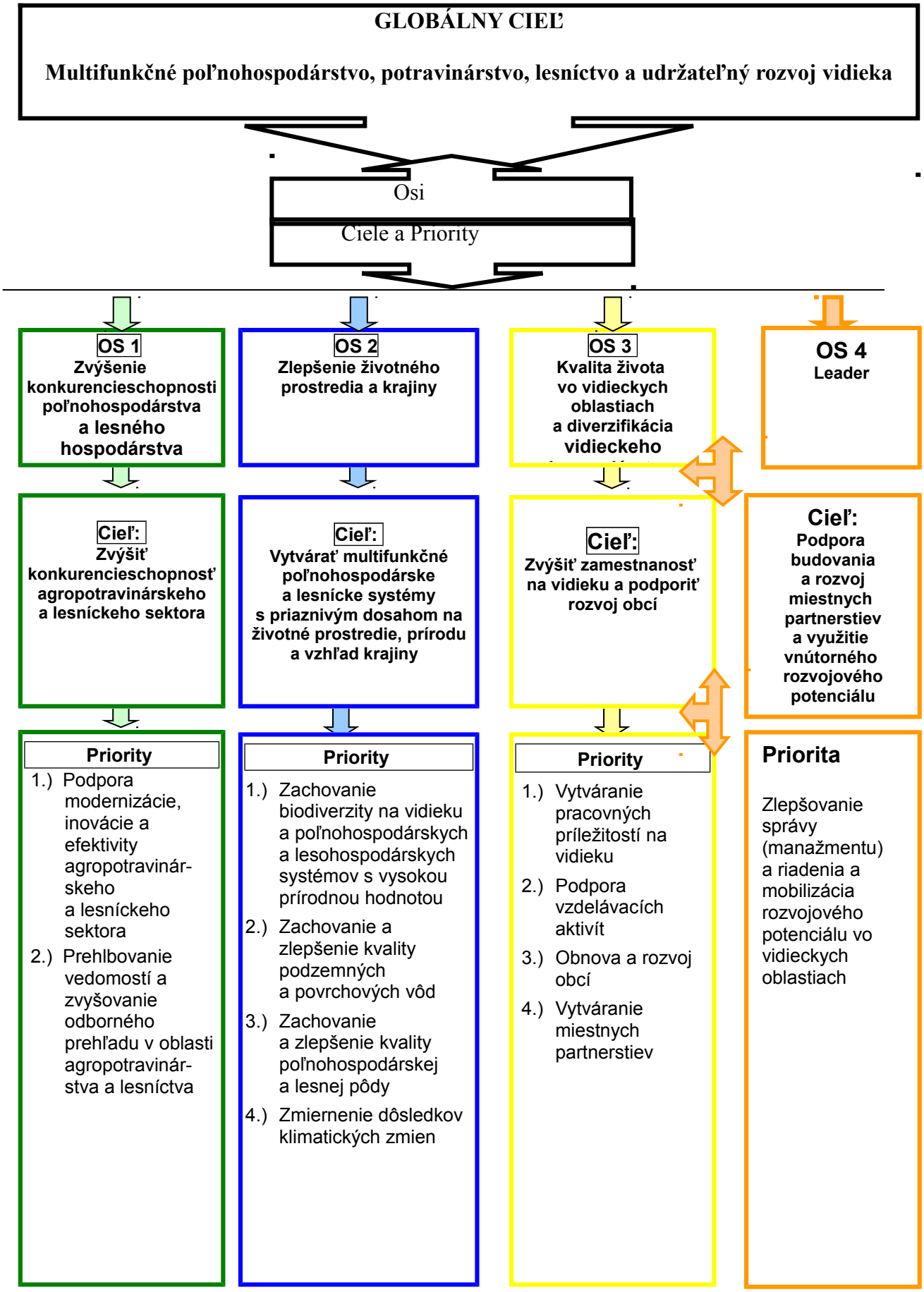

4.5.4.3. Zameranie a obsah jednotlivých osí programu rozvoja vidieka

Os 1: Zvýšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárstva a lesného hospodárstva
Podpora modernizácie, reštrukturalizácie a inovácie, ako aj zvýšenie kvality produktov v poľnohospodárskom, spracovateľskom a lesnom sektore, na zvyšovanie odbornosti a informovanosti prostredníctvom vzdelávania a poradenstva v oblasti agropotravinárskeho a lesného sektora.
Os 2: Zlepšenie životného prostredia a krajiny
Prispievanie k zlepšeniu životného prostredia a krajiny s dôrazom na zachovanie biodiverzity, kvality vody, pôdy a zmiernenie dosahov klimatických zmien. Možnosti priamych dosahov a vplyvov hospodárenia na vidieku, súčasnej environmentálnej situácii a následne o možnostiach jej zlepšenia. **Os 3: Kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva**
Cieľom je zlepšiť súčasnú situáciu na vidieku spolu s výhodami, ktoré zlepšovanie kvality života vo vidieckych oblastiach a podpora diverzifikácie prináša. Je potrebné zvýrazniť hlavné priority ako sú vytváranie pracovných príležitostí a podmienok pre rast, podporu diverzifikačných aktivít mimo poľnohospodárstva, obnovu a rozvoj obcí s hlavným zameraním na miestnu infraštruktúru, vidiecky cestovný ruch, vzdelávanie a získavanie zručností, oživovanie a vykonávanie stratégii miestneho rozvoja.
Os 4: Prístup Leader
Podpora ľudí žijúcich vo vidieckych oblastiach z programu LEADER, ktorý kladie dôraz na prístup „zdola nahor“ – t.j. aktívnu účasť občanov žijúcich v danom území pri rozhodovaní o aktivitách/projektoch, ktoré majú prispieť k integrovanému rozvoju územia. Celkový cieľ prístupu Leader je poskytovať potrebné zručnosti a skúsenosti vidieckym subjektom, aby dokázali vytvoriť, implementovať a riadiť stratégiu rozvoja svojho územia na miestnej úrovni.

4.5.4.4.Program rozvoja vidieka a jeho finančný rámec

Finančné prostriedky alokované z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) pre Slovensko sú súčasťou verejných zdrojov a percentuálne prerozdelenie finančných prostriedkov vrátane výšky podpory je v súlade s čl. 70 nariadenia Rady ES č. 1698/2005, ako i s prílohou 1 k tomuto nariadeniu v nadväznosti na Finančnú perspektívu 2007-2013. Príspevok z EPFRV je alokovaný podielom 98,04 % v konvergenčných regiónoch a 1,96 % v ostatných oblastiach, ktoré predstavuje Bratislavský kraj. Táto oblasť je najrozvinutejším regiónom Slovenska z hľadiska dosahovaných hodnôt ekonomických ukazovateľov. V tomto regióne budú aplikované všetky opatrenia Osi 1, Osi 2 mimo opatrení Zalesňovanie poľnohospodárskej pôdy, Leso-environmentálne platby a Obnova potenciálu lesného hospodárstva, Osi 3 mimo opatrenia Obnova a rozvoj obcí a v rámci Osi 4 sa podporia územia obcí vrátane relevantných beneficientov len v prípade, že územia týchto obcí sú homogénnou súčasťou miestnej akčnej skupiny registrovanej v konvergenčných regiónoch.

Oblasti konvergenčného cieľa
Konvergenčný cieľ sa vzťahuje na oblasti úrovne NUTS II, ktorých HDP na obyvateľa meraný paritou kúpnej sily za posledné tri roky je menší ako 75 % priemeru Spoločenstva. Oblasti Konvergenčného cieľa sú: Západné Slovensko – Trnavský, Nitriansky, Trenčiansky kraj; Stredné Slovensko –Banskobystrický kraj, Žilinský kraj; Východné Slovensko – Košický kraj, Prešovský kraj

Oblasti cieľa konkurencieschopnosť a zamestnanosť
Oblasti sa vzťahujú na územie Bratislavského kraja.

Prehľad navrhovaných opatrení jednotlivých osí a ich podiel na celkových verejných zdrojoch

Os/opatrenie	príspevok	Os/opatrenie	príspevok	Os/opatrenie	príspevok	Os/opatrenie	príspevok
Zvýšenie konkurenciescho pnosti poľnohospodárs tva a lesného hospodárstva	Celkom 32,60%	**Zlepšenie životného prostredia a krajiny**	Celkom 48,47 %	**Kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva**	Celkom 13,97%	**Leader**	Celkom 2,91%
Vzdelávanie	0,64%	Znevýhodnené oblasti	26,84%	Diverzifikácia nepoľnohospodár skych činností	4,77%	Vykonávanie stratégií miestneho rozvoja	2,04%
Poradenstvo	0,78%	NATURA 2000 a rámcová smernica o vodách	0,07%	Podpora činností v oblasti cestovného ruchu	1,39%	Vykonávanie projektov spolupráce	0,15%
Modernizácia fariem	16,25%	Agroenvironme nt	13,7%	Obnova a rozvoj obcí	6,97%	Chod miestnej akčnej skupiny, získavanie zručností a oživovanie územia	0,73%
Zvyšovanie hospodárskej hodnoty lesov	1,60%	Životné podmienky zvierat	3,16%	Odborné vzdelávanie	0,41%		
Pridávanie hodnoty do produktov	7,98%	Prvé zalesnenie poľnohospodárs kej pôdy	0,18%	Získavanie zručností a oživovanie	0,43%		
Skvalitnenie a rozvoj infraštruktúry	4,15%	NATURA 2000 - lesná pôda	0,07%				
Polosamozásobite ľské farmy - záväzky 1257/1999	0,05%	Leso-environmentálne platby	0,69%				
Odbytové organizácie výrobcov	1,15%	Obnova lesného potenciálu a zavedenie preventívnych opatrení	4,29%				

Farebne je vyznačené konečný prijímateľ, kde je aj obec, alebo združenie obcí

4.5.4.5.Rozdelenie finančných zdrojov podľa jednotlivých osí na roky 2007-2013

Miera príspevku z EPFRV bola stanovená v súlade s čl. 70, nariadenia Rady č.1698/2005 a tvorí určené % z verejných výdavkov pre jednotlivé Osi a Technickú pomoc. V obidvoch regiónoch je miera príspevku stanovená v maximálnej výške, ktorú umožňuje legislatívny predpis. Príspevok EPFRV je rozdelený medzi jednotlivé osi nasledovne: OS 1 disponuje 31,5 %, OS 2 má 50 %, v Osi 3 je alokovaných 13,5 %, pre Os 4 boli stanovené 3 % a Technickú pomoc 2 % z celkového príspevku EPFRV.

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Spolu v €
Celkom EPFRV	303 163 265	286 531 906	268 049 256	256 310 239	263 028 387	275 025 447	317 309 578	**1 969 418 078**
Konvergenčné regióny	297 221 266	280 915 880	262 795 490	251 286 560	257 873 030	269 634 950	311 090 310	**1 930 817 486**

Konvergenčné regióny

OS	Verejný príspevok v €		
	Celkom	**Miera príspevku z EPFRV (%)**	**Suma z EPFRV**
Os 1	810 612 482	75	607 959 361
Os 2	1 206 268 574	80	965 014 859
Os 3	347 405 350	75	260 554 012
Os 4	72 376 115	80	57 900 892
Technická pomoc	52 517 816	75	39 388 362
Spolu	**2 489 180 337**	**-**	**1 930 817 486**

Ostatné regióny

OS	Verejný príspevok v €		
	Celkom	**Miera príspevku z EPFRV (%)**	**Suma z EPFRV**
Os 1	24 814 668	50	12 407 334
Os 2	35 807 600	55	19 694 180
Os 3	10 634 856	50	5 317 428
Os 4	2 148 455	55	1 181 650
Technická pomoc	0	-	0
Spolu	**73 405 579**	**-**	**38 600 592**

Prehľad návrhu finančnej podpory z EPFRV pre obce a ich združenia (v EUR)

Poznámka: Príspevok z EPFRV na roky 2007-2013 je celkom 1 969 418 078,- EUR

Názov opatrenia	Podiel z celkovej finančnej podpory v %	Podpora celkom v €	Podpora ročne v €
Zvyšovanie hospodárskej hodnoty lesov	1,60	31 510 689,24	4 501 527,03
Leso-environmentálne platby	0,69	13 588 984,73	1 941 283,53
Obnova lesného potenciálu a zavedenie preventívnych opatrení	4,29	84 488 035,54	12 069 719,36
Obnova a rozvoj obcí	6,97	137 268 440,03	19 609 777,14
Odborné vzdelávanie	0,41	8 074 614,11	1 153 516,30
Získavanie zručností a oživovanie	0,43	8 468 497,73	1 209 785,39
Vykonávanie projektov spolupráce	0,15	2 954 127,11	422 018,15
Chod miestnej akčnej skupiny, získavanie zručností a oživovanie územia	0,73	1 4 376 751,96	2 053 821,70
Spolu	**15,27**	**300 730 140,45**	**42 961 448,60**

4.5.4.6.Zabezpečenie kombinovateľnosti a prepojiteľnosti

Synergia jednotlivých Osí je zabezpečená vzájomnou prepojenosťou pri dosahovaní ich cieľov. Kým Os 1 je zameraná na konkurencieschopnosť podnikov a rozširovanie vedomostí v sektore s dôrazom na trvalo udržateľné riadenie podnikov, aktivity v rámci Osi 2 sú zamerané výlučne na zlepšenie životného prostredia a krajiny, pričom aktivity (napr. nové technológie šetrné k životnému prostrediu, kurzy a poradenstvo zamerané na environmentálne požiadavky), ktoré sú potrebné na dosiahnutie cieľov Osi 2, sú predmetom podpory v rámci Osi 1.

Prepojenosť v rámci Osi 1a 3 je možné vidieť vo vytvorení podmienok pre nové pracovné miesta napr. diverzifikácia výroby na iné poľnohospodárske činnosti a na nepoľnohospodárske činnosti).

Prepojenosť medzi Osou 2 a 3 je zrejmá pri dosahovaní cieľa Osi 3, ktorým je tvorba a zachovanie pracovných miest na vidieku (napr. v záujme zachovania osídlenia je v Osi 2 zahrnutá podpora LFA). Taktiež aktivity Osi 2, ktoré sú zamerané na zlepšenie životného prostredia, prispievajú k napĺňaniu cieľa Osi 3, ktorý je zameraný na skvalitnenie života na vidieku a zároveň zatraktívňujú región z hľadiska cestovného ruchu.

Vo všeobecnosti všetky Osi prispievajú k naplneniu cieľov stanovených v rámci Göteborskej a Lisabonskej stratégie. Os 1 prispieva k zvýšeniu konkurencieschopnosti podnikov aj v spojitosti so zvýšením vzdelanostnej úrovne a informovanosti na vidieku. v rámci Osi 3 sa predpokladá zvýšenie pracovných príležitostí na vidieku, hlavne vo vzťahu k podpore diverzifikácie. Os 2 prispieva hlavne k naplneniu cieľov Göteborskej stratégie prostredníctvom zavádzania trvalo udržateľných systémov hospodárenia na pôde, ako i Kjótskeho protokolu zahrnutím priority zmiernenia klimatických zmien, a to aj vo väzbe na Os 1 podporou výroby obnoviteľných zdrojov energie.

Prostriedky Európskeho fondu pre rybné hospodárstvo (EFRH) nepredstavujú pre Slovensko veľký finančný objem. V samostatnom operačnom programe na čerpanie prostriedkov z tohto fondu sa stanovila vízia trvalo udržateľného rozvoja a konkurencieschopného sektora rybného hospodárstva podporou akvakultúry vo vzťahu k jej modernizácií, inovácií a reštrukturalizácií berúc do úvahy trvalo udržateľný rozvoj, zvýšením konkurencieschopnosti podnikov spracujúcich produkty rybolovu a akvakultúry s dôrazom na podporu spracovania domácej produkcie a rozvojom trhu v rámci sektora.

Fondy EÚ	**EUR** (v bežných cenách)
Kohézny fond	3 898 738 563
Európsky fond regionálneho rozvoja	6 189 562 776
Európsky sociálny fond	1 499 603 156
Spolu	**11 587 904 495**
Fondy EÚ	**EUR** (v bežných cenách)
Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka	1 969 418 078
Európsky fond pre rybné hospodárstvo (EFF)	13 688 528
Spolu	**1 983 106 606**

4.5.5 Národný strategický plán rybného hospodárstva SR na roky 2007-2013

Materiál „Návrh Národného strategického plánu rybného hospodárstva 2007 – 2013“ (ďalej len „NSPRH“) bol dňa 8.11.2006 schválený vládou SR. NSPRH je strategickým dokumentom, ktorý vytyčuje priority a ciele, ktoré chce Slovenská republika v sektore rybného hospodárstva v nasledujúcom programovom období dosiahnuť. NSPRH bude do 30.11.2006 predložený Európskej komisii na informáciu a následne zabezpečená úprava materiálu v zmysle pripomienok, ktoré vyplynú z dialógu s Komisiou, ale nebude formálne schvaľovaný. NSPRH predchádza predloženiu „Operačného programu Rybné hospodárstvo SR 2007 – 2013“, ktorý bude podkladom pre realizáciu podpory opatrení v rybnom hospodárstve Slovenskej republiky v rámci

rozpočtovej kapitoly rezortu pôdohospodárstva z Európskeho fondu pre rybné hospodárstvo (EFRH) v programovom období 2007 – 2013.

Európsky fond pre rybné hospodárstvo (ďalej len ako „EFRH“) zriaďuje nové nariadenie č. 1198/2006 z 27. júla 2006 (ďalej „nariadenie o EFRH“). Už nepatrí do skupiny štrukturálnych fondov a svojou funkciou nahrádza a dopĺňa podpornú úlohu doterajšieho Finančného nástroja na usmerňovanie rybolovu – „FIFG“, ktorého prostriedky sa v súčasnosti využívajú na financovanie projektov podnikateľov v rybnom hospodárstve v SR v rámci opatrenia 2.2 Rybné hospodárstvo „Sektorového operačného programu Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka 2004 – 2006“.

Odhad finančných zdrojov, ktoré sú v období rokov 2007 – 2013 k dispozícii na vykonanie národnej stratégie k 16.10.2006 rozčlenený medzi národné zdroje a zdroje Spoločenstva (bez výšky príspevku určeného pre technickú pomoc)

Tabuľka V EUR v súčasných cenách

	EFRH	ŠR SR	Iné verejné zdroje
Očakávaný príspevok na vykonanie národnej stratégie	13 688 528	3 673 899,25	0

Tabuľka môže byť predmetom revízie po zmenách v národnej podpore rybného hospodárstva.

Implementácia NSPRH bude vzhľadom na vysoký stupeň obsahového prekrytia prebiehať na úrovni implementácie Operačného programu Rybné hospodárstvo SR 2007 – 2013. Realizácia cieľov na dosiahnutie stanovených priorít SR bude financovaná čiastočne z EFRH a čiastočne zo štátneho rozpočtu za príspevku súkromných zdrojov. Využitie iných národných zdrojov, ako ani zdrojov EÚ pri implementácii NSPRH sa nepredpokladá. Vymedzenie demarkačných línií medzi intervenciou jednotlivých fondov EÚ v programoch pripravených pre programové obdobie 2007 – 2013 bude podrobne opísané v Operačnom programe Rybné hospodárstvo SR 2007 – 2013. Orgány riadenia a kontroly podľa požiadaviek ustanovených v článku 58 nariadenia Rady (ES) o EFRH budú zadefinované v programovom dokumente. Prijímanie a vyhodnocovanie projektov, ako aj uzatváranie zmlúv, vyplácanie a sledovanie ukazovateľov bude realizované prostredníctvom Pôdohospodárskej platobnej agentúry a Ministerstvom pôdohospodárstva SR.

4.5.6. Cezhraničná spolupráca

Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 z 5. júla 2006 o **Európskom zoskupení územnej spolupráce (EZÚS)** boli ustanovené pravidlá a ciele uľahčovať a podporovať cezhraničnú, nadnárodnú a medziregionálnu územnú spoluprácu medzi členskými krajinami Európskej únie s výhradným cieľom posilniť hospodársku a sociálnu súdržnosť. Úlohy EZÚS sa konkrétne obmedzujú v prvom rade na vykonávanie programov alebo projektov územnej spolupráce spolufinancovaných Spoločenstvom prostredníctvom Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Európskeho sociálneho fondu alebo Kohézneho fondu. Slovenská republika po vypracovaní zákona zameraného na európsku územnú spoluprácu do augusta 2007 bude v programovom období 2007-2013 čerpať 227 284 545 EUR. Návrh jednotlivých programov obsahuje zameranie ich využitia v harmonizácii a zosúladenia so zámermi susediacich prihraničných krajín so Slovenskou republikou.

Program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika - Česká republika

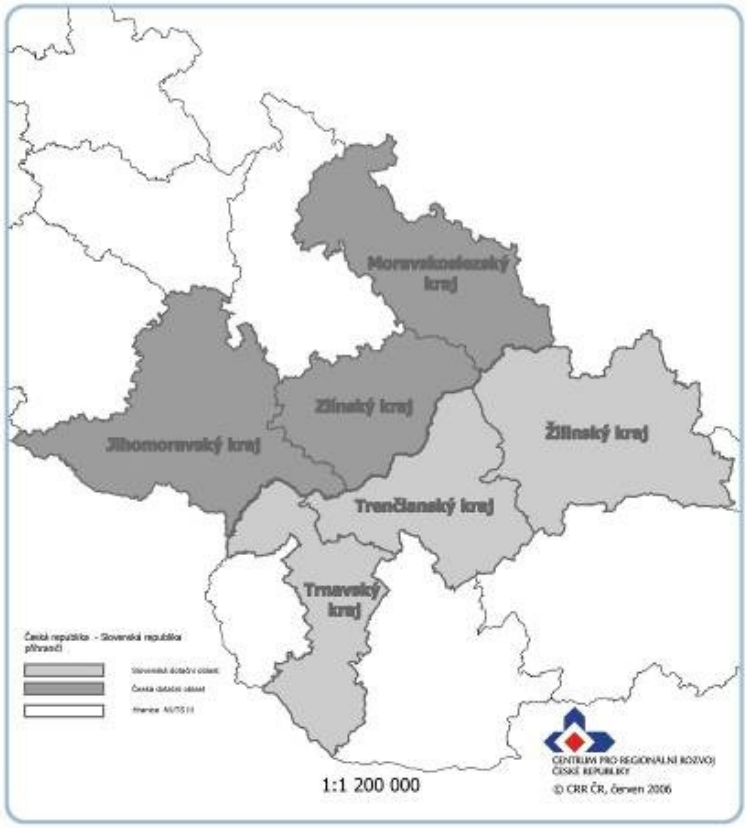

Priorita 1: Sociálny a kultúrny rozvoj a tvorba sietí

Opatrenie 1.1.: Ľudské zdroje, sociálny a kultúrny rozvoj

Ciele:

- upevniť postavenie existujúcich spoločných tradícií, podporiť kultúrne aktivity a tradície, čím by sa prispelo k zvýšeniu atraktivity regiónu v oblasti turizmu a napomohlo k rozvoju s tým súvisiacich pracovných príležitostí
- posilnenie v oblastiach cezhraničnej spolupráce udržiavaním a rozvíjaním kultúrnych tradícií pre ďalšiu generáciu
- rozvoj regionálneho kultúrneho potenciálu zdôrazňujúceho nárast konkurencieschopnosti a atraktivity regiónu v oblasti turizmu
- rozvoj ľudských zdrojov a vzdelávanie

Možné aktivity:

- podpora aktivít podporujúcich súdržnosť regiónu a jeho obyvateľstva a podpora kultúrnych tradícií regiónu (folklórne festivaly, spoločenské a kultúrne akcie, záujmové a športové činnosti, aktivity poukazujúce na spoločné historické súvislosti atď.)
- podpora nových ako aj tradičných kultúrnych a spoločenských podujatí (akcie podporujúce zvyky a tradície regiónu, aktivity zakladajúce nové tradície, vytváranie nových spoločných kultúrnych a spoločenských akcií vychádzajúce z nových podmienok krajín v EU a pod.)
- nepriama podpora aktivít v sektore MSP zabezpečujúca spoločný rozvoj a prezentáciu kultúrnych voľno-časových aktivít a kultúrneho dedičstva (rozvoj tradičných povolaní, remesiel a výroby, organizovanie školiacich, tréningových a vzdelávacích aktivít na podporu MSP, podpora výstav a propagácií lokálnej a regionálnej kultúry, histórie a pod.)
- podpora vytvárania spoločných integrovaných kultúrnych a turistických produktov (vzdelávanie a informovanie o možnostiach rozvoja turizmu využitím spoločných kultúrnych aktivít a historických súvislostí, podpora doterajších aktivít a iniciatív v oblasti kultúrnych a turistických aktivít atď.)

- podpora vytvárania cezhraničných sietí orientovaných na spoluprácu v oblasti kultúry (spoločné propagačné materiály a podpora činnosti spoločných informačných kancelárií atď.)
- prepájanie a tvorba cezhraničných štruktúr medzi vzdelávacími inštitúciami, úradmi práce, zväzmi a združeniami
- podpora cezhraničných aktivít zlepšenia ľudských zdrojov a vzdelávania (výmeny žiakov a pedagógov a pedagogického personálu a práce na spoločných projektoch, projekty na zvyšovaní kvalifikácie pri zamestnaní a krátkodobé stáže, aktivity v rámci environmentálneho vzdelávania, aktivity na zlepšenie a zachovanie zamestnanosti , na podporu profesijnej mobility a na zlepšenie prístupu k trhu práce v rámci celoživotného vzdelávania)
- podpora spolupráce združení zastupujúcich záujmy podnikateľských subjektov

Opatrenie 1.2.: Udržanie a zlepšenie prírodných zdrojov a životných podmienok zameraných na rozvoj turizmu

Ciele:

- zlepšenie životnej úrovne v špecifických pohraničných oblastiach (vysočiny, vinohrady, pasienky, ovocné sady atď.)
- udržanie prírodného dedičstva v regióne so zameraním na rozvoj turizmu, príprava dokumentácií a projektov pre infraštruktúru malého rozsahu

Možné aktivity:

- spracovanie analýz, štúdií, stratégií, štúdií uskutočniteľnosti a projektov pre rozvoj ľudských zdrojov a sociálno-ekonomického rozvoja, ako aj špecifických štandardov a životných podmienok obyvateľstva regiónu
- príprava analýz, štúdií, stratégií, štúdií uskutočniteľnosti a projektov pre infraštruktúru životného prostredia a turizmu malého rozsahu
- príprava spoločných územných a regionálnych rozvojových štúdií a štúdií rozvoja turizmu propagácia regiónu, zvyšovanie imidžu regiónu, verejných vzťahov
- spoločné programy manažmentu obnovy a ochrany prostredia
- príprava štúdii a projektov zaisťujúcich rozpracovanie cieľov NATURA 2000 v regióne

Opatrenie 1.3.: Fond mikroprojektov

Ciele:

- cezhraničná integrácia a posilňovanie dlhodobých foriem spolupráce
- nadväzovanie a prehlbovanie kontaktov a priebežnej komunikácie a spolupráce medzi obyvateľmi pohraničia, euroregiónov a regionálnych štruktúr

Možné aktivity:

- podpora miestnych rozvojových aktivít (aktivity zamerané na miestny sociálno-ekonomický rozvoj, výmenné informačné a vzdelávacie aktivity),
- podpora organizovania spoločných konferencií, výstav a spolupráce na regionálnej, lokálnej a odvetvovej úrovni, orientovaných na kultúrne dedičstvo a spoločné propagačné aktivity v oblasti kultúry a cestovného ruchu,
- aktivity ľudia ľuďom ,organizovanie cezhraničných fór, pracovných stretnutí riešiacich rôzne tematické okruhy

Priorita 2: Udržiavanie krajiny a rozvoj turizmu

Opatrenie 2.1.: Budovanie a rozvoj infraštruktúry turizmu

Ciele:

- zvýšenie domácej a zahraničnej návštevnosti, najmä pobytovej, vrátane predĺženia turistickej sezóny
- zvýšenie ekonomického významu turizmu v prihraničnom regióne
- vytváranie podmienok pre malých a stredných podnikateľov v regióne prostredníctvom zlepšenia technickej infraštruktúry

Možné aktivity:

- budovanie cezhraničných turistických informačných centier a systémov (cezhraničné informačné systémy, rezervačný systém turizmu, jednotný orientačný systém turizmu v regióne, prepájanie informačných systémov, budovanie informačných kancelárií...)
- budovanie a modernizácia cezhraničnej infraštruktúry podporujúca turistické služby (vrátane agroturizmu - salaše, budovanie a modernizácia ubytovacích a gastronomických zariadení, kúpaliská, športoviská, a pod....)
- budovanie sprievodnej dopravnej infraštruktúry pre turizmus (cyklistické trasy a cesty, parky, turistické a náučné chodníky, parkoviská, gastronomické cesty, infraštruktúra malých rozmerov pre turistické vodné cesty a pod.)
- rekonštrukcia tradičných kultúrnych pamiatok (obnovenie ich architektúry s následným využívaním pre turizmus, možnosť ich využitia na stravovacie a ubytovacie priestory, a pod.)
- zakladanie múzeí tradičných remesiel a životného štýlu (skanzeny, a pod.)

Opatrenie 2.2.: Rozvoj krajiny s ohľadom na environmentálne aspekty

Ciele:

- rozvoj a zlepšenie špecifických oblastí krajiny
- využitie regionálnych a lokálnych špecifických podmienok zvyšujúcich počet turistických aktivít
- zvýšenie využitia obnoviteľných zdrojov energie

Možné aktivity:

- obnova, budovanie infraštruktúry malého rozsahu najmä v horských oblastiach (zoskupené osídlenia na úbočiach) a v oblastiach s nízkou hustotou obyvateľstva (najmä vysočiny, vinohrady, pasienky, ovocné sady atď.) (investičné aktivity podporujúce zachovanie a rozvoj uvedených oblastí a pod.)
- posilnenie a podpora štruktúr s cezhraničnou pôsobnosťou v oblasti ochrany životného prostredia, energetickej efektivity a obnoviteľných zdrojov a udržateľného zlepšenia situácie v oblasti kvality životného prostredia cezhraničného regiónu
- budovanie zariadení infraštruktúry obnoviteľnej energie (malé zariadenia na využitie vodnej, veternej, slnečnej a i. obnoviteľnej energie, predovšetkým orientovaných na využitie v lokálnych podmienkach s nepriaznivým napojením na nadradenú technickú infraštruktúru,)
- podpora aktivít orientovaných na ochranu životného prostredia a prírodných zdrojov (čističky odpadových vôd, minerálne a termálne vodné zdroje, zlepšenie vodného režimu, ochrana pôdy, ekologické poľnohospodárstvo, protipovodňové opatrenia atď.)
- spoločné aktivity zlepšenia prostredia znehodnotených oblastí (podpora využívaní moderných vykurovacích zariadení a využívanie obnoviteľných energií, podpora zvyšovania energetickej efektívnosti v budovách, rozvoj energeticky menej náročných logistických systémov)
- cezhraničné investičné aktivity orientované na zabezpečenie realizácie cieľov NATURA 2000 s cezhraničným efektom

Priorita 3: Technická asistencia

Opatrenie 3.1.: Podpora riadenia, implementácia, kontrola programu a monitoring

Cieľ:

- Technická asistencia slúži podľa čl. 23 Nariadenia (ES) č. 1260/1999 k príprave, pribežnému sledovaniu, vyhodnocovaniu a kontrole programu. V rámci tohto opatrenia sa vykonávajú riadiace, implementačné, monitorovacie a kontrolné činnosti

Možné aktivity:

- výber, posudzovanie a priebežné sledovanie intervencie a operácií
- administrácia programu
- zasadanie monitorovacích a riadiacich výborov
- overovanie a kontrola operácií na mieste ich realizácie
- prevádzkovanie počítačového monitorovacieho systému, určeného k správam, priebežnému sledovaniu a vyhodnocovaniu programu

Opatrenie 3.2.: Štúdie, semináre, informačné a reklamné opatrenia, vyhodnotenia

Cieľ:

- Technická asistencia slúži podľa čl. 23 Nariadenia (ES) č. 1260/1999 k príprave, pribežnému sledovaniu, vyhodnocovaniu a kontrole programu. V rámci tohto opatrenia sa vykonávajú ostatné aktivity spadajúce pod technickú pomoc

Možné aktivity:

- príprava projektov
- informačné a publikačné činnosti podľa čl. 46 Nariadenia (ES) č. 1260/1999
- vypracovanie štúdií
- školenia pre implementačné štruktúry
- vyhodnotenie programu

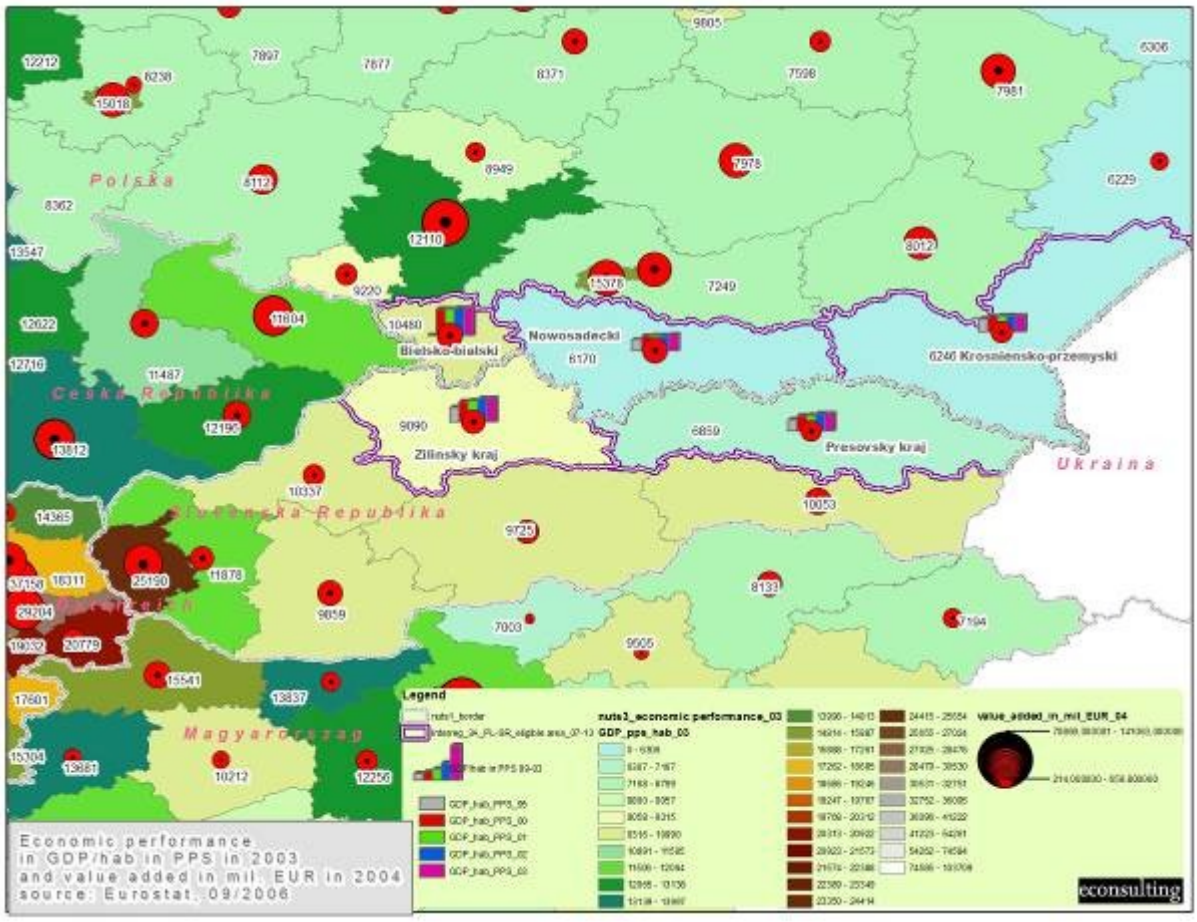

Priorita 1: Rozvoj infraštruktúry

Opatrenie 1.1.: Technická a komunikačná infraštruktúra

Ciele:

- rozvoj existujúcej infraštruktúry
- otvorenie Poľsko - slovenskej cezhraničnej oblasti pre širšiu medzinárodnú kooperáciu, najmä na vytváranie kultúrnej a komunikačnej infraštruktúry, na podporu zlepšenia infraštruktúry pre rozvoj obchodu a turizmu
- zvýšenie mobility populácie v prihraničnej oblasti a výmeny medzi susediacimi oblasťami
- otvorenie Poľsko - slovenskej cezhraničnej oblasti na širšiu medzinárodnú spoluprácu s dôrazom na vytvárania možností pre rozvoj obchodnej a ekonomickej spolupráce
- spoločná koordinácia projektov pre infraštruktúru na oboch stranách hranice

Možné aktivity:

- modernizácia existujúcich a výstavba nových cestných spojení - výstavba a modernizácia ciest , ktoré umožnia lepší prístup k turistickej infraštruktúre
- vypracovanie analýz, stratégií, programov a projektov pre rozvoj technickej a komunikačnej infraštruktúry
- výstavba a modernizácia cyklistických, turistických a jazdeckých chodníkov, lyžiarskych tratí a iných turisticky orientovaných ciest s možnosťou použitia bohatého kultúrneho a historického potenciálu regiónu
- výstavba a modernizácia priehrad na hraničných riekach
- koordinácia cezhraničnej dopravy- koordinácia cestovných poriadkov

Opatrenie 1. 2.: Infraštruktúra ochrany životného prostredia

Ciele:

- ochrana životného prostredia príslušnej oblasti a podpora znovuoživenia prostredia a krajinného bohatstvo
- vytvorenie integrovaného cezhraničného systému na ochranu životného prostredia
- rozvoj spolupráce pre tvorbu a manažment vodných zdrojov
- rozvoj manažmentu odpadového systému

Možné aktivity:

- vytvorenie lokálneho systému pre zaobchádzanie s odpadovou vodou
- vytvorenie systému pre recyklovanie a použitie odpadu
- plánovanie aktivít v oblasti povodňovej prevencie a zamedzovanie povodňových následkov- najmä vo vzťahu k horským tokom
- vypracovanie analýz, štúdií, programov a projektov na rozvoj infraštruktúry životného prostredia
- príprava priestorových rozvojových plánov
- rozvoj monitorovacieho systému na prevenciu prírodných katastrof - výstavba
- pozorovacích základní a ich vybavenie
- plánovanie systému monitoringu na prevenciu znečistenia vzduchu
- infraštruktúra pre hodnotenie životného prostredia , jeho analyzovanie a mapovanie
- digitálne mapy , databázy, komunikácia a výmena informácií, monitorovanie infraštruktúry
- varovný a výstražný systém
- zlepšenie pripravenosti pri prírodných katastrofách

Priorita 2 : Sociálno-ekonomický rozvoj

Opatrenie 2.1.: Rozvoj ľudských zdrojov a podpora podnikania

Ciele:

- spoločné akcie zamerané na zlepšenie situácie na pracovnom trhu
- lepšia kvalita a prístup k informáciám, školenie a poradný servis pre nových podnikateľov a používanie nových možností v informačnej oblasti a telekomunikačných technológiách na rozvoj prístupu ku vzdelaniu a rozvoj tréningových metód
- identifikácia možností spolupráce medzi firmami na obidvoch strán hraníc a podpora aktivít, ktoré sa týkajú MSP
- špeciálny dôraz na kooperáciu pri rozvoji turistického sektora

Možné aktivity:

- tvorba a podpora spolupráce medzi vzdelávacími inštitúciami, výskumnými centrami a organizáciami na zvýšenie kvalifikácie obyvateľstva
- vytvorenie spoločnej štruktúry na podporu MSP - poradný servis a podpora spoločného ekonomického marketingu, podpora iniciatív zoskupovania, vrátane nových podnikateľských kooperačných sietí
- všeobecné a špecializované tréningy pre podnikateľov v jednotlivých sektoroch - turizmus, tradičnej produkcie, remesiel, ekologické poľnohospodárstvo
- všeobecné projekty spolupráce medzi univerzitami
- vytváranie sietí v rozvoji turizmu, kooperácií turistických a informačných centier
- organizovanie spoločných konferencií, obchodných veľtrhov a kooperačných fór regionálneho, lokálneho a sektorového charakteru, spoločné propagačné aktivity,
- spolupráca zamestnávateľov a lokálnych autorít ako aj výskumných a rozvojových organizácií - lokálne partnerstvo
- rozvoj spolupráce medzi kúpeľnými zariadeniami

- rozvoj záchranárskeho systému
- vypracovanie analýz, štúdií, stratégií, programov a projektov na rozvoj ľudských zdrojov a podpora pre podnikateľov

Opatrenie 2.2.: Ochrana prírodného a kultúrneho dedičstva

Ciele:

- udržanie lokálnej identity, prírodného a kultúrneho dedičstva Poľsko - slovenských prihraničných oblastí pre ďalšiu generáciu
- použitie existujúcich prírodného a kultúrneho dedičstva na turistické účely - najmä ekoturizmu, zvýšenie atraktivity regiónu pre turistov
- ochrana krajinnej biodiverzity
- rastúca úloha kultúry a turizmu ako faktora prispievajúcemu k sociálno-ekonomickému rozvoju hraničného regiónu

Možné aktivity:

- zachovanie a udržanie prírodného a kultúrneho dedičstva majúc pri tom na zreteli spoločné kultúrne a ekologické hodnoty, rezervácie, prírodné parky, pamiatky, historické budovy a ich okolie - komplexy budov a verejných priestranstiev v rámci historických mestských a vidieckych schém, pamiatkovú architektúru, priemysel a technológie, etnologické parky, environmentálne a archeologické rezervácie, pamätné a mučenícke miesta, objekty sakrálnej architektúry
- projekty zamerané na vytvorenie spoločných, integrovaných kultúrnych a turistických produktov- prírodné parky, tematické kultúrne cesty, agroturistické farmy
- spoločná prezentácia Slovensko - poľského hraničného regiónu a jeho kultúrnych a prírodných hodnôt
- rozvoj spolupráce medzi kultúrnymi, vzdelávacími, ekologickými výskumnými inštitúciami
- podpora aktivít orientovaných na multikultúrne vzdelávanie
- spoločné aktivity spojené s racionálnym a ekonomickým využitím prírodných zdrojov a ochrana fauny a flóry - rozličných rastlinných a zvieracích druhov
- ochrana oblastí vystavených prírodnej erózii - pri odlesňovaní
- vytvorenie náučných a turistických máp a sprievodcov
- vypracovanie analýz, štúdií, stratégií, programov a projektov zameraných na ochranu prírodného a kultúrneho dedičstva v prihraničných regiónoch
- iniciatívy na ochranu a lepšieho využitia lesa pre turizmus a rekreáciu
- prezentácia tradičných kultivácií, vytváranie špecifických krajinných hodnôt
- podpora detailnej identifikácie a zhodnotenia kultúrnych a krajinných zdrojov
- vytvorenie základu pre spoluprácu pri ochrane zachovania iných kultúr v prihraničných oblastiach
- rozvoj služieb spojených s využitím historických budov a lokalít
- zlepšenie prístupu ku kultúrnej a turistickej infraštruktúre prostredníctvom rozvoja všeobecného systému prenosu informácií , vrátane novej, interaktívnej internetovej siete

Opatrenie 2. 3.: Podpora lokálnych iniciatív - Fond mikroprojektov

Ciele:

- vytváranie kontaktov a rozvoj kontinuálnej kooperácie medzi obyvateľstvom
- prihraničných regiónov v ekonomickej, sociálnej, vzdelávacej a kultúrnej sfére
- podpora prípravy väčších kooperačných projektov
- rozvoj riadiaceho mechanizmu v rámci lokálnych inštitúcií

- príprava spoločných podujatí za účelom lepšieho spoznania sa a podporu cezhraničnej spolupráce

Možné aktivity:

- organizovanie spoločných kultúrnych podujatí - festivaly, výstavy, workshopy umelecké výstavy, predstavenia
- propagácia cezhraničnej spolupráce prostredníctvom publikácií, webstránok, brožúr alebo katalógov
- podpora zábavných a rekreačných aktivít - športových udalostí
- bežné aktivity v oblasti ochrany životného prostredia a územného plánovania
- organizovanie tradičných trhov
- organizácia konferencií, seminárov a workshopov
- rozvoj spolupráce vo vzdelávacej sfére
- výmena medzi mladými ľuďmi
- podpora aktivít zachovávajúcich identitu a tradícií lokálnych komunít
- rozvoj inštitucionálnych mechanizmov medzi sociálnymi, kultúrnymi, ekonomickými a inými organizáciami

Priorita 3: Technická asistencia

Opatrenie 3.1.: Manažment, implementácia, monitoring a kontrola

Ciele:

- vytvorenie programových inštitúcií a ich efektívne fungovanie
- zabezpečenie plynulej implementácie operácií prostredníctvom podpory aktivít vzťahujúcich sa k vypracovaniu projektu, ohodnoteniu a výberu
- koordinácia programovej implementácie na obidvoch stranách hranice vrátane opatrení na zabezpečenie vhodného monitoringu a kontroly programu

Možné aktivity:

- financovanie oprávnených aktivít inštitúcií zodpovedných za manažment programu
- zriadenie a fungovanie Spoločného technického sekretariátu ako aj Info bodov na slovenskej strane
- podpora operácií riadiacich orgánov programu vrátane výdavkov na stretnutia
- Monitorovacích a Riadiacich výborov

Opatrenie 3.2.: Propagácia a hodnotenie programu

Ciele:

- informovať potenciálnych príjemcov o cieľoch programov a ich pravidlách
- informovať verejnosť o úlohe EÚ pri podpore cezhraničnej spolupráce
- umožnenie zodpovedajúceho hodnotenia a efektivity programovej implementácie a jeho výsledkov
- zabezpečenie spolupráce s inými programami spolufinancovaných z EÚ vrátane iných programov Interreg

Možné aktivity:

- príprava príručiek pre žiadateľov
- vytvorenie a fungovanie webstránok o programe
- príprava bulletinov a iných informačných materiálov
- organizovanie informačných stretnutí a kurzov
- štúdie a analýzy týkajúce sa hodnotenia programovej efektivity

Program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Rakúska republika

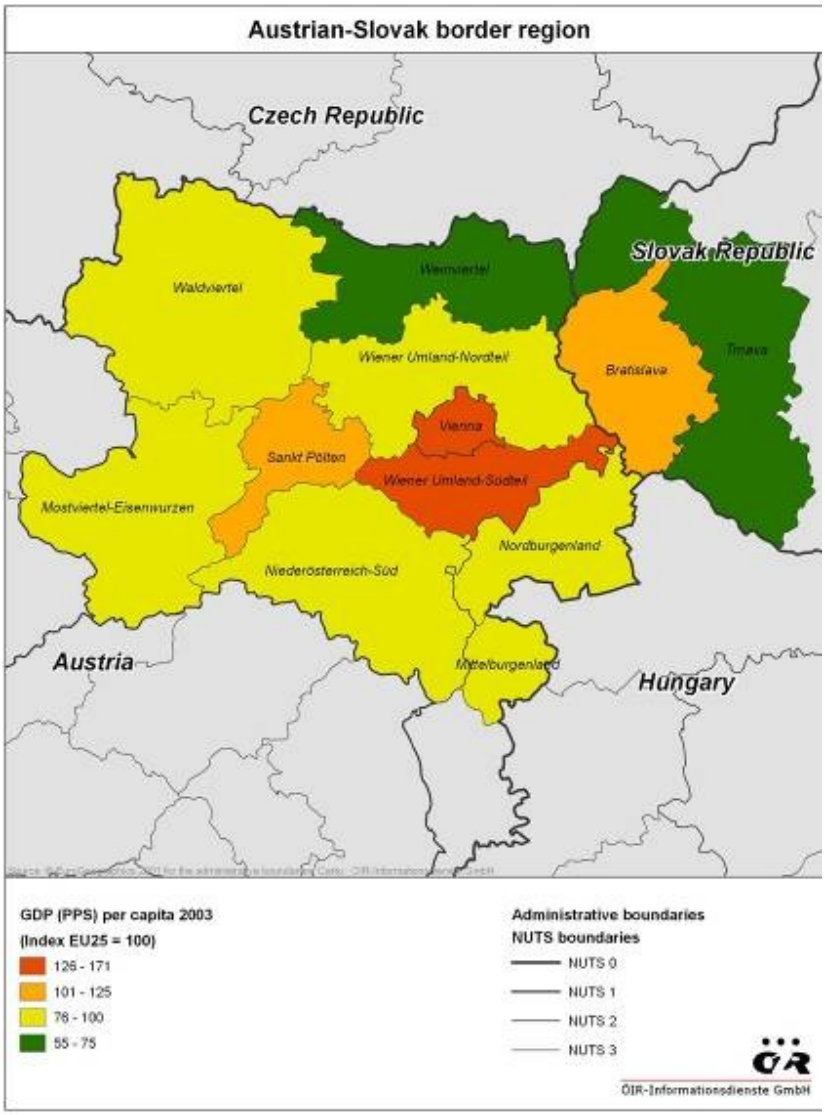

Priorita 1: Cezhraničná ekonomická spolupráca

Ciele:

- aktívna príprava hospodárskych sektorov v regiónoch na oboch stranách hranice na splnenie výziev rozšírenia EÚ
- stimulácia cezhraničného ekonomického rozvoja pri zachovaní regionálnej nezávislosti a kompetencií
- zvýšenie a adaptácia štandardov na Slovensku k rakúskej úrovni a/alebo úrovni EÚ

Opatrenie 1.1.: Rozvoj a podpora podnikateľskej infraštruktúry v hraničných oblastiach

Ciele:

- poskytnúť podporu a zlepšiť podmienky pre nabiehanie nových firiem v cezhraničných regiónoch
- rozvinúť spoluprácu medzi národnými a medzinárodnými partnermi, zvlášť vede a podnikateľským sektorom
- zlepšiť podmienky pre zriaďovanie a rozširovanie podnikov na oboch stranách hraničného regiónu

- rozvinúť kľúčové oblasti podnikateľských kompetencií (napr. telekomunikácie, doprava a logistika, environmentálne a zdravotnícke technológie, východo-západný prenos know-how)
- rozšíriť cezhraničné podnikateľské služby
- podporiť inováciu a technológiu v malých a stredne veľkých podnikoch
- zvýšiť konkurenciu u podnikateľov- najmä u MSP

Možné aktivity:

- zriaďovanie, prevádzka a spolupráca medzi „cezhraničnými podnikateľskými centrami , inovačnými a informačnými centrami“ (napr. centrá technologického transferu, regionálne impulzné centrá, vedecké parky) a poskytnutie podnikateľských služieb pre malé a stredne veľké podniky
- vytváranie infraštruktúry, ktorá uspokojí potreby podnikov umiestnených blízko hraníc
- podpora pre ekonomické rozvojové projekty
- podpora pre cezhraničnú spoluprácu medzi vedou a podnikaním s cieľom podpory inovatívnych myšlienok a marketingu výstupov R&D (výskumu a vývoja)
- rozširovanie informácií týkajúcich sa výstupov R&D (výskumu a vývoja)

Opatrenie 1.2.: Spolupráca podnikov (malých a stredne veľkých) a poradenstvo cezhraničných podnikateľských aktivít

Ciele:

- rozvinúť regionálne základné spôsobilosti a schopnosti (napríklad telekomunikácie, dopravu a logistiku, technológiu životného prostredia a zdravotnícku technológiu, prenos know-how východ-západ)
- zintenzívniť hospodársku spoluprácu (zvlášť malých a stredných podnikov) v pohraničnom regióne a tak posilniť regionálnu ekonomiku a stimulovať export
- zvýšiť inovačnú silu a konkurencieschopnosť podnikov (najmä malých a stredných podnikov)
- zabezpečiť a rozšíriť zamestnanosť v priemysle a v službách v hraničných regiónoch
- zvýšiť povedomie o možnostiach, ktoré sú ponúkané hospodárskou spoluprácou, o možnostiach pridanej hodnoty a nekonvenčných podnikoch

Možné aktivity:

- podpora hospodárskej spolupráce a spolupráce medzi vedeckými a výskumnými inštitúciami; podpora spoločného rozvoja nových výrobkov a výrobných postupov, vrátane marketingu a reklamy (napr. v priemysle a v poľnohospodárstve); podpora podieľania sa na zdrojoch kvalifikácie medzi podnikmi (napr. schopnosti riadenia)
- vytvorenie cezhraničných sietí a platforiem hospodárskej spolupráce (napr. siete ponuky a dopytu, malé a stredné podniky a joint venture, sprostredkovanie obchodov a zoskupovanie) pre všetky sektory
- podpora existujúcich platforiem a inovačných podnikov za účelom podpory inovačných myšlienok a trhových výstupov výskumu a vývoja
- sprievodné poradenstvo a inštruktáž pre cezhraničné aktivity (napr. vývoz/dovoz, líšiace sa právne systémy)
- rozvoj nových cezhraničných obchodných služieb, vrátane súkromných a sociálnych služieb (prenos technológie, šírenie informácií, poradenstvo)
- vytvorenie informačných systémov a pomoc pre realizovanie podujatí (partnerské výmeny, špeciálne záujmové trhy, informácie o financovaní, atď.)
- sprievodné analýzy a štúdie, ktoré sa orientujú na obsah takých opatrení
- podpora výmeny tradičných výrobných štruktúr (napr. poľnohospodárstvo) cez prenos know-how, silnejšie povedomie výrobcov pre marketing založený na vytipovaní špeciálneho okruhu zákazníkov, špecializované trhy a možnosti vytvárania pridanej hodnoty

Opatrenie 1.3.: Turistika a voľný čas

Ciele:

- spoločne vypracovať opatrenia pre modernizovanie cezhraničnej turistiky a zariadení pre využívanie voľného času, ponuky a služby a urobiť ich atraktívnejšími
- využívať potenciálne synergické účinky s inými sektormi (turistikou vyvolané účinky na dopyt)
- popísať špeciálne charakteristiky spoločného regiónu
- etablovať spoločnú účasť na medzinárodných trhoch (široký okruh zariadení a služieb turistiky a pre využívanie voľného času)

Možné aktivity:

- rozšírenie a zlepšenie aktivít v oblasti zdravotnej, kongresovej, kultúrnej turistiky a turistiky v prírode
- rozvoj spoločných cestovných destinácií a riadenie spoločných destinácií
- siete zariadení a ponuky
- spoločný marketing hraničných regiónov
- vývoj spoločných atrakcií harmonizovaných tak, aby sa vzájomne dopĺňali
- rozvoj spoločnej infraštruktúry pre „mäkkú“ turistiku (sociálne a environmentálne kompatibilná turistika)
- vytvorenie a rozvoj spoločných informačných systémov a systémov rezervácií, atď. pre spoluprácu v priemysle turistiky a využívania voľného času
- pomoc pre aktivity prenosu know-how (napr. praktické skúsenosti s existujúcimi miestnymi a regionálnymi turistickými združeniami)
- podpora aktivít v oblasti agroturistiky

Priorita 2: Dostupnosť

Cieľ:

- Zlepšenie podmienok dostupnosti v doprave a informačnej technológii, aby bolo dosiahnuté žiaduce životné a ekonomické prostredie

Opatrenie 2.1. : Zlepšenie cezhraničnej dopravy a infraštruktúry telekomunikácií

Ciele:

- zlepšiť toky cezhraničnej dopravy a cezhraničnú mobilitu
- zlepšiť existujúce podmienky pre cezhraničnú dopravu na regionálnej úrovni
- spojiť infraštruktúru ako základ pre spojenú medzinárodnú prítomnosť na trhu ako hraničný región
- zlepšiť prenos informácií a know-how pre získanie prospechu zo synergických účinkov
- vytvoriť infraštruktúru pre cezhraničné obchodné centrá a iné veľké obchodné miesta
- vytvárať a rozširovať informačné a komunikačné štruktúry
- zlepšiť spoluprácu v oblasti nákladnej dopravy

Možné aktivity:

- rozvoj cezhraničnej infraštruktúry a pomoc pre rôzne druhy dopravy (napr. cestná, železničná, vodná, letecká a kombinovaná doprava) pre zlepšenie vnútroregionálnej a nadregionálnej prístupnosti v hraničných regiónoch (napr. modernizácia používanej technológie na vybraných železničných trasách)
- rozvoj cezhraničných informačných a komunikačných technológií, ako aj potrebných aplikácií (napr. cezhraničné údajové diaľnice; regionálne centrá pre koordináciu s existujúcimi sieťami a telematickými technickými prostriedkami, telematické projekty, atď.)

Opatrenie 2.2. : Organizácia dopravy, inžiniering a logistika

Ciele:

- zlepšiť cezhraničné dopravné toky a cezhraničnú mobilitu a prístupnosť, ako aj tok nákladnej dopravy a logistiku
- zlepšiť napojenia na TEN (Transeurópske siete) a PEN (Paneurópske siete)
- koordinovať implementáciu aktivít pre rozvoj dopravného priemyslu v hraničnom regióne

Možné aktivity:

- pomoc pre cezhranične orientovanú dopravnú organizáciu a plánovanie, koncentrácia na cezhraničné hospodárske a turistické centrá
- štúdie realizovateľnosti a plánovanie
- zlepšené ponuky a väčší počet ponúk na cezhraničnú verejnú dopravu a logistiku
- siete pre logistiku nákladnej dopravy

Priorita 3: Cezhraničné organizačné štruktúry a siete

Ciele:

- cezhraničná mobilizácia endogénnych potenciálov
- účinný rozvoj a implementačné štruktúry pre cezhraničnú spoluprácu

Opatrenie 3.1.: Podpora cezhraničných organizačných štruktúr a rozvoj cezhraničných sietí

Ciele:

- optimalizovať spoluprácu medzi združeniami, odborovými organizáciami, administratívou, úradmi ako aj MVO (mimovládnymi organizáciami) v hraničných regiónoch
- zlepšovať zdroje, štruktúry a kapacity pre prípravu, monitorovanie a hodnotenie cezhraničných projektov
- vytvoriť siete pre spevnenie cezhraničnej integrácie a intenzívnejších hospodárskych, sociálnych a kultúrnych kontaktov

Možné aktivity:

- ďalší rozvoj organizačných štruktúr a kooperačných sietí so špecifickými témami (napr. Euregios, regionálny manažment, mestské siete, administrácia a regionálne rozvojové agentúry, siete so špeciálnymi témami v oblasti zdravia, mládeže, žien, sociálnych záležitostí, integrácie, civilnej ochrany, kultúry atď.
- rozvoj spolupráce medzi mestskými oblasťami a ich zázemím
- koordinácia a organizácia cezhraničných projektov
- vzťahy s verejnosťou a informačný manažment
- aktivity pre zlepšenie kompetencií inštitúcií v regionálnom a sociálno-kultúrnom rozvoji

Opatrenie 3.2.: Mikroprojekty, vrátane činností „ľudia ľuďom“ a malých pilotných projektov

Ciele:

- vyvinúť siete na posilnenie cezhraničnej integrácie a intenzívnejších hospodárskych, sociálnych a kultúrnych kontaktov
- zosilniť a zabezpečiť pomoc a podporu pre trvale udržateľnú komunikáciu a spoluprácu v hraničnom regióne
- poskytnúť pomoc pre sociálnu a hospodársku integráciu hraničných regiónov
- podporiť intenzívnejšie hospodárske, kultúrne a sociálne kontakty
- hľadať potenciálne oblasti spolupráce a prvé kontakty

Možné aktivity:

- pomoc pre udržateľné malé projekty vo všetkých oblastiach aplikácie opatrení takých, ako kvalifikácia, ženy, kultúra, mládež, sociálne záležitosti a životné prostredie, kultúrna výmena, integrácia, liečebné a zdravotné aspekty, podujatia podporujúce dialóg, vrátane malých pilotných projektov
- pomoc pre miestne rozvojové iniciatívy

Priorita 4: Ľudské zdroje

Ciele:

- redukcia sociálnych rozdielností
- intenzifikácia cezhraničnej spolupráce v oblasti výcviku, vedy a výskumu
- podporovanie riadeného rozvoja zväčšujúcich sa cezhraničných pracovných trhov

Opatrenie 4.1.: Rozvoj regionálnych trhov práce v kontexte rozšírenia

Ciele:

- podporiť prenos cezhraničných informácií a know-how (napr. o situácii na trhu práce, národné a regionálne stratégie trhu práce, sociálna úroveň…)
- podporiť intenzívnejšiu spoluprácu inštitúcií trhu práce a využívať synergické účinky spolupráce
- posilniť miestnych aktérov (politiky trhu práce)
- iniciovať aktivity na redukovanie bariér vznikajúcich z rozdielnych právnych systémov a podporiť prenos informácií v oblasti sociálnych záležitostí
- zabezpečiť podporu vo vytváraní pracovných miest pre osoby s nižšou úrovňou vzdelania a/alebo kvalifikácie

Možné aktivity:

- zavedenie monitorovania spoločného trhu práce a informačných systémov (napr. politika trhu práce. štatistika, voľné miesta)
- intenzívnejšia spolupráca a vytváranie sietí medzi regionálnymi aktérmi a sociálnymi partnermi, ako aj prenos know-how
- informácie o právnej štruktúre pre vzťahy trhu práce (sociálna politika, predpisy nezamestnanosti, bezpečnostné ustanovenia pre pracovníkov…)
- rozvoj regionálnych cezhraničných asociácií pre sprostredkovanie práce
- analýzy pracovného trhu
- rozvoj systémov regulácie pre vytváranie sociálne integrovaných cezhraničných vzťahov trhu práce
- rozvoj možností zamestnania úzko súvisiacich s regionálnymi kľúčovými kompetenciami (napr. turistika, nové médiá a IT, sociálne služby, technicky zruční pracovníci, vysokokvalifikované osoby so špecifickým "východoeurópskym" know-how)

Opatrenie 4.2.: Rozvoj spolupráce a infraštruktúry v oblastiach vzdelávania, doškoľovania a vedy

Ciele:

- koordinácia v oblasti vzdelávania, kvalifikácie a informácií (napr. vypracovávanie spoločných ponúk)
- pripraviť sa na rozšírenie EÚ v oblastiach vzdelávania a doškoľovania
- harmonizovať profily pracovných síl (úrovne kvalifikácie) ohľadne podmienok a požiadaviek členských štátov EÚ.

- podporiť intenzívnejšiu spoluprácu medzi vzdelávacími a kvalifikačnými inštitúciami (školy, inštitúcie ďalšieho vzdelávania …)
- podporiť vedeckú výmenu

Možné aktivity:

- rozvoj a implementácia spoločných vzdelávacích a kvalifikačných programov dôležitých pre regionálny rozvoj a cezhraničnú stratégiu (napr. životné prostredie, turistika, nové médiá, sociálne služby, jazykové kurzy, civilná ochrana, atď.)
- implementácia a zlepšenie vzdelávacej, kvalifikačnej a výskumnej infraštruktúry (napr. ochrana civilnej populácie)
- implementácia cezhraničných informačných služieb a centier vo vzťahu k vzdelávacím a kvalifikačným ponukám
- podporné programy pre zriadenie odborných a rekvalifikačných centier
- výmenné programy na inštitucionálnej úrovni
- vypracovanie multilingválnych učebných materiálov
- príprava a vykonanie štúdií a analýz v oblasti vzdelávania a kvalifikácie, rozvoja vedy a výskumu
- rozvoj referenčných systémov v oblasti vzdelávania a kvalifikácie

Priorita 5: Udržateľný environmentálny rozvoj

Ciele:

- cezhraničný udržateľný rozvoj a regionálna politika ako základ pre systematický, priestorovo a environmentálne kompatibilný rozvoj spoločného hraničného regiónu
- udržateľnosť ako podstatný strategický prvok cezhraničného regionálneho rozvoja

Opatrenie 5.1.: Manažment zdrojov, technická infraštruktúra a obnoviteľná energia

Ciele:

- intenzívne využívanie obnoviteľnej energie
- ochrana životného prostredia a prírodných zdrojov
- optimálne využívanie existujúcich zdrojov
- redukcia negatívnych dopadov na životné prostredie
- rozvoj technickej infraštruktúry na podporu udržateľného rozvoja

Možné aktivity:

- štúdie a koncepcie (environmentálne plánovanie), environmentálny monitoring a informačné systémy, ekologický výskum, napr. týkajúci sa vzduchu, vody, pôdy, energie
- podpora rozvoja technológií a metód priaznivých z environmentálneho hľadiska
- činnosti v oblastiach manažmentu vody a manažmentu odpadov (pilotné projekty, cezhraničné koncepcie a infraštruktúra, štúdie realizovateľnosti…) (napr. zlepšenie kanalizačných systémov a systémov likvidácie odpadov)
- rehabilitácia a kontrola kontaminovaných miest
- zariadenia technickej infraštruktúry (vodné zariadenie, technické prostriedky kanalizačných splaškov, plynu, energie a odpadu)

Opatrenie 5.2. : Príroda a ochrana životného prostredia vrátane národných a prírodných parkov

Ciele:

- ochrana a uchovanie vysokokvalitnej prírody, prírodných zdrojov a krajinných podmienok
- rozvoj národných a/alebo prírodných parkov a chránených oblastí

- posilniť regionálny ekosystém, obnovenie a fungujúci územný systém ekologickej stability

Možné aktivity:

- zlepšenie a rozvoj environmentálnej štruktúry (národné parky, prírodné parky, chránené oblasti)
- spoločné marketingové činnosti pre národné a prírodné parky a chránené oblasti
- ochrana, rozširovanie a udržateľný rozvoj opatrení v oblastiach prírody a ochrany životného prostredia
- spojené riadiace programy
- spoločné projekty/aktivity obnovovania energie v poškodených oblastiach
- plánovanie a monitorovanie projektov

Opatrenie 5.3.: Priestorový rozvoj vidieckych a mestských oblastí v cezhraničnom regióne

Ciele:

- udržateľný regionálny rozvoj
- harmonizácia koncepcií, plánov, programov a stratégií (týkajúcich sa napr. manažmentu vody, urbanizácie, turistických aktivít, dopravy, ťažobného priemyslu, malých a stredných podnikov a energii tak, že budú brané do úvahy ciele zachovania biologickej rôznorodosti)
- priestorová integrácia cezhraničného regiónu - konvergencia regiónu

Možné aktivity:

- podpora štúdií a analýzy v oblastiach regionálneho rozvoja, priestorové a mestské plánovanie, ekonomický rozvoj, environmentálne a mestské technológie
- strategické štúdie v rámci procesu rozširovania
- štúdie realizovateľnosti a cezhraničné pilotné projekty

Priorita 6: Špeciálna podpora pre hraničné regióny

Ciele:

Finančné zdroje sú cielené na podporu aktivít, ktoré budú zaručovať hladký prechod v hraničných regiónoch a trvalo udržateľné akceptovanie rozšírenia Európskej Únie širokou verejnosťou. Táto nová priorita je určená pre podporu projektov, ktoré sú priamo spojené s rozšírením Európskej únie a zlepšia konkurencieschopnosť hraničných regiónov.

A. Ciele v oblasti podpory malým a stredne veľkým podnikom:

Toto opatrenie obsahuje cielenú prípravu a podporu pre tie malé a stredné podniky, ktoré sú obzvlášť ovplyvnené nadchádzajúcim rozšírením EÚ a tak im umožniť prispôsobenie sa nastávajúcim modifikáciám ekonomických rámcových podmienok. Úplné otvorenie hraníc, voľný pohyb osôb a tovarov a voľnosť zakladania organizácií a podnikov kompletne zmení ekonomické rámcové podmienky, aj keď plný rozsah týchto zmien, ako následok prechodného obdobia, ktoré má byť odsúhlasené, nebude pociťovaný okamžite. Najmä malé a stredné podniky sú často predmetom značných obmedzení z hľadiska kapacít pre organizačný rozvoj. Teda rozšírenie vo výskume, vývoji, kooperačné projekty a opatrenia na zlepšenie ich trhovej situácie často predstavuje ťažké a náročné úlohy bez vonkajšej podpory.

Možné aktivity:

- zlepšený prístup k informačným a komunikačným technológiám (ICT) pre malé a stredné podniky

- zlepšený prístup k novým trhom, motivácie pre kooperačné siete malých a stredných podnikov
- rozvoj cezhraničnej dopravnej siete

B. Ciele v oblasti dopravy:

Toto opatrenie je mierené na projekty v oblasti rozvoja dopravy, obzvlášť zamerané na odstránenie úzkeho profilu s ohľadom na hraničné prechody a strategické plánovanie pre kľúčovú infraštruktúru, pre zlepšenie pozície hraničných regiónov v európskych mestských sieťach.

Možné aktivity:

- podpora dopravnej infraštruktúry, najmä v oblasti zlepšenia hraničných prechodov
- podpora štúdií pre rozvoj dopravných sietí v programovanej oblasti, najmä medzi mestskými centrami regiónu (Bratislava a Viedeň)

C. Ciele v oblasti spolupráce medzi kultúrami:

V rámci tohto opatrenia sa kladie špeciálny dôraz na aktivity podporujúce kultúrnu výmenu a interkultúrnu spoluprácu, ktorá by mala obzvlášť prispievať zvyšovaniu povedomia o kultúrnej rozmanitosti hraničného regiónu.

Možné aktivity:

- cezhraničné podujatia, výstavy
- školiace aktivity a interkultúrna spolupráca
- kooperačné projekty zahrňujúce menšiny
- rozvoj cezhraničných organizačných štruktúr a kooperačných sietí, ako aj sietí so špecifickými témami (kultúrny marketing, mediálna platforma)

Priorita 7 : Technická pomoc pre implementáciu programu

Podľa článku 23 predpisu (EK) č. 1260/1999, technická pomoc má za cieľ pomáhať v príprave, podpore, ohodnocovaní a kontrolnej práci zahrnutej v programe a je rozdelená podľa pravidla 11, predpisu (EK) č. 1685/2000 do dvoch oblastí:

- TA-1: Administratívne, implementačné, podporné a riadiace aktivity (na základe pravidla 11, par. 2)
- TA-2: Ostatné aktivity v rámci rozsahu technickej pomoci (na základe pravidla 11, par.3)

Možné aktivity v rámci TA-1:

- aktivity v súvislosti s prípravou, výberom, hodnotením a podporou zásahov a operácií
- aktivity zahrňujúce schôdze konzultatívnych výborov a riadiacich výborov v súvislosti s ich zásahmi
- prieskum a miestne kontroly činností

Možné aktivity v rámci pôsobnosti TA-2:

- vytváranie a prevádzka monitorovacieho systému podporovaného EDP pre správu a riadenie, podporu a vyhodnocovanie programov (neprerušované trvalé systematické zaznamenávanie implementácie programu s použitím finančných a iných implementačných ukazovateľov pre každý z projektov, ktoré získali podporu)
- príprava štúdií (napríklad pre predbežné hodnotenia)
- informácie a aktivity odhaľovania podľa článku 46, predpisu č. 1260/1999

Program susedstva Slovenská republika - Maďarská republika - Ukrajina

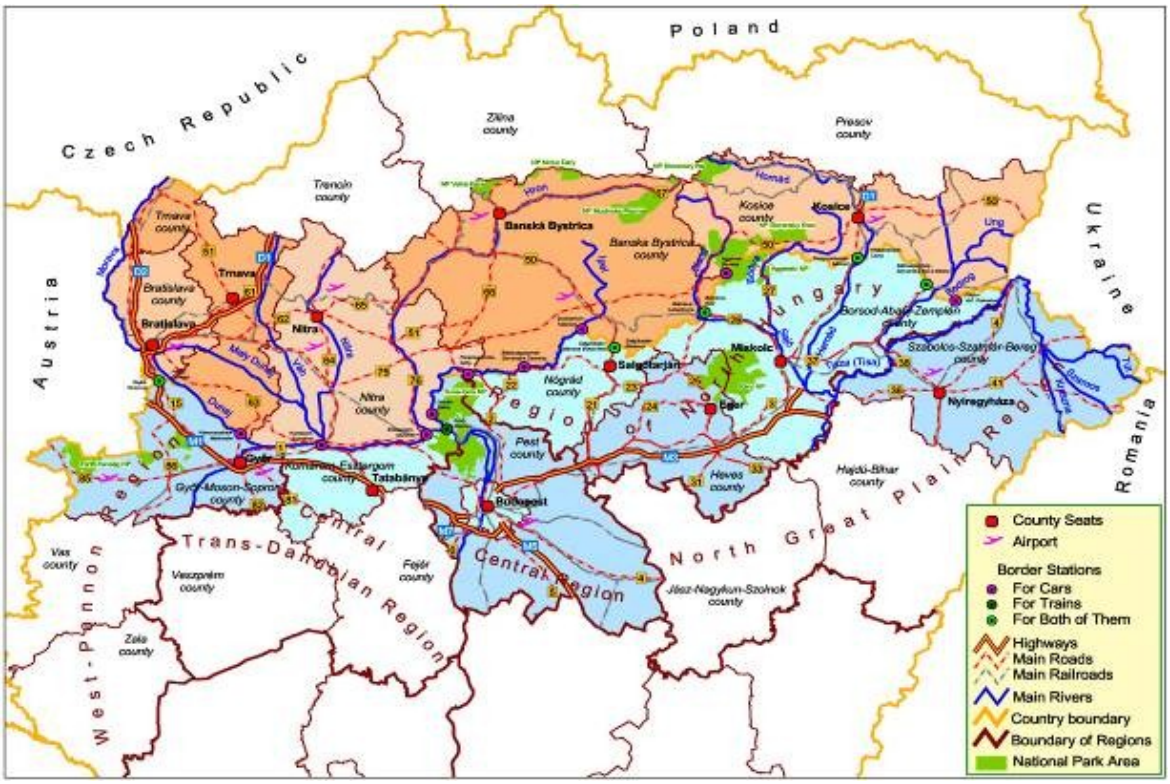

Priorita 1: Cezhraničná sociálna a hospodárska spolupráca

Ciele:

- zlepšiť podmienky pre cezhraničné aktivity malého a stredného podnikania
- zvýšiť sociálnu integráciu cez hranice
- zlepšiť stupeň cezhraničnej spolupráce medzi inštitúciami
- zlepšiť zamestnanosť a kvalitu života vo vidieckych oblastiach

Opatrenie 1.1.: Podpora cezhraničnej obchodnej spolupráce

Globálny cieľ:

- zvýšiť atraktivitu hraničného regiónu pre cezhraničné spoločenské a hospodárske aktivity

Špecifické ciele:

- zlepšenie podmienok pre inováciu a technológiu so zameraním na novovznikajúce podniky v cezhraničnom regióne
- zlepšenie podnikateľskej infraštruktúry a jej expanzia na obidvoch stranách pohraničnej oblasti (podnikateľské sídla, centrá služieb pre podnikateľov)
- rozvoj cezhraničného turizmu a voľnočasových zariadení a ponúk
- revitalizácia sídelných centier a renovácia historických oblastí

Možné aktivity:

1. Komponent: podpora investičných aktivít týkajúcich sa podpory cezhraničného podnikania a inovácií

- výstavba/rekonštrukcia regionálnych podnikateľských a inovačných centier pre podnikateľov s cezhraničnými väzbami (regionálne poradenské a informačné centrá, podnikateľské a inovačné centrá, centrá prvého kontaktu)
- výstavba/rekonštrukcia priemyselných, obchodných a podnikateľských priestorov, u väčšiny zapojených firiem sa vyžadujú cezhraničné väzby (podnikateľské inkubátory, priemyselné parky vrátane fariem)
- rekonštrukcia vojenských priestorov s cezhraničným dopadom
- podpora infraštruktúrnych väzieb na podnikateľské inkubátory a priemyselné oblasti(dopravná, energetická, telekomunikačná infraštruktúra, kanalizácia atď.)
- podpora nákupu technologicky orientovaného vybavenia

2. Komponent: podpora investičných aktivít týkajúcich sa podpory turizmu v prihraničných oblastiach

- vybudovanie/ rekonštrukcia turistických informačných centier
- rekonštrukcia existujúceho turistického vybavenia- ubytovanie, stravovanie, rekreačné aktivity
- rekonštrukcia tradičných kultúrnych a historických pamiatok
- zakladanie múzeí a skanzenov

3. Komponent: podporuje neinvestičné aktivity týkajúce sa podpory Malého a stredného podnikania, tvorby pracovných miest a spolupráce medzi MSP v prihraničných oblastiach

- podpora cezhraničnej spolupráce medzi MSP- výmena informácií, spoločný rozvoj
- nepriama podpora pre aktivity v MSP pre zabezpečenie vypracovania a prezentácie kultúrnych a rekreačných aktivít a kultúrneho dedičstva - rozvoj na turizmus orientovaných tradičných remesiel a produkcie, agroturizmus
- vytváranie spoločných štruktúr pre podporu MSP- poradné služby a podpora obchodného marketingu, podpora pre spoločné iniciatívy vrátane nových podnikateľských kooperačných sietí

Opatrenie 1.2.: Inštitucionálna spolupráca

Globálny cieľ:

- zvýšiť konkurencieschopnosť Malého a stredného podnikania(MSP) prostredníctvom spoločných aktivít a vybudovaním cezhraničných sietí

Špecifické ciele:

- posilniť štruktúry a siete MSP v hraničnom regióne
- posilniť cezhraničnú spoluprácu MSP pre zvýšenie regionálnej výroby a úrovne služieb
- diverzifikácia aktivít na vytváranie nových možností zamestnania, za účelom generovania vedľajších príjmov vo vidieckych oblastiach cezhraničných oblastí

Možné aktivity:

Komponent 1: podpora plánovaných aktivít, ktoré sa týkajú komponentu 2

- vypracovanie spoločných všeobecných a sektorových plánov a programy regionálnych rozvoja a stratégií - NUTS III-IV

- vypracovanie spoločných investičných projektov- hodnotenie dopadu na životné prostredie, plánovanie, tendrová dokumentácia, malé štúdie opatrení cezhraničnej integrácie - prieskum, projektové štúdie..
- implementácia spoločných projektových výskumov

Komponent 2: podpora prepájanie aktivít medzi inštitúciami zahrňujúcich cezhraničnú spoluprácu

- vypracovanie inštitucionálnej schémy pre spoločné regionálne rozvojové aktivity- vrátane Euro regiónov
- podpora neinvestičných spoločných turistických aktivít v privátnom sektore- informačné služby, networking
- cezhraničná spolupráca, transfer know how a prepájanie inštitúcií- vzdelávanie, školenie, zamestnanosť, podpora podnikania, propagácia výmeny výskumu, informačná spoločnosť, cezhraničný parlament, spoločné štipendiá atď.
- podpora vytvárania siete miest a regionálny manažment vrátane rozvoja inovatívnej lokálnej komunity- výmena informácií, konferencie, spoločné kultúrne a športové podujatia
- rozličný spôsob propagácie rozvoja cezhraničných aktivít pre verejnosť
- zlepšenie cezhraničnej komunikácie a informačných tokov
- organizovanie workshopov, konferencií, seminárov, školení a výstav na lokálnej, regionálnej a sektorovej úrovni

Opatrenie 1.3.: Schéma mikroprojektov - projekty "ľudia ľuďom"

Globálny cieľ:

- príležitosti individuálnych aktérov cezhraničného územia pre stretnutia a vymieňanie si informácii navzájom

Špecifické ciele:

- optimalizovať interakciu medzi ľuďmi, asociáciami, združeniami, úradmi a orgánmi na cezhraničnom území
- zlepšiť komunikáciu a informačné toky

Možné aktivity:

- podpora cezhraničných kultúrnych a sociálnych podujatí
- podpora školení na podporu identity a tradícií lokálnych komunít, spoločné jazykové kurzy, príprava cezhraničných projektov
- spoločné cezhraničné workshopy zamerané na hľadanie cezhraničného partnera
- organizovanie spoločných kultúrnych podujatí - festivaly, vystúpenia, výstavy a workshopy a športové podujatia
- podpora výmeny mladých ľudí
- rozvoj inštitucionálnych liniek prostredníctvom študijných návštev a výmenných programov medzi sociálnymi, ekonomickými, kultúrnymi a inými organizáciami

Priorita 2: Cezhraničná doprava a životné prostredie

Ciele:

- znížiť znečistenie životného prostredia spoločnými plánovanými aktivitami a menšími investíciami do čistenia odpadových vôd a úpravy odpadu
- podpora integrovanej stratégie cezhraničnej ochrany prírody
- eliminácia chýbajúcich alebo nedostatočných prepojení

Opatrenie 2.1.: Cezhraničná koordinácia environmentálnych politík a s tým súvisiace investície malého rozsahu

Globálny cieľ:

- znížiť znečistenie koordináciou plánovaných aktivít a ďalších malých investícií s cezhraničnými dopadmi

Špecifické ciele:

- zlepšiť koordináciu cezhraničnej ochrany životného prostredia a prírodných zdrojov
- posilniť udržateľné cezhraničné vodohospodárstvo
- iniciovať udržateľné cezhraničné hospodárenie s odpadom
- zakladať cezhraničné iniciatívy pre využívanie obnoviteľnej energie

Možné aktivity:

- aktivity týkajúce sa vodného manažmentu v prihraničných regiónoch
- aktivity týkajúce sa manažmentu odpadov
- aktivity zamerané na redukciu emisií do životného prostredia ako dôsledok používania obnoviteľných zdrojov energie

Opatrenie 2.2.: Cezhraničná spolupráca v oblasti ochrany prírody

Globálny cieľ:

- zvýšiť efektívnosť politík v oblasti ochrany prírody, prostredníctvom cezhraničného zosúladenia a podpora zvýšenia informovaností

Špecifické ciele:

- harmonizácia cezhraničného riadenia a implementácie štruktúr, už operujúcich v prihraničnej oblasti a podpora formovania chýbajúcich nových spoločných štruktúr pre ochranu prírody
- zvýšiť informovanosť miestnej populácie o otázkach ochrany prírody

Možné aktivity:

- investície malého rozsahu na realizáciu spoločných štruktúr susediacich národných parkov a chránených oblastí pozdĺž prihraničných oblastí,
- podpora výskumu spoločných existujúcich a potenciálnych chránených prírodných oblastí
- zlepšenie cezhraničnej spolupráce v rámci manažmentu chránených oblastí
- podpora aktivít na zvýšenie osvety na ochranu prírody

Opatrenie 2.3.: Maloplošná dopravná a telekomunikačná infraštruktúra

Globálny cieľ:

- eliminovať chýbajúce alebo nedostatočné lokálne prepojenia

Špecifický cieľ:

- skrátiť dobu cestovania medzi jednotlivými sídlami v prihraničných oblastiach
- zlepšiť cezhraničné služby verejnej dopravy
- zlepšiť cezhraničnú dostupnosť informácií

Možné aktivity:

- výstavba chýbajúcich verejných ciest vrátane cyklistických chodníkov spájajúcich hraničné oblasti - najmä malých cezhraničných prechodov

- rekonštrukcia, rozšírenie a posilnenie existujúcich verejných cezhraničných ciest. Rozvoj sa týka obnovy infraštruktúrnych elementov na zníženie bezpečnostných hrozieb - označení, podchodov atď. alebo na ochranu životného prostredia
- rekonštrukcia malých mostov v prihraničných regiónoch
- príprava potrebných plánov pre budúcu dopravu - cestná, železničná, vodná, potrubná
- vývoj cezhraničného servisu a informačných a komunikačných technológií ako aj vývoj informačného a priestorového informačného systému berúc do úvahy intermodalitu cezhraničnej dopravy osôb a tovarov

Priorita 3: Technická asistencia

Technická asistencia môže byť využitá na zabezpečenie výkonného, efektívneho a transparentného riadenia, a tiež hladký priebeh programu Interreg III A. V súlade s Pravidlom 11 Dodatku Nariadení Komisie (ES) č. 1145/2003 z 27. júna 2003, doplňujúc Nariadenie (ES) 1685/2000 sa Technická asistencia v Programe delí na dve kategórie:

- Aktivity pre riadenie programu
- Aktivity pre podporu programu
- Na základe týchto dvoch kategórií je priorita "Technická asistencia" rozdelená do dvoch opatrení

Opatrenie 3.1.: Aktivity pre riadenie programu

Toto opatrenie obsahuje:

- zostavenie a financovanie vhodných výdavkov Riadiaceho orgánu, Platobného orgánu a Spoločného technického sekretariátu. Okrem toho môže pokrývať aj výdavky Informačného bodu na Slovensku
- výdavky spojené s činnosťou Spoločnej monitorovacej komisie a Riadiacej komisie a iných vonkajších výdavkov, ako sú prekladateľská činnosť, audity a okamžité kontroly operácií

Možné aktivity:

- výber, ohodnotenie a priebežný monitoring intervencií a operácií
- administrácia programu
- zasadnutia Monitorovacieho výboru a Výberovej komisie
- overovanie a kontrola priebehu realizácie na mieste
- prevádzka počítačového monitorovacieho systému týkajúceho sa správ, priebežnej kontroly a hodnotenia programu

Opatrenie 3.2.: Aktivity pre podporu programu

V rámci tohto opatrenia budú pokryté výdavky na propagáciu programu a hodnotenie. Za účelom veľkej propagácie bude pripravený Komunikačný akčný plán, budú zorganizované semináre a informačné stretnutia vytvorí sa webová stránka. Bude podporená výmena informácií o rozličných projektových návrhoch. Môžu byť realizované akcie na podporu oprávnených osôb v príprave projektov a na hľadanie partnerov. Využívanie informačných technológii by malo byť zavedené ako nástroj komunikácie v rámci Programu. Finančný rozpočet bude vyčlenený aj na finálne hodnotenie programu a na činnosť monitorovacieho systému.

Možné aktivity:

- príprava projektov
- informovanosť a aktivity pre verejnosť podľa článku 46 Nariadenia Rady ES č.1260/1999
- vypracovanie štúdií
- školenia pre implementačné štruktúry
- hodnotenie programu

V súčinnosti s Čl. 7 ods.3 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 z 5. júla 2006 o Európskom zoskupení územnej spolupráce (EZÚS), vykonávanie programov alebo projektov územnej spolupráce je spolufinancované Spoločenstvom prostredníctvom Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Európskeho sociálneho fondu alebo Kohézneho fondu. Cieľom EZÚS je uľahčovať a podporovať cezhraničnú, nadnárodnú alebo medziregionálnu spoluprácu medzi svojimi členmi, t.j. kategórie typu členských štátov, regionálnych orgánov, miestnych orgánov, subjekty riadené verejným právom, s výhradným cieľom posilniť hospodársku a sociálnu súdržnosť. Členmi môžu byť aj združenia pozostávajúce zo subjektov patriacich do jednej alebo viacerých kategórií členstva.

4.6 Výskum a vývoj a a rozvoj informačných a telekomunikačných technológií

Výskum a vývoj sú jedným z kľúčových faktorov pri určení inovačnej kapacity regiónu a prístup k informačným technológiám je uznaný ako dôležitý motor vývoja znalostnej ekonomiky. Správa ukazuje, že takmer pätina európskych regiónov sotva realizuje nejaký výskum a že v regiónoch, kde je HDP pod 75% priemeru EÚ má menej než 15% domácností širokopásmové pripojenie na internet. Regionálna politika preto bude naďalej zacielená na zatvorenie týchto medzier. Politika bola reformovaná v roku 2005, takže od roku 2007 by mal byť rastúci pomer výdavkov na politiku súdržnosti byť namierený na aktivity, prispievajúce k cieľom lisabonskej agendy rastu a pracovných miest.

Možnosti využitia IKT na zdokonalenie života spoločnosti sú obrovské a ďalekosiahle. Popri uplatnení v ekonomických odvetviach, ktoré majú priamy vplyv na život občanov (doprava, energetika), sa IKT uplatňujú vo vzdelávaní, zdravotníctve, ochrane životného prostredia atď. Nezanedbateľný je aj význam IKT pri sprístupňovaní informácií občanom, na zjednodušenie komunikácie občana s verejnou správou a pri zvyšovaní podielu občana na riadení štátu. Jeden z najlepších prostriedkov na dosiahnutie premeny Slovenska na dynamickú znalostnú ekonomiku a na znižovanie regionálnych disparít je informatizácia spoločnosti. V priebehu niekoľkých rokov je preto potrebné zabezpečit, aby takmer každý občan bol informačne gramotný, mal prístup k internetu a pociťoval výhody informačnej spoločnosti. Výsledkom bude zvýšenie celkovej vzdelanosti, produktivity a zamestnanosti, začleňovanie znevýhodnených skupín občanov do spoločnosti, skvalitnenie služieb, väčší rast inovácií a zefektívnenie použitia verejných prostriedkov. Dnešný nedostatočný rozvoj v oblasti budovania informačnej spoločnosti na Slovensku bol doteraz z veľkej časti zapríčinený aj neexistenciou „jednotného velenia“ s nadrezortnými kompetenciami v tejto oblasti. Preto bude nevyhnutné výrazne posilniť inštitucionálnu kapacitu v tejto oblasti: v krátkodobom horizonte zvýšením kompetencií splnomocnenca Vlády SR pre informatizáciu spoločnosti a v strednodobom horizonte napríklad transformáciou ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií SR s presunutím dôrazu na informatizáciu.

5. REGIONÁLNE ROZDIELY PODĽA HDP NA OBYVATEĽA V RÁMCI ŠTÁTOV EÚ

Najbohatším regiónom v Európskej únii podľa veľkosti hrubého domáceho produktu (HDP) na obyvateľa je vnútorný Londýn pred Bruselom a Luxemburskom. Medzi desiatku najchudobnejších regiónov patrí východné Slovensko. Vo vnútornom Londýne podľa nedávno zverejnených údajov Eurostatu z r. 2002 dosahoval HDP na obyvateľa 315 % priemeru únie, druhý Brusel zaznamenal 235 % a tretie Luxembursko 213 %. V desiatke najbohatších regiónov je Hamburg, vnútorný Paríž, Viedeň a Štokholm. Každý siedmy región v EÚ má HDP na obyvateľa na úrovňou 125 % priemeru. Z 37 oblastí nad 125 % je 7 v Taliansku a Veľkej Británii, šesť v Nemecku, štyri v Holandsku, tri v Rakúsku, dva v Belgicku a Fínsku, jeden v českej republike

(Praha), Španielsku, Francúzsku, Írsku, Švédsku a patrí sem aj Luxembursko. Každý štvrtý región EÚ je pod úrovňou 75 % priemeru. Päť najchudobnejších oblastí sa nachádza v Poľsku, v najchudobnejšom regióne Lubieskie dosahuje HDP na obyvateľa iba 32 % priemeru EÚ. V desiatke najchudobnejších regiónov je na 9. mieste východné Slovensko s HDP 39 % priemeru. HDP na obyvateľa v slovenských regiónoch bol podľa Eurostatu 120 % v Bratislave, 46 % na západnom Slovensku, 42,5 % na strednom Slovensku a 39 % na východnom Slovensku.

Ekonomické rozdiely medzi krajinami EÚ rastú. Bohaté krajiny sú v porovnaní s priemerom stále bohatšie a chudobné v relatívnom vyjadrení chudobnejú. Fakty tak spochybňujú snahy Únie o dosiahnutie väčšej ekonomickej a sociálnej konvergencie**.** Desať z dvanástich krajín EÚ, v ktorých mali obyvatelia už v roku 2004 nadpriemernú kúpnu silu, dokázalo v roku 2005 ešte zvýšiť či udržať na rovnakej úrovni úroveň bohatstva. Podľa prieskumu úrovne kúpnej sily realizovaného Eurostatom tiež ešte viac schudobnelo deväť krajín ktoré už aj tak boli pod priemerom EÚ. Cyprus a Portugalsko sú jedinými krajinami s podpriemernou kúpnou silou, ktorým sa podarilo priblížiť k priemeru.

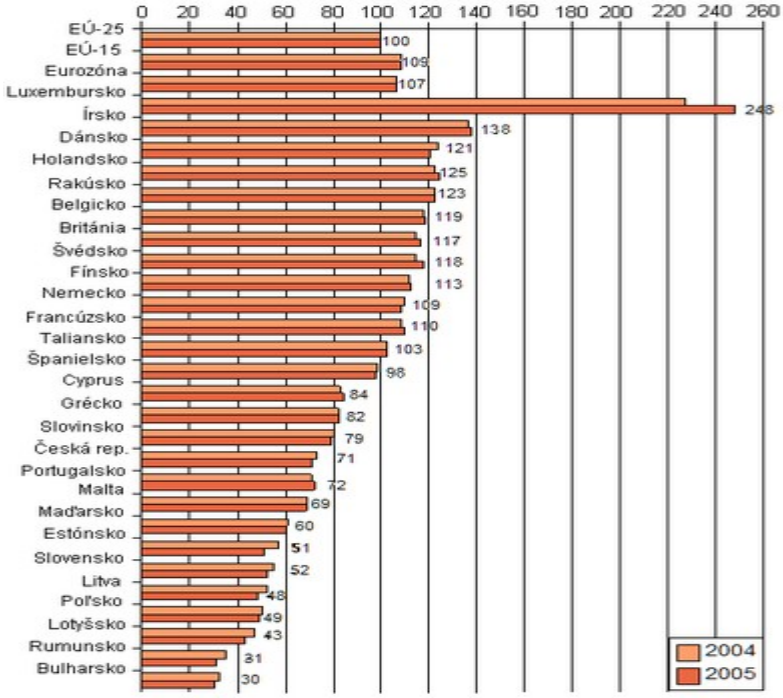

Hrubý domáci produkt vyjadrený v parite kúpnej sily, 2004 a 2005 (EÚ-25 = 100, čísla udávajú hodnoty pre 2005)

V roku 2005 mali ľudia žijúci v piatich najchudobnejších členských krajinách priemerne 32,2% z priemernej kúpnej sily obyvateľov najbohatších piatich krajín – to je o viac ako 3% menej než rok predtým (35,6%). Rozdiely sa ešte zvýraznia ak sa do štatistiky započítajú aj krajiny, ktoré by mali vstúpiť do Únie budúci rok a pri zameraní sa na jednotlivé krajiny: v roku 2004 si mohli obyvatelia Bulharska , vo vlastnej krajine a za miestne ceny, dovoliť kúpiť priemerne len 12,1% z toho, čo si mohli obyvatelia Luxemburska kúpiť vo vlastnej krajine. Rok predtým to boli 14,1%. Parita kúpnej sily je jednotkou, ktorá meria rozdiely v životnom štandarde berúc do úvahy rozdiely v úrovni cien v jednotlivých krajinách. Určuje sa na základe vybraného koša tovarov a služieb spoločného pre všetky merané krajiny.

6.ZÁVER

Existujúce medziregionálne disparity zásadným spôsobom komplikujú rovnomernejší regionálny rozvoj a vyžadujú aplikáciu efektívnych nástrojov a politík na ich redukovanie. Ukazuje

sa objektívna potreba komplexnejších analýz a vedeckého zhodnotenia stavu regionálneho rozvoja a vypracovanie efektívnej regionálnej politiky na riešenie nepriaznivého stavu regionálnej diferenciácie na Slovensku, ale i podrobnejšej, hlbšej a komplexnejšej analýzy jednotlivých typov málo rozvinutých regiónov. V nasledujúcich obdobiach bude žiadúce sa zamerať na:

- zastaviť pokračujúci trend regionálnych disparít kombináciou centrálnych rozvojových impulzov a jednotlivých politík samosprávnych krajov
- prehlbovať kompetencie samosprávnych krajov, ktoré by mali získať viac zodpovedností a zároveň aj patričné finančné zdroje pre výkon rozvojových politík na svojom území.
- vyrovnávanie regionálnych rozdielov riešiť prostriedkami štrukturálnych fondov EÚ s príspevkom štátneho rozpočtu a s previazanosťou rozvojových politík jednotlivých rezortov a samosprávnych krajov.
- spracovať ucelenú víziu regionálneho rozvoja Slovenska na obdobie nasledujúcich dvadsať rokov a na ňu naviazať ciele „Národného strategického referenčného rámca (NSRR)“.
- novelizovať zákon na podporu regionálneho rozvoja, kde sa upraví pôsobnosť orgánov štátnej správy, samosprávnych krajov a obcí, čím sa budú rešpektovať princípy kohézie a subsidiarity posilnením vplyvu regionálnych samospráv na umiestňovanie zdrojov EÚ.
- prehodnotiť spracovaný návrh NSRR pokiaľ ide o počet a obsahovú náplň operačných programov a zohľadniť pripomienky Európskej komisie s osobitným dôrazom na Regionálny operačný program.
- riešiť zlepšenie dostupnosti územia a podporovať rozvoj celoštátnej i regionálnej dopravnej infraštruktúry
- skvalitniť prácu centrálnych administratívnych štruktúr a preniesť plnú zodpovednosť samosprávnych krajov za implementáciu uceleného operačného programu príslušného regiónu a pripraviť pre to inštitucionálny rámec.
- podporovať rozvoj malého a stredného podnikania s diferencovaným prístupom pre zaostávajúce regióny Slovenska
- rozvíjať teritoriálnu spoluprácu vo všetkých formách s ťažiskom na cezhraničnú spoluprácu susediacich regiónov a aj v rámci nej bude posilnená zodpovednosť samosprávnych krajov.
- riešiť sociálno-ekonomické problémy rómskej komunity v rámci širšieho územia, v ktorom tieto komunity žijú.
- spracovať a realizovať komunikačný plán ohľadom aktivít v oblasti regionálneho rozvoja, ktorým popri informovanosti sa zvýši motivácia občanov obcí a miest Slovenska na zlepšovaní svojich životných podmienok.

Regionálne rozdiely podľa HDP na obyvateľa v rámci štátov EÚ sú veľmi rozdielne. Najbohatším regiónom v Európskej únii podľa veľkosti hrubého domáceho produktu (HDP) na obyvateľa je vnútorný Londýn pred Bruselom a Luxemburskom. Medzi desiatku najchudobnejších regiónov patrí východné Slovensko. Vo vnútornom Londýne podľa nedávno zverejnených údajov Eurostatu z r. 2002 dosahoval HDP na obyvateľa 315 % priemeru únie, druhý Brusel zaznamenal 235 % a tretie Luxembursko 213 %. V desiatke najbohatších regiónov je Hamburg, vnútorný Paríž, Viedeň a Štokholm. Každý siedmy región v EÚ má HDP na obyvateľa na úrovňou 125 % priemeru. Z 37 oblastí nad 125 % je 7 v Taliansku a Veľkej Británii, šesť v Nemecku, štyri v Holandsku, tri v Rakúsku, dva v Belgicku a Fínsku, jeden v českej republike (Praha), Španielsku, Francúzsku, Írsku, Švédsku a patrí sem aj Luxembursko. Každý štvrtý región EÚ je pod úrovňou 75 % priemeru. Päť najchudobnejších oblastí sa nachádza v Poľsku, v najchudobnejšom regióne Lubieskie dosahuje HDP na obyvateľa iba 32 % priemeru EÚ. V desiatke najchudobnejších regiónov je na 9. mieste východné Slovensko s HDP 39 % priemeru. HDP na obyvateľa v slovenských regiónoch bol podľa Eurostatu 120 % v Bratislave, 46 % na západnom Slovensku, 42,5 % na strednom Slovensku a 39 % na východnom Slovensku.

Európsky parlament schválil rozpočet Únie na rok 2007, ktorého výška predstavuje 115,5 miliárd eur v platbách a 126,5 miliárd eur v záväzkoch. Vzhľadom na pristúpenie Bulharska a Rumunska k EÚ od 1. januára 2007 ide o prvý rozpočet pre Úniu s 27 členskými krajinami. Celková suma rozpočtu predstavuje 0,99 % hrubého národného dôchodku Únie 27 členských krajín. V porovnaní s rozpočtom na rok 2006 teda ide o navýšenie 3,2 % v platbách. **Kapitola 1a a 1b: Trvalo udržateľný rozvoj**. V kapitole zaoberajúcej sa trvalo udržateľným rozvojom Parlament opätovne potvrdil svoje odhodlanie dosahovať Lisabonské ciele a schválil napr. navýšenie viacerých položiek v prípade výskumu a vývoja, či programu na podporu konkurencieschopnosti a inovácie. Europoslanci tiež podporili 3 miliónové navýšenie prostriedkov pre program Galileo. Celkové záväzky pre Kapitolu 1 predstavujú 54,3 miliárd eur, celkové platby 44,9 miliárd eur. **Kapitola 2: Prírodné zdroje.** Celkové záväzky pre Kapitolu 2 predstavujú 56,2 miliárd eur, celkové platby 54,7 miliárd eur. **Kapitola 3: Spravodlivosť a vnútorné záležitosti.** Za priority v oblasti spravodlivosti a vnútra označila Parlament podporu základných ľudských práv, zadefinovanie spoločnej azylovej a migračnej politiky Únie ako aj boj proti terorizmu a organizovanému zločinu. V prípade Fondu na ochranu vonkajších hraníc EÚ došlo k navýšeniu prostriedkov na 170 miliónov eur. **Kapitola 4: EÚ ako globálny hráč.** Európsky parlament presadil v prípade financovania spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky (SZBP) rozpočet vo výške 159,2 milióna eur. **Kapitola 5: Administratíva.** Parlament uvoľnil 50 miliónov eur na platy administratívy, ktoré mali byť pôvodne umiestnené do rezerv. **Iné položky.** Vzhľadom na schválenie vytvorenia Európskeho fondu na prispôsobenie sa globalizácii bude v rámci európskeho rozpočtu 2007 vyčlenených pre tento účel plánovaných 500 miliónov eur. Okrem toho bude na Európsky fond solidarity vyčlenená 1 miliarda eur určená na pomoc členským štátom v prípade prírodných katastrof.

Predsedovia Európskeho parlamentu a Rady podpísali 15. novembra 2006 rozhodnutie, ktorým sa ustanovuje nový **program celoživotného vzdelávania**. Program celoživotného vzdelávania zahŕňa štyri odvetvové programy týkajúce sa školského vzdelávania (Comenius), vyššieho vzdelávania (Erasmus), odborného vzdelávania (Leonardo da Vinci) a vzdelávania dospelých (Grundtvig) a dopĺňa ho transverzálny program zameraný na politickú spoluprácu, jazyky, informačné a komunikačné technológie a na šírenia využívanie výsledkov. Program Jean Monnet sa zameriava na európsku integráciu a podporu určitých kľúčových inštitúcií a združení pôsobiacich v tejto oblasti. Rozpočet programu na celé obdobie rokov 2007 – 2013 **je 6,970 mil. eur.** Cieľom tohto nového programu je prispievať prostredníctvom celoživotného vzdelávania k rozvoju Európskej únie ako vyspelej spoločnosti založenej na vedomostiach vyznačujúcej sa trvalým hospodárskym rastom, väčším počtom lepších pracovných miest a väčšou sociálnou súdržnosťou. Zameriava sa na podporu súčinnosti, spolupráce a mobility medzi systémami vzdelávania a odbornej prípravy v rámci Spoločenstva, aby sa stali svetovou značkou kvality. Pokiaľ ide o štyri odvetvové programy, stanovili sa kvantifikované ciele tak, aby sa zabezpečil významný, identifikovateľný a merateľný dosah programu. Program Comenius je súčasťou vzdelávacieho a mobilitného programu SOCRATES. Jeho hlavným cieľom je zvyšovať kvalitu a posilniť európsku dimenziu na školách podporou medzinárodnej spolupráce škôl. Cieľom je zapojiť počas trvania tohto programu do spoločných vzdelávacích činností aspoň tri milióny žiakov. Pre program Erasmus je cieľom prispieť k tomu, aby sa do roku 2012 v rámci tohto programu, ale aj predchádzajúcich programov, zapojili do študentskej mobility tri milióny mladých. Pre program Leonardo da Vinci zasa zvýšiť do skončenia tohto programu počet umiestnení v podnikoch na 80 000 ročne. Program GRUNDTVIG je názov akcie 3 programu EÚ v oblasti vzdelávania - Socrates. Je podporným program EÚ pre spoluprácu v oblasti vzdelávania dospelých a má pomôcť do roku 2013 podporovať mobilitu 7 000 ľudí zapojených do vzdelávania dospelých ročne.

Zníženie deficitu regionálnej nerovnosti na Slovensku je hlavnou oblasťou do ktorej bude smerovať finančná pomoc v hodnote 70 mil. €, t.j. v prepočte 2,774 mld. Sk z finančných mechanizmov Európskeho hospodárskeho priestoru a Nórskeho kráľovstva i napriek skutočnosti že

Nórsko nie je členským štátom EÚ. S možnosťami čerpania tejto pomoci sa môžu oboznámiť záujemcovia na seminároch v samosprávnych krajoch, ktoré organizuje Sekcia pre európske záležitosti Úradu vlády SR v spolupráci s nórskym veľvyslanectvom na Slovensku. Na seminároch je možné sa oboznámiť s ponukou pre regióny s možnosťami poukázania na hlavné problémové okruhy, ako aj definovať akčné plány a akcie o ktoré by sa mohli koneční príjemcovia pomoci uchádzať o podporu. Finančná podpora 70 mil. € je akýmsi doplnkom k štrukturálnym fondom, čiže nebudú financované tie oparenia, ktoré už získali prostriedky zo štrukturálnych fondov EÚ. V súčasnosti sa spracúvajú pomerne prísne výberové kritériá, pričom donori ešte nepovedali posledné slovo.

Európska komisia pravdepodobne bude hospodáriť v novom sedemročnom finančnom období 2007 – 2013 s prostriedkami v celkovej výške 1,025 bilióna €, čo je o 39,84 bilióna SKK. Z tejto sumy sa takmer 40 % vydá na poľnohospodársto, rozvoj krajiny a rybolov. Ďalších 33,1 % rozpočtovaných prostriedkov dostanú menej rozvinuté regióny a 9 % prostriedkov je vyčlenených n medzinárodné aktivity, vrátane predvstupovej pomoci krajinám usilujúcim sa o vstup do EÚ. Sektory spravodlivosti a vnútra dostanú 2,4 % rozpočtovaných prostriedkov. V návrhu rozpočtu Európskej komisie v porovnaní s terajším plánovacím obdobím sa ráta so zdvojnásobením výdavkov na výskum, dopravu, energiu, výchovu, ďalšie vzdelávanie a na iné oblasti vyrovnávajúce rozdiely medzi regiónmi Európskej únie.

Bratislava, marec 2007
Spracoval: Ing. Juraj Kerekeš, riaditeľ sekcie obcí